

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

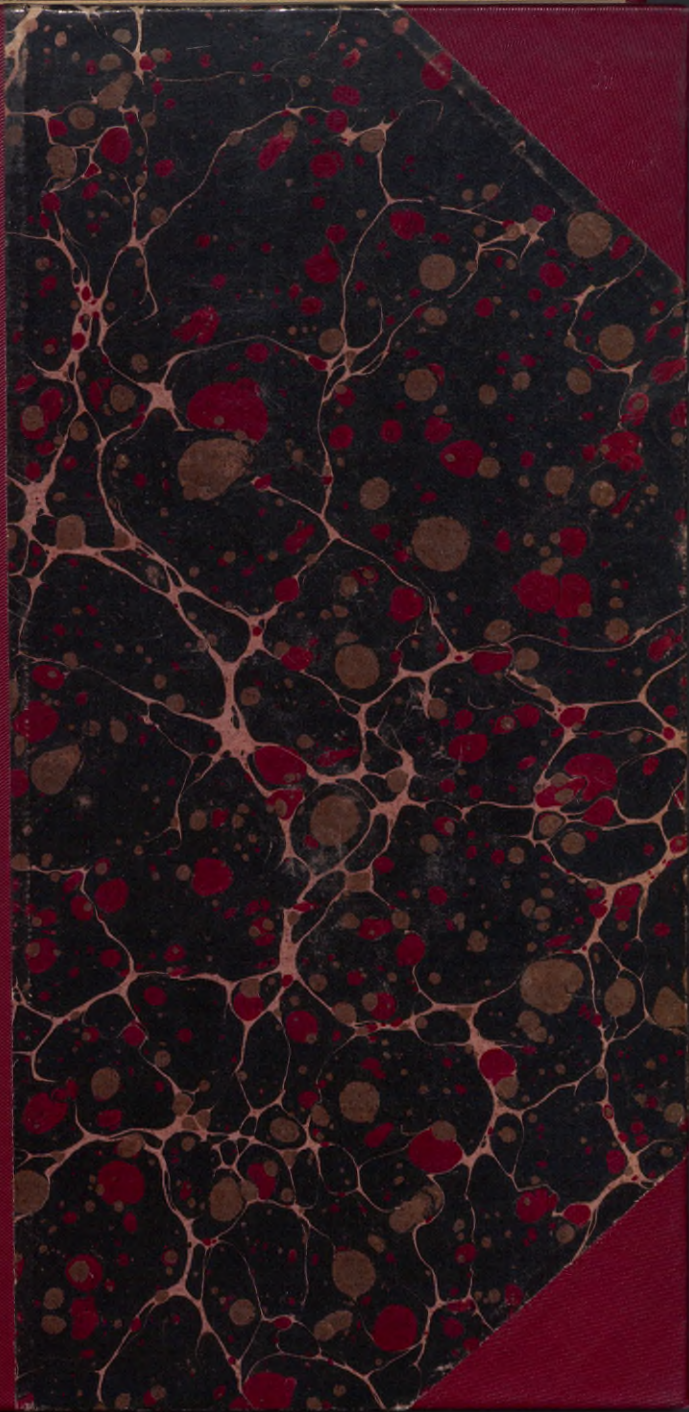

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

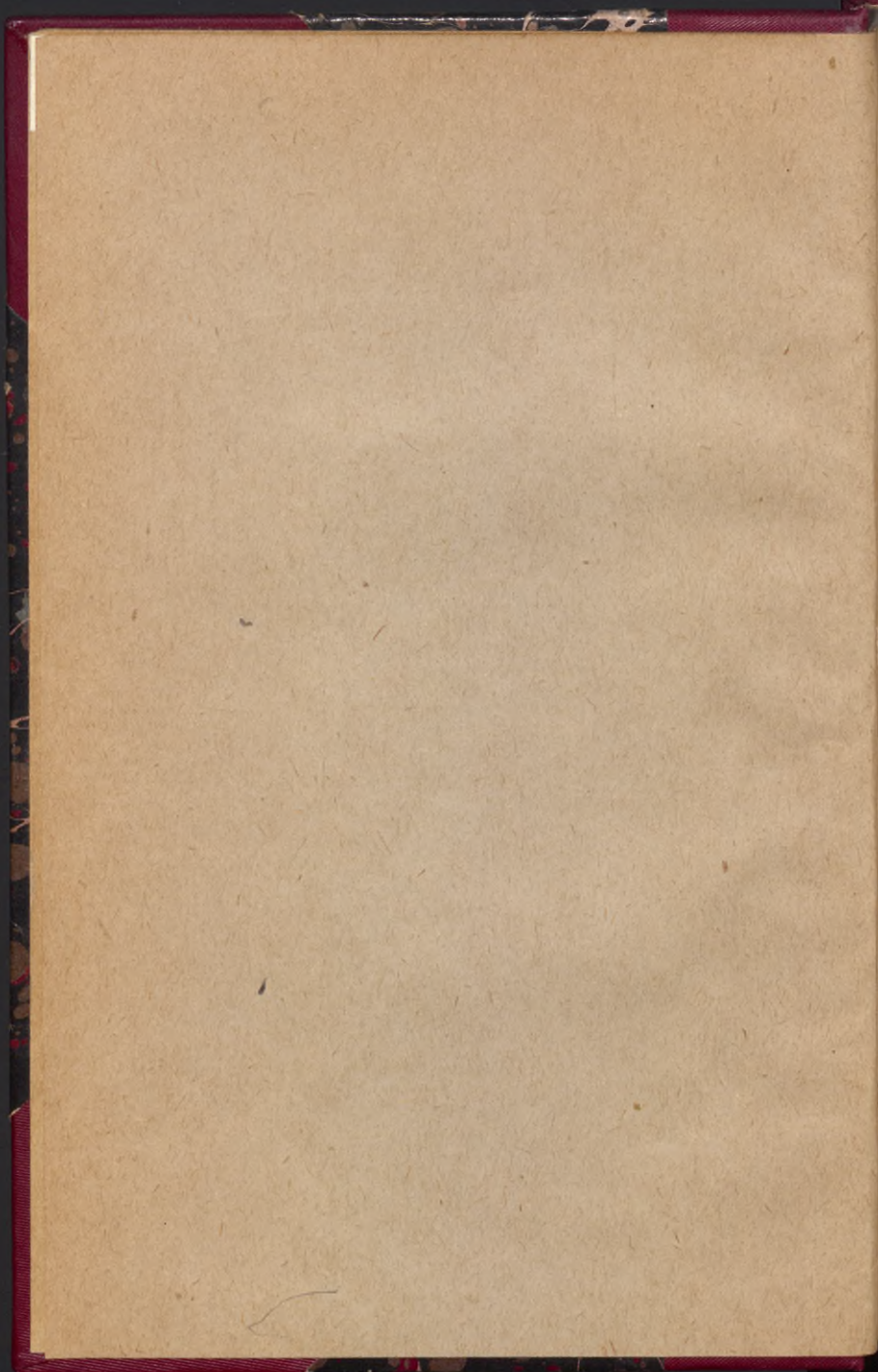
ve
ch
of

Litt.
Sv.

EBB OCH FLOD

BERÄTTELSE

AF

ALMA CLEVE

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM 1898
KUNGL. HOFBOKTRYCKERIET
IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG

I.

Solen närmade sig synranden i väster. Hon skulle snart sjunka bakom densamma. Hafvet låg stilla som en ofantlig spegel och återkastade in i sista ögonblicket med storsint slöseri hennes bild, medan klyftan och de djärfva branterna ännu girigt fångade de sista strålarna.

Där nere rasslade småstenarna, och vattnet letade sig på tusen omvägar glittrande fram mellan stenblock, öfver musslor och snäckskal ut igen till hafvet, därifrån det nyss kommit med floden.

Allt var så harmoniskt och svällande skönt. Det var naturens angelus-stund, då hon, andaktsfull, bjuder människorna vara lyckliga, vill att de skola glömma sorg och strid och lidande, och låter också tankarna dansa varma och skimrande i kvälens glöd. Och vandraren slöt sitt öga för 'le calvaire', klippkrönet, där skarpa, allvarliga linjer aftecknade sig mot skyarnas mjuka, guldkantade konturer. Korset var i ett sådant ögonblick

en skärande motsats, nästan ett hjärtlöst memento af människohand, utan samklang med skaparverket.

På den slingrande stigen utmed strandhöjden syntes denna afton tvänne kvinnor, den ena kanske öfver medelåldern, den andra vårligt ung.

De gingo som ett par älskande. Den ena fattade då och då den andras hand, den ena stannade emellanåt och kysste den rosiga kinden, medan den andra slog armarna om den kyssande. De tycktes sammanslutna genom en oändlig ömhet å den enas sida, en glad trygghet å den andras. Men i ömheten var det skälfvande modershjärtat på samma gång den rike lik, som skänker bort af sitt outtömliga öfverflöd, och tiggarens like, som bönfaller om smulorna för att icke själf dö af svält. Dessa båda hade blifvit allt för hvarandra. För den ena betydde hjärtebandet dock så mycket mer än för den andra.

De hade följt stigen ända fram. Ester, som sprungit några steg förut, stod nu på en tvär afsats och räckte ut sin hand.

— Kom hit upp, mor, så dröja vi ännu en stund! ljöd det öfvertalande från henne, och ett gladt leende göt ungdomssol öfver de fina dragen och blottade den bländhvita pärlraden — se! hafvet är ännu så hänförande och himlen så underbar!

De satte sig båda ned. Ester lade ett ögonblick sin arm om moderns hals, men lät den se-

dan sjunka, helt upptagen af färgspelet framför sig.

— Ja, det är en härlig afton, sade modern efter en lång tystnad. — Och du, älskling, njuter af hvad som omger oss. Du tycker om vårt lif här, icke sant, Ester?

— O hafvet, hafvet, mor, det är någonting som jag tycker man måste älska! Det är näst dig min bästa och förtrognaste vän. Åtminstone sedan någon tid. Alla mina tankar skickar jag dit ut, och när det då ligger såsom i denna stund lugnt framför mig och afspeglar hela himlens skönhet, då blir allt jag tänker på ljusst och solvarmt och oändligt. När det skummar vildt och brusande, skickar jag tankarna också ditut; då fara de med böljorna ned i det mörka, hvirflande djupet — men följa måste de.

— Så starkt trodde jag ändå ej att du greps däraf.

— Åh, det är inte alltid så, bara någon gång. Men då ligger något oemotståndligt däri. I alla fall — här utgör ju hafvet till en del också människornas element!

— Ja, du har rätt.

— Det besöker oss troget — vi besvara besöken.

— Åtminstone du, min Ester.

— Hafvet är liksom något lefvande i dessa trakter. Alla följa det med intresse, ge akt på

hvarje uttryck i dess anlete. Och vi båda, mor, vi ha egentligen ingen annan än hvarandra samt naturen och Oceanen — två storartade vänner, det medgifves! — att utbyta tankar med.

— Och du längtar till andra, Ester?

— O mor, längtar ifrån dig? Dit, där du funnit lifvet bittert, varit olycklig? Nej, nej! Eller till främlingar, där ingen är för mig hvad du är, och ingen älskar mig som du? Nej, mor, här hos mère Françoise vill jag vara med dig!

Och åter vände hon blicken utåt mot den skimrande ytan.

— Då du kom med mig hit till landtlig frihet och oskuld, då var det ju som en vacker saga du fick upplefva? började modern ånyo.

— Ja, mor, så föreföll det mig, så förefaller det än — —

— Du var då ännu så godt som barn och växte och utvecklades såsom en ung planta om-satt i friare jordmån — — du tyckte om sagan — — nu kan du ha ledsnat vid sagolifvet?

— Hvarför vill du tro det, älskade mamma?

— Lofva mig i alla fall, Ester, att vara upp-riktig och säga mig, om du en dag skulle vilja — jag vet att du håller af mig, men en sådan önskan kan ändå komma — skulle vilja lämna detta, det vill säga vända åter till vårt land, våra förhållanden, vår krets, allt det som du här för-sakar.

— Jag lofvar det — men en sådan önskan kommer inte.

— Var ej säker! Sinnet vid din ålder är som himlen i denna stund.

— Växlande, menar du, mor? Och oroligt ibland, må vara. Men se nu dit bort, så förtrolande skönt! Alla färger, alla öfvergångar finnas där. Af skyarnas konturer kan man bygga en hel värld — och alltsammans 'flammar' såsom jag minns att norrskenet flammade. Men hjärtat fryser, icke sant, vid de där flammorna? — här äro färgerna varmare och vänligare och gladare, mor, mycket, mycket — — —

— Jag kan inte motsäga dig — — men kom nu! Vi måste vända hemåt till vårt lilla vänliga bo — till 'sagostugan' med rosor, som blomstra öfver vår dörr, kring våra fönster. De blomstra för dig, Ester, och murgrönan, som täcker dess gamla murar, växer öfver remnorna — är för mig! Kom, det blir mörkt, barn, innan vi hinna hem!

Ester satt dock kvar och höll med mildt våld sin mors hand.

— Nå, hvad gör det då? — vi känna så väl vägen, och intet ondt möter oss. Midt i natten skulle vi kunna gå utan att ofredas af någon i dessa trakter. Bland befolkningen ha vi blott vänner. Alla älska dig — och mig för din skull, mor. Sitt kvar ännu!

— Efter du vill, ännu en stund.

Samtalet afstannade. Ester såg spejande ut åt hafvet, bort mot det okända, det kommande, under det hennes mor försjönk i sig själf, i tankar på det förflutna; ty ett sorgset uttryck kom i blicken, läpparna slöto sig, och efter hvarandra framträdde under allvarsstunden hvar och en af de förtidiga fåror, som sorg lämnar efter sig, då hon drager genom själen.

— Två, tre . . . fyra . . . snart fem, kom det nu halfhögt från dotterns läppar.

— Hvad räknar du, Ester?

— Ingenting — jag kom bara att tänka på hur länge vi varit här — — och hur underligt det är att bo vid hafvet, sitta vid stranden, och ändå aldrig se en farkost lägga till. Inte på fem år, som vi nu lefvat här, har det händt.

— Du vet ju att —

— Ja, jag vet att det inte kan hända just här — de gå alla förbi, där långt borta, men ingen kommer hit, och därför förefaller det mig ibland, som vore vi skilda från hela den öfriga världen, i ett obebodt land — — —

— Det är måhända så — i viss mening — för dig, Ester. Vår värld här är åtminstone så olik den vi lämnat — du är isolerad så länge du lever här med mig, därför att jag sökt upp en undangömd fristad, en sådan där enslig kust utan farkoster. Men du kan återvända — —

— Säg inte så, säg aldrig det ordet och tänk

det inte, älskade mamma! Vi äro ju så lyckliga nu, du och jag, och jag vill endast vara där du är! afbröt henne Ester ifrigt.

— Just nyss ängslade dig dock vår ensamhet.

— Det var ett plötsligt intryck som genast skingrades.

— Ja, hittills har jag alltid sett dig glad och lycklig, och därför inte hyst några betänkligheter. Men om du — —

— Det finns inga 'om' som skola skilja oss, mor och hennes unge — snart gamla flickan på aderton vårar!

— Låt mig fröjda mig däråt så länge — men nu måste vi gå! Françoise väntar oss.

Och hon reste sig.

— Farväl då, tjusande syn! Nu sveper du om dig aftonens dunkel, mäktiga haf! sade Ester och vände motvilligt hemåt.

II.

Hyresgästerna hos mère Françoise hade till en början väckt mycken undran och uppmärksamhet. Att 'madame' och hennes trettonåriga dotter kommit långt bortifrån ett annat land till denna aflägsna by, var redan märkligt nog; men ändå besynnerligare var det, att de ville slå sig ned på främmande jord, i Françoises afsides liggande enkla stuga! Det förstod ingen.

Kort före deras ankomst till byn hade Françoise blifvit änka, och för att bereda någon inkomst för sig och sina båda barn stod hon då i begrepp att söka ett par hyresgäster till den ena hälften af det lilla huset, där hennes man hade haft sitt arbete. Han hade nämligen drifvit ett anspråkslöst yrke vid sidan af sitt lilla jordbruk.

Den utländska damen hyrde nu de små rummen, lät dit anskaffa det nödvändigaste för sig och sin dotter samt gjorde upp att stanna öfver vintern. Sedan dess hade vinter och sommar för-

gått, den ena efter den andra, och Françoise behöll alltjämt sina hyresgäster.

I början föreföll 'madame' tyst och sluten samt meddelade sig med nästan ingen annan än Françoise. Men med tiden blef hon tillgängligare och gladare, och slutligen räknade både man och kvinna i trakten det för en glädje att få utbyta några ord med främlingarna. Den vackra, vänliga flickan hade växt upp till en älskvärd ung fröken. Och fina damer voro både hon och modern, det be-
tviflade ingen, ehuru de båda kvinnorna lefde under de enklaste förhållanden, inrättade sig i allt enligt landets sed och till och med i sin dräkt mer liknade bondkvinnan än världsdamen.

Ester hjälpte till att sköta mère Françoises trädgårdsland, plockade in och beredde grönsakerna till deras måltider och biträdde henne med både ett och annat. 'Madame' lärde hennes barn läsa, lärde dem känna alla örter och träd, berättade dem om främmande länder samt visste och kunde för öfrigt *allt* — det var den fromma, beundrande Françoises innersta öfvertygelse. Hon räknade det som den gode Gudens skickelse, att dessa främlingar kommit till henne och fört med sig välstånd och glädje för henne och hennes barn. Nu hade hon råd att lega för de arbeten, hon ej själf kunde förrätta, tills hennes lille Pierre skulle bli gammal nog att sköta åkerlappen och slå ängen. Och hvad Margot beträffade, skulle hon nog bli den

flinkaste flickan i byn, så mycket fick hon lära ur böcker och så många fina arbeten fick hon undervisning uti af hennes välgörarinnor!

Och Françoise bad Gud för sina kära hyresgäster och fröjdade sig åt att bära fram till dem förstlingen af allt — den första doftande rosen, den yppersta frukten, det läckraste hönset, än en, än en annan raritet, det bästa af hvad den rika naturen omkring dem alstrade.

'Madame' undervisade äfven sin egen dotter samt läste med henne många böcker på andra språk och arbetade mycket, gick också understundom i deras kyrka. Men Françoise hade aldrig sett henne knäböja invid den heliga Jungfrun, och antog därför att de främmande hade »en orätt religion», den enda ofullkomlighet eller brist, hon kunde upptäcka hos dem.

Hur ville en sådan kvinna som 'madame' försumma att falla ned för den himmelska modern, som en gång ägde alla jordens dygder och tåligt bar dess sorger, hon som, då vi tillbedja henne, låter oss få del af sitt eget heliga sinnelag? Françoise undrade mycket härpå, och under första tiden, då hon såg 'madame' ofta fälla tårar och hon själf också var nedtryckt af sorg, hade hon velat taga henne vid handen och föra henne inför den lidande Maria, i hvars blida famn hon själf nedlade sina sorger. Men det vågade hon icke. Det var något som tillbakahöll och förstummade henne, då

hon tänkte närma sig. Det var samma känsla af aktning och tillit, hvilken gjorde att hon icke heller frågade om något, som stod i sammanhang med det förflutna i främlingarnas lif.

Med tiden fingo de tvänne kvinnorna ett gemensamt förflutet, och ett slags hjärtats sympati knöt vänskap mellan den enkla mariatillbedjerskan, som knappt kunde teckna sitt namn, och den främmande damen i besittning af stor bildning och rik lifserfarenhet.

Liksom för att resa en mur mellan nuet och minnen, som väckte grämelse och vemod, hade 'madame' så småningom frångått många af de vanor, hon medfört från sitt föregående lefnadssätt. Hon hade velat studera naturevangeliet och *lefva* ett kapitel däraf, emedan hon hoppades på dess helande kraft. Och hon bedrog sig ej. Hon gaf snart dess entusiastiske apostel rätt och erfor själf sanningen uti hans poetiska skildring af ett lif sådant som hennes. Hon till och med följde honom i den anvisning, som innefattas uti det bekanta: »nous serions nos valets pour être nos maitres». Hon steg sålunda tidigt upp, betjänade sig själf och deltog uti många af omsorgerna för detta enkla, okonstlade lif, som beredde henne allt större och större tillfredsställelse.

Under den vackra årstiden, medan mère Françoise skötte sina utesysslor, mjölkade sin ko och såg om småkräken, ströfvade också Ester tidigt om-

kring och hälsade sina skyddslingar i blomster- och trädgårdsland eller följde Margot till ängen, dit hon skickats att binda geten vid nytt bete. Eller skyndade Ester ensam ned till hafvet och gaf det sin morgonhälsning.

När Françoise tillredt deras måltider, intogo alla husets medlemmar dem gemensamt. Françoise hade väl till en början protesterat mot denna anordning, men 'madame' hade velat det så, och då fann hon det också riktigt. Hon glömde i alla fall icke, hvaruti de voro hvarandra olika, dessa bägge mödrar och dessa trenne barn, hvilka umgängos såsom likar, såsom *en* familj lefde tillsammans. Hon hörde till en nation, som med en viss lycklig själfkänsla aktar sin egen ställning genom att taktfullt ej intränga uti andras. Men hon kände med förnöjelse, att om främlingarna skänkte henne glädje och hjälp, så skänkte hon dem lyckan af ett hem, hvilket, ehuru ringa, tycktes bli dem allt kärare och kärare.

Allt frodades också och trufdes omkring mère Françoises stuga, under det jämvikt och »stillheten efter stormen» fyllde 'madames' hjärta. Tiden lade sin helande hand öfver den djupa sorgen, öfver de smärtsamma upplevelsena; och hon kände sig slutligen på den främmande jord, hon sökt för att få omplanta sitt lif, försonad med sitt öde. Den älskade dottern hade dock i främsta rummet varit hennes tröstarinna, och un-

der de år som gått skulle hon icke haft mod framkalla tanken på att afstå något af hennes hjärtas känslor.

Men nu var Ester ej mera barn, och den stund kunde när som helst komma, då modersömheden ej skulle ensam få äga hennes hjärta. Den-na tanke sköt hennes mor nu ej längre ifrån sig, då hon blifvit lugn och stark nog att bära den. Var det väl ens riktigt, att alltjämt hålla den unga flickan afskild från beröring med sina likar?

Det började förefalla henne själfviskt att njuta den lyckliga, rofyllda tillvaro, som det främmande landet bjudit dem, och som hon sökt för *sin egen skull*.

»Men sagans prins kommer, till Esters lycka eller — olycka. Hon är ej så väl gömd, att han ej en dag letar sig fram till vår lilla idylliska stuga vid hafvet, trots att där ingen farkost lägger till», tänkte ofta hennes mor, alltsedan den aftonen på klipphöjden, då Ester räknade åren de lefvat i ensamhet.

Detta begär att 'bli störd', det är ett ungdomsrop, ett ungdomens längtansfulla kraf, liksom i själfva verket hvar ålder har sitt. Moder, kärlek, sanning, evighet, de äro uttrycken för den längtan, som kännetecknar åldrarna — äro lifvets fältrop.

Ester hade alltså haft rätt. Det var för henne

ett 'obeodt' land de lefde uti, därför att deras ensamhet ej blifvit störd.

Deras lif hade under dessa år framflutit som en lång hvila, enformigt, utan andra afbrott än små utflykter i trakten och resor ett par gånger årligen till närmaste stad, där 'madame' skötte sina affärer, uttog penningar och gjorde de nödiga uppköpen. Vanligen var Ester sin mor följaktig vid dessa tillfällen. Men morgondagens resa i samma ändamål bad hon att få vara hemma ifrån och öfvertalade Françoise att i stället medfölja, hon som hade saker att uträtta och inte mer än en gång hvar femte år kunde komma sig för med den långa resan! — sade Ester med skämtande hänsyftning på den goda kvinnans motvilja för att lämna, om också blott på en dag, den fläck, som sett henne födas.

Françoise hade aldrig sofvit någon natt utom byn, där hon var född.

III.

Sydöstra gafveln af mère Françoises stuga täcktes af ett ovanligt stort aprikosträd, där vid denna tid af året frukt vid frukt hängde rodnande och sammetslen. Trädets grenar utbredde sig nästan solfjäderlikt, och här och där glänste nu i den tidiga morgonen daggdroppar på bladen, som tätt följde den skrofliga muren liksom för att skydda frukterna för hvarje omild beröring.

Postvagnens gälla afgangssignal hade nyss tonat ut, de sista ljuden af dess rasslande hjul dött bort, och 'madame' och Françoise begifvit sig af, då Ester med Margots hjälp sågs resa upp en stege mot muren för att på den nå att afplocka de nu mogna frukterna. Hon var iklädd sin vanliga sommarhvardagsdräkt, en svart och röd, bredrandig kjol, som nådde till fotlederna, svarta strumpor och små läderskor med träsulor. En hvit broderad skjorta omslöt hennes smärta växt och tillhölls med ett bredt bälte. Mot solen skyd-

dade henne en bredbrättad, hvit tyghatt. De vida ärmarna hade hon vikt upp, trädde nu en vante på högra handen och tog en korg på armen.

Det var varmt, solen brände redan, men skörden skulle ske just nu, ty det var 'torgdag' uppe i byn, och Margot skulle sändas att sälja. Françoise skulle vid sin hemkomst öfverraskas med en stor summa! Och Ester ilade upp för stegens pinnar, medan Margot stod andaktsfull vid dess fot.

Men väl uppkommen satte hon sig ned och försjönk i åskådande af de praktfulla, fulländade, af solstrålar förgyllda frukterna. De tycktes henne sköna och oberörda, såsom hon tänkte sig änglasjälar, eller såsom fjärilsvingar vid deras första flykt. Hon hade utsträckt handen, men tvekade om hon skulle våga vidröra dem.

— Var så älskvärd och sitt stilla, just så där, alldeles sådär! — Såja! — Ett par ögonblick till! — Nej, nu förstörde ni alltsammans! Sitt då stilla, vackra barn! — hördes en liflig, skorrande stämma tillropa någon, hvarvid Ester först lyssnade, sedan häftigt vände sig till Margot och frågade:

— Hvad betyder det? Hvem talade?

— Åh, det var jag! — sade samma stämma glädtigt, under det den talande, som Ester nu ändtligen upptäckte, fortfor att skissera något i det album, han höll mot knäet. — Förlåt — fortsatte han efter en liten stund — förlåt, jag ville

bara stjåla er förtjusande kontur här vid mère Françaises gafvel.

Den talande tog med detsamma ett hopp ned från sin position på ett stenblock bakom några buskar och trädde helt ogeneradt fram, lyfte lätt på hatten och stod nu ansikte mot ansikte med Ester, som hastigt sprungit ned för stegen.

— Är ni icke — och han tog ett steg tillbaka — förlåt, jag trodde ni var mère Françaises dotter? Er dräkt, er ålder, ert förehafvande — jag tog för alldeles gifvet — — Françoise och vi äro gamla grannar, och fastän hon nu inte sett mig på många år, lade jag genast bort alla ceremonier med hennes — som jag trodde — dotter...

— Margot, hälsa på herrn! afbröt honom Ester. — Margot är Françaises dotter, vände hon sig till honom.

Och Margot gick fram och neg och räckte honom barnsligt sin solbrända hand, som han skakade vänligt nog, fastän uppmärksamheten fortfarande var fäst på den andra.

— Och ni? — skulle man inte kunna få veta, hvem ni är? — — för att bättre kunna göra er en kanske välbehöflig ursäkt för min påflugenhet — tillade han skämtsamt, allt under det han väntade på svaret.

— Jag är... är Margots vän och hennes beskyddarinna, medan Françoise är borta, svarade hon slutligen och rätade litet på sig. — Françoise

har rest till staden, men när hon återkommer, blir ni säkert välkommen hit, efter ni känner henne.

Utan att afkylas af detta svar lät han sin stumma bugning åtföljas af en varmt beundrande blick, hvarpå den oväntade inkräftaren hastigt aflägsnade sig. Han sprang bort och hämtade några saker, som han kvarlämnat vid buskarna, och passerade så vägen förbi på ett stenkasts afstånd, i riktning mot hafvet. Snart hördes han sjunga en munter melodi, sedan han halfhögt sagt för sig själf:

»Nästan ett barn — en bondflicka uppklifven på en stege — en fulländad lady, reserverad världsdam — och en förtjusande främling, som talar mitt språk bättre än jag själf! — det är en gåta, som jag vid Apollo ej afstår ifrån att lösa!»

* * *

— Nå, fröken, ska vi inte plocka ner dem nu? dristade sig Margot påminna och räckte fram korgen, som Ester kastat ifrån sig.

— Jo, du har rätt, vi måste skynda oss!

Och Ester, som stått tyst och orörlig en lång stund liksom rädd att förlora något af den glada melodien, sprang åter upp för stegen, fattade genast beslutsamt den första frukten, så den andra, den tredje, och korgen fylldes snart. Hon kände inte någon tvekan längre att vidröra dem, de tilltalade

henne ej såsom nyss, dagdropparna på bladen hade afdunstat, det glittrade ingenting mer, och frukterna voro inga änglasjälar — helt enkelt aprikoser, som skulle försiktigt nedplockas, och som Margot så fort som möjligt skulle sändas att förvandla i klingande mynt för mère Françoises räkning!

Däremot började den sprittande melodien åter ljuda i hennes öron, hon tänkte på leende, glada människor och varma, mörka ögon, och allt som lefver och röres där ute i världen. Och så funderade hon på, om han, målaren, som öfverraskat dem och tagit henne för ett barn och tycktes känna vägarna så väl och var så hemmastadd — om han gått ned till hafvet för att kanske fästa dess bild på sin duk? Om han måhända älskade hafvet, liksom hon? Om han ett enda ögonblick kunde känna det som hon där nere vid stranden? Och så kom hon att tänka på hvad det egentligen var, som förenade tvänne människor, hvilka älskade detsamma, hvilka hänfördes af något utom dem båda? Det kallas ibland sympati -- men när de båda äro unga, man och kvinna, hvad är då sympati? Kan den ej då vara någonting, som man borde kalla — kärlekens själ?

Nej, jag antar han icke bryr sig om hafvet! — han kanske försöker måla af det för att få en vacker tafla — men han förstår ej dess språk — och vi ha intet gemensamt.

Därmed gick Ester in i huset och förrättade de husmoderliga sysslorna för dagen, samt gjorde i ordning middagen till sig och Margot, som kom hem med tom korg och full börs, och Pierre, som kom från byskolan med tom mage och strykande aptit.

På eftermiddagen, då hafvet steg, längtade hon dit ned som vanligt, men brydde sig ej om att gå. Hon ville inte gå ensam, och hon ville inte ha Margot med. Hvem kunde veta, om ej målaren satt någonstades där nere under ett stort parasoll framför sitt staffli och »stal en annan kontur» som behagade honom?

Hon ville ej tänka på sol och glittrande böljor. Hon gick in i sin mors rum, rakt fram till hennes lilla bokhylla och drog ut en bok, som hon ofta sett modern läsa i, men som hon själf funnit svår att förstå, oaktadt den var skriven på hennes modersmål. Nu väcktes hennes uppmärksamhet vid den första sida hon slog upp, och blad efter blad vändes ifrigt, utan att hon märkte hur tiden gick. Först då hon hörde angelus klämta, for Ester upp och slog igen boken.

»Det var ändå ej som jag tänker mig kärleken — där stod ingenting om kärlekens själ. Och en kärlek utan själ? — jag ville ej bli älskad *så!* Vi måste gemensamt älska något, han och jag, vi måste höra tillsamman — — jag menar, om det vore fråga om någon kärlek!»

Och hon satte boken åter på sin plats.

»Ack, om de snart vore här åter! Det var kanske dumt, att jag inte följde med till staden! Men ännu får jag vänta ett par timmar», tänkte hon otåligt, och kvällen föreföll henne dyster och tråkig i ensamheten.

IV.

— Vet madame, jag har riktigt stora nyheter att berätta — började Françoise, när de satt sig ned vid middagsbordet följande dag. — Jag var öfver till Manoirn i morse angående ullen, ni vet, och där fick jag höra af Jacques, att unge herrn kommit hem, herr Tissands son.

— Jaså, har herr Tissand en son? Det har alltid förefallit mig, då jag hört hans namn nämnas, som om den stackars lame herrn varit ensam, utan familj.

— Ack, madame, ingen kan ha haft en rare och vackrare hustru än han!

— Såå, han är änkling?

— Ja, madame, och deras lille son var lik henne som den ena skon den andra i samma par. Men herr Tissand var dubbelt så gammal som sin hustru, hvilket bestämdt inte är bra, och så blef han svartsjuk och misstänksam. Och när han sedan vardt sjuk och inte mer kunde röra sig, så

blef han bitter till sinnes och förargad, kan jag tro, på allt som var ungt och friskt. Han skickade en dag plötsligt bort unge Paul och hans lärare — och, heliga Jungfru, det var en stor orättvisa mot den goda madame Tissand! — för han gjorde det för hennes skull, ni förstår. Men så förlorade han henne också kort därefter. Hon dog, och sen dess har han knappt velat se någon annan än gamla Héloïse, som sköter honom, och folket som sköter hans många ägodelar. Gossen har aldrig sedan dess fått komma hem. Han har vistats långt borta hos släktingar och där uppfostrats — — Ack, madame, han lär vara så ståtlig herre nu, men ändå glad och vänlig som förr — raka motsatsen till herr Tissand — och lärd! Han är artist, sa' Jacques.

Françoise hade fortfarit att prata, medan hon skalat sina rykande potatisar, sett till att 'madame' och hennes dotter fått af allt det bästa, skickat omkring ciderkannan samt hållt i åt sig och litet åt barnen.

— Men jag glömmet, att madame inte kan vara road af att höra allt jag pratat om, madame som inte känt någon af dem, ursäktade hon sig.

— Åjo, Françoise, jag kan ändå uppskatta glädjen af ett återknutet familjeband — svarade 'madame'. — Herr Tissand har väl ändtligen låtit kalla hit sin son, tänker jag?

— Ja, hur det är med det, vet jag inte. Men

efter han är sig lik, monsieur Paul, kommer han nog en vacker dag och hälsar på här och talar om det själf — Pierre var väl tre år, när han var här hos oss sist, och Margot nära fyra — det var inte i går det!

Ester hade suttit alldeles tyst under samtalet, eller rättare den lifliga berättelsen, efter Françoise hufvudsakligen talat ensam. Hon väntade hvar minut, att Margot skulle säga något om gårdagens besök, då det naturligtvis icke kunde vara någon annan än just »monsieur Paul», som öfverraskat henne själf på stegen och sedan så ogeneradt uppträdt hos »sin granne», som han kallat mère Françoise.

Men Margot sade ingenting, förunderligt nog, antingen det var af slöhet, därför att hon inte hörde på, eller därför att potatisen och fårköttet togo hennes uppmärksamhet uteslutande i anspråk, eller — ja, det kunde Ester icke förklara. Men efter Margot teg, så teg hon också och försökte att ingenting mera höra, då Françoise alltjämt fortfor med sina nyheter från Manoirn.

Herr Tissand och hans förhållanden hade aldrig intresserat henne under dessa fem år, då hon understundom hört honom nämnas såsom den enda större jordägare och herreman på många mils omkrets. Françoise hade köpt sin bästa ko från Manoirn, därifrån hade Ester ofta sett köras stora lass med säd. Han var rik, herr Tissand,

men hon hade tänkt sig honom som en dyster gammal mullvad, som gräft sig in i jorden, efter han inte ville se eller höra någon. Hans stora grå boningshus hade hon sett på afstånd. Det såg otillgängligt och fränstötande ut som han själf, föreställde hon sig, och bevakadt var det af surmulna gamla tjänare och kacklande gäss, som posterade utanför grindarna och såsom sina världsbekanta föregångare på Capitolium underrättade om 'fiendens' ankomst.

Och elak hade herr Tissand också varit! Nej, hon brydde sig icke alls om herr Tissand — eller hans son!

Ester drog därför sin mor bort med sig så fort de slutat middagen, liksom hon velat ha henne för sig själf, och bad henne följa sig till deras älsklingsplats i lunden invid.

Hon stack sin arm under moderns, och den vanliga tryggheten och glädjen att äga hvarandra kom öfver dem båda. De talade om obetydligheter, interfolierande samtalet med små uttryck af välbehag. Modern meddelade sin dotter litet om deras ekonomi med anledning af sitt stadsbesök, och framkastade planen till en liten resa för dem. Men midt i deras samtal frågade Ester, utan sammanhang med något föregående.

— Mor, ser jag väl ut som ett barn?

— Det var en underlig fråga nu! Mig synes, du ser ut precis hvad du är: en ung flicka. Eller

måhända ser du yngre ut än du verkligen är, — och de moderliga blickarna följde den ungdomliga figuren, de fint rundade anletsdragen och den rosiga hyn, ända in i de mörkblå ögonens beskuggade, men därunder dock klara och djupa blick. — Du vet att i ditt hemland är våren lång, och det gäller äfven om den första ungdomsvåren där. Din enkla dräkt bidrager för öfrigt också till, att om man flyktigt ser dig, min Ester, du verkligen gör ett *mycket* ungt intryck. Vänd dig i alla fall till någon annan för att få ett opartiskt omdöme! I mina ögon vet du — — — nej, min flicka, det var ett alldeles för långt svar på din korta fråga! Låt oss öfvergå till det vi talade om förut — vår resa söderut!

— Är det för att roa *mig* vi skola företa den?

— Förströ oss båda, tänkte jag. Och du behöfver se dig om nu, då du kan se allt med andra ögon än barnets.

— Ja, hvad jag den tiden såg, har jag nästan glömt.

— Nu har jag därför ordnat våra affärer så, att vi kunna vara borta några månader. Det är inte rätt af mig att hålla dig här ständigt, äfven om du inte själf lider af det.

— Men vi resa, åtminstone inte på länge än — inte nu, medan här är så härligt! Längre fram, i höst, kunde det ju vara roligt att återse den blå sjön och Alperna — — — och sedan — hvart du

vill, jag längtar ingenstans. — — Säg, kan man förstå ett sådant uttryck som 'kärlekens själ'?

— Återigen en oväntad fråga!

— Kan *du* förstå det, mor?

— Den sammanställningen har jag just inte sett, men förstå den kan jag nog — det vill säga på mitt sätt, efter som ju hvar och en har sin subjektiva uppfattning af sådana uttryck, och begreppet 'själ' är ett bland de mest olika tolkade — kärlekens själ är naturligtvis känslans innersta väsen, dess — —

— Ja, mor, låt mig på ett alldeles olärdt och som det kanske tyckes absurdt sätt försöka säga hvad jag menar därmed!

— Nåå?

— När nu till exempel *vi* hålla af hvarandra — och jag har ju aldrig tyckt mycket, mycket om någon mer än dig! — så är det inte blott hvarandra vi älskat, inte sant, vi ha också vördat vissa tankar tillsammans? Dessa tankar, detta som vi älskat båda — det är vår ömhets *själ*.

— Rätt så. Vidare! Jag hör på uppmärksamt.

— Men kärleken — — kärleken mellan man och kvinna — om jag ville tänka mig den såsom ett skönt och härligt och godt väsen — om jag personifierade kärleken, är då ej dess själ det, som ger lif åt detta väsen, skänker det tankar, ett ideal, någonting utom väsendet själft, en annan skönhet än formen och materien? — all-

deles som, när hafvet är ljusst och skimrande och oändligt, det inte är vattenmassorna som är det sköna, utan dagrarna från sol och himmel, hvilka de återspegla. Förstår du mig, mor?

— Ja, jag förstår, svarade modern tankfullt.

— När en sådan själ, kärlekens, sänker sig ned till jorden och tar boning där, så utgöres dess hvad jag kallar 'kropp' ej af *en* utan *tvänne*, den lefver genom tvänne hjärtan, som därför aldrig skulle kunna upphöra att känna med hvarandra —
— — Sådan ville jag åtminstone att kärleken skulle vara!

— Men jag hör dig med förvåning, Ester! Hur har du kommit på alla dessa tankar? Sannerligen, den som nu lyssnar till dig, kan ej tro dig vara ett barn, snarare en pröfvad kvinna, en sierska.

— Är det väl då så besynnerligt att vid aderton år ha tänkt på hvad kärleken kan vara?

— Att ha reflekterat öfver den *så*, är ganska underligt.

— Är det underligt, att det barn du haft vid din sida, mor, och som sett eller anat sig till orsaken till alla dina tårar, funnit ut, hvarför du gråtit dem? Jag, som tycker att du blott borde mött lycka och kärlek och vet att du blifvit bedragen på båda — skulle inte jag ha orsak att ibland tänka öfver, hur det kunnat bli så?

— Hur det kunnat bli så — — — —!

— Nu förstår jag alltsammans! Säg, mor, har

jag inte rätt — ni hade ingenting gemensamt utom hvarandra?

Hon fick intet svar, men fortfor:

— Ni hade intet ideal, ingen tanke, ingen ton gemensam. Han tyckte om din fägring — O mor, den har du nästan kvar än! — din ungdom, dina talanger kanske, din glädtighet, dina infall! Du älskade honom — ja, mor, inte vet jag hvarför, men du frågade ej efter hvad han älskade utom dig, han ej hvad du älskade utom honom — ni sammanhörde ej och därför kunde kärleken öfvergå till sin motsats hos den ene och endast alstra lidande hos den andre. Är det ej så?

Och liksom om hon fått ett jakande svar, sade hon nästan hviskande fram orden:

— Det var därför att ingen *kärlekens själ* fanns — — — —

— Ester, mitt barn, utbrast nu hennes mor, hvar har du fått blick för allt detta, hvaruti det ligger så mycken sanning? Jag behöfde tiotal af år att fatta det du gripit liksom omedelbart! Hur underligt! Och hur lyckligt — om *du* aldrig kommer att skänka bort ditt hjärta, såvida icke denna själ sänkt sig ned öfver dig och den andre!

— Dina tårar, mor, ha åtminstone visat mig faran af att göra det.

— Må jag då ha gjutit dem! För din lycka ville jag gråta flere därtill, Ester.

— Nej, nu är tårarnas tid förbi, lilla mor!

Och dina sår äro läkta, inte sant? Låt oss nu fröjda oss åt lifvet. Det är så skönt och härligt att lefva i detta gammaldags land, och lefva som vi göra det — en idyll förverkligad — med frihet och natur och poesi från morgon till kväll. Det var *din* idé, mor, vårt nya lif här!

— Kanske en allt för egoistisk idé för att kallas god. Jag har tänkt för mycket på mig själf.

— Fråga Françoise! Hon skiner ordentligt af lycka nu för tiden. Är hon inte utan bekymmer och har redan börjat göra insättningar till Margots hemgift?

Och samtalet öfvergick nu till andra ämnen.

När de återvände till stugan, hörde de redan på afstånd röster, Françoises lifliga 'patois', ett gladt skratt och en skorrande stämma, som Ester igenkände.

V.

— Var det inte som jag sa', mesdames? Här ha vi monsieur Paul! — utropade Françoise, då hon såg dem komma, och gick emot dem.

Paul Tissand satt fortfarande kvar på bänken utanför stugan, där han suttit med Françoise, och hade samma glada och skälmska uttryck, som Ester sett dagen förut.

Den unge mannen var själf som sommardagen och landskapet — kraftiga, varma färger i ljusa, dallrande luftlager och öfver det hela hafvets friska bris. I hans vackra ansikte voro de bruna ögonens lifliga och varma blick dock det vackraste. Hatten höll han i handen för att få svalka af sommarvinden, som lekte med det svarta håret och skickade ett par korta lockar fram och tillbaka öfver den höga, hvita pannan. Eljes var han mycket solbrynt, och den mörka, ansiktsfärgen kontrasterade mot de hvita tänderna och det stora bländande skjortbröset, där västen ersattes af ett

bredt bälte. Knäbyxor och en sommarkavaj af ljust tyg designerade en kraftig och smidig gestalt.

Paul reste sig vid Françoises 'presentation', som bestod uti att hon triumferande upprepade:

— Här ha vi monsieur Paul!

Han hälsade med en bugning både 'madame' och hennes dotter, men iakttog för öfrigt med synbar ansträngning en stunds tystnad, i väntan på att 'madame' antingen själf skulle börja att säga något eller ge honom någon anledning att börja. Men 'madame' tycktes ämnat fortsätta in i sin bostad, sedan hon besvarat hälsningen.

Då kom Françoise till undsättning genom att tolka 'madames' afsikt på *sitt* vis och i sin välvilja hejda henne, utbristande:

— Låt mig för all del, madame, hämta ut er länstol, som ni sitta bättre i än på bänken! Och en stol till mademoiselle också! — Jag har tänkt sätta fram en mugg frisk cider åt monsieur Paul. Behagar inte madame också något? tillade hon halfhögt. Åtminstone ett glas sockervatten? — jag har nyss varit vid källan —

— Tack, ingenting för oss, Françoise, men vi sitta ned ändå!

Under tiden hade Paul Tissand närmat sig Ester. Han hade redan på läpparna att säga något med anknytning till gårdagen. Men i och med detsamma han började meningen och såg på Ester, flög en hög rodnad öfver hennes kinder. Den rod-

naden tolkade han så, att han borde säga något, som *icke* stod i sammanhang därmed. »Kanske har hon inte omtalat min pojktighet? Eller vill hon inte komma ihåg att hon sett mig? — Hvad nu orsaken än kan vara, så är denna lilla händelse dock något, som vi båda äga — för oss.» Och han erfor en så behaglig känsla vid den tanken, att han tvärt bytte om ämne.

'Madame' tog nu sin del i samtalet, som fördes om landskapet, vistelsen vid hafvet, seder och bruk i provinsen, det stilla lifvet på landet och dylikt.

— Ni tyckes känna till allting, madame, lika väl som en infödd, utbrast därunder Paul.

— Vi ha ju också varit här snart fem år och i närmaste beröring med hvad som benämnes 'folket'.

— Ja, jag är på sätt och vis mer främling här nu än ni, mina damer! Det vill säga jag har inte vistats hemma på snart två gånger fem år. Det är ej mitt eget val. Förhållanden ha fogat det så. Men jag är mycket fäst vid mitt gamla hem, trots allt, och det finns ingen natur, som går upp emot denna. Hvertenda träd, hvar kulle, hvar klippa, och hafvet — hvar skulle det kunna vara vackrare än här?

— Kanske tycker hvar och en så från *sin* strand.

— Möjligt — men med mer eller mindre skäl.

— Jag ger herr Tissand rätt, inföll Ester.

— Tack, fröken, det gläder mig!

— I min dotter har ni träffat en säker bundsförvänt i den frågan, försäkrade 'madame'.

— Och ändå har jag inte sett er därnere hvarken i går eller i dag, fröken.

— Om aftnarna göra vi vanligen vår promenad dit ut — men inte alla aftnar.

— Jag är där både morgon och afton, fixerar hafvet både vid ebb och flod. Jag är målare, madame, — förklarade han, vändande sig till Esters mor.

— Françoise berättade oss det, när hon talade om, att ni hemkommit, herr Tissand.

— En olycklig artist, om man så vill, som kanske ett helt lif får gå med idealen för ögon och tanke och aldrig lyckas fästa dem på duken, fortsatte han.

— Men ni ser för glad ut att få mig att tro er lida af någon misströstan!

— Det gör jag inte heller för tillfället. Tvärtom. Jag är dessutom glad af naturen — det är mitt modernearf. Men mitt lilla konstnärsgry för med sig ärelystnad. Som ett äkta barn af dessa kuster ville jag kunna måla hafvet. Det är min afsikt att försöka nu, om jag duger till det. Jag har redan börjat. — Målar inte fröken? och han vände sig till Ester.

— Nej.

— Inte? Det är annars en så vanlig sysselsättning för unga damer. Men efter ni har öga för hafvets skönhet, måste ni lofva mig att litet längre fram komma och hjälpa mig med min taffla, när jag arbetar.

— Jag?

— Ja, ni skulle bara säga mig, om den uttrycker något så när hvad den skall, kommer er att tänka ungefär så, som ni tänker, då ni ser ditut på det verkliga — och han pekade åt hafssidan.

— Jag förstår inte målning, sade Ester undvikande.

— Desto bättre! Då kommer ni inte att fästa er vid manér eller dylikt — inte att resonera er till att det och det är bra, det och det illa. Ni kommer bara att *känna* det ena eller det andra. Det är ett sådant omdöme jag vill ha. Får jag räkna på det?

— Mindre kan man inte stå till tjänst med, svarade Ester okonstladt.

— Men ni bör inte se hvad jag gjort än på någon vecka — vi träffas väl innan dess, med er tillåtelse? sade han vänd till hennes mor. — Det är en gammal vana hos mig att titta in till *mère* Françoise i förbifarten och prata med henne. Jag är sällskaplig i hög grad, madame, och sanningen att säga är det litet dystert där uppe på Manoirn.

— Ni skall inte gå ifrån edra vanor för vår skull, herr Tissand.

— Madame, det är älskvärdt af er att inte fordra det. Alltså: au revoir!

Då han lämnat dem, gingo mor och dotter till skilda sysselsättningar, den förra till sitt rum och sin bok, den senare till sina blomsterrabatter och Françoises trädgårdsland. När de åter träffades, sade ingen af dem något om Paul Tissands besök.

VI.

Jean Benoît Tissand brukade dagligen låta rulla sig ut till sin 'sommarsalong', det vill säga planen framför byggnaden.

Där stod en grupp mycket lummiga och gamla lindor, under hvilkas skugga han tyckte om att tillbringa sina eftermiddagar den varma årstiden. Salongen i det fria bjöd vidare på några af tiden illa medfarna trädgårdsoffor och dito fåtöljer. Framför husbondens rullstol sattes ett polerat bord med lådor, hvilket flyttades ut för hvar dag, täckt med räkenskapsböcker, almanackor och tidningar. Här tog han del af nyheterna från den yttre världen, gick igenom gårdens utgifter och inkomster, kunde ropa till sig den från ägorna kommande förvaltaren, som bodde i en liten sidobyggnad, kunde säga ett ord till Marthe, som skötte fjäderfäna, då hon gick in i köket, hvilket låg i plan med marken, vid ena hörnet af huset. Han kunde tala och rådgöra med den gamle Baptiste,

som skötte trädgården, kunde se hur frukterna mognade på de stora knotiga fikonträden vid grindarna, och hur säden vaggade och gulnade på åkarna strax utanför. Han kunde med ögonen följa de feta gässen, som kvälldags kråmande marscherade öfver planen till bakgården, förda af Marthe, sedan de dagen lång under axplockning och argt kacklande förnjöjt sig på de skördade fälten eller vid allékanten i närheten — han kunde med ett ord följa hvad som tilldrog sig och fortfarande vara högsta styresman på sin 'manoir seigneurial'. I sin omedelbara närhet hade han Héloïse, som var passlig vid minsta vink, men satt vid det murkna trädgårdsbordet med sin sömnad, då herrn ingenting ville.

Benämningen 'le manoir' hade öfvergått till ett nomen proprium sedan långt tillbaka, således blifvit egendomens namn, och det namnet hade en solid klang. Under den nuvarande herr Tissands tid hade godset ej förlorat i värde, tvärtom, oaktadt ägarens sjuklighet. Le Manoir var väl skött, ehuru jordbruket sköttes på gammalt vis, och tjänare och arbetare voro sin herre trogna och tillgifna liksom till tack för, att de voro de enda människor, han ville ha någon beröring med.

Den öfre våningen i det stora grå huset stod stängd och obebodd nu sedan många år. Änklingen, enslingen, den lame herr Tissand, som nu ett halft dussin år ej kunnat röra sig ett steg framåt, bebodde blott ett par rum i den nedre våningen.

De öfriga rummen i denna våning stodo också med tillslutna luckor, och ljus och luft tillätos blott sällan tränga dit in. Allt förblef orördt och åldrades i sin ensamhet, såväl under sommarens instängda värme som i vinterns fuktiga kyla. Byggnaden, badande i solljus, omgifven af fruktbara åkerland och en blomsterfylld trädgård, gjorde dock intryck af något kallt, dystert och otillgängligt, alldeles som dess ägare.

Jean Benoît Tissand hade väl ej alltid varit den han nu var. Han hade varit ung och frisk, också han. Men riktigt ung i hjärtat hade han nog aldrig varit, generös och varm hade han icke varit. Vätskan i hans ådror hade alltid stått på låg temperatur, och därför hade den stelnat och frusit till is, då han genom sin köld och sitt småsinne aflägsnat värmekällan vid sin sida, sin hustru, den glada Marie Tissand, och förolämpat henne genom ovärdiga misstankar. Han hade aldrig kunnat tåla glädjen, och han hade förargat sig öfver ungdomen. Han hade förbittrat hennes lif — och hon hans — enligt hans förmenande.

Herr Tissand förebrådde sig därför naturligtvis ingenting af hvad som skett. Han hade haft sitt för sig. Han hade aldrig sagt sin hustru, hvarför Paul och läraren så hastigt bortskickades. De hade icke talat därom, Marie och han. De hade inga förklaringar haft — och hon hade i alla fall varit den lyckligare af de båda, tänkte han.

Jean Bénéoit hade under sin ensamhet alla dessa år blifvit allt bittrare och bittrare i sitt sinne, och tänkt på sig själf såsom af ödet hårdt och orättvist plågad på alla sätt. Han längtade icke efter kärlek, ty han hade ingen att ge tillbaka, inbillade han sig, ville ingen ha och ingen höra talas om. Men han var stolt, och hvar gång tankarna föllo på sonen, hade han en förnimmelse af, att det var något stort hos honom att kunna försaka all fadersglädje.

Hvem vet i alla fall, om inte Paul ansåg sig ha rätt att ogilla honom, hade en medfödd känsla af ovilja för honom? Han hade alltid som gosse blott hållit sig till henne, den glada, lekande modern! Nej, han, fadern, hade ingen sympati att påräkna, och han skulle därför också inte träffa sonen, ej höra hans röst eller se honom blifven en ung man. Men han ville hämnas ödet genom att vara sitt öde öfvermäktig — genom att själf vara oförvitlig.

Och så, under det han lät dag efter dag gå, vinter och sommar läggas till många föregående, utan att han visat sin ende son någon ömhet — bah! dumt ord, ord för kvinnor, Jean Bénéoit! — utan att han gifvit vika för Pauls önskan att få besöka sitt hem och sin far, handlade han likväl i ett annat afseende såsom denne sons galdenär. Men skulden betalade han så att säga kontant, genom att förvalta det, som skulle bli Pauls med en

nästan ängslig noggrannhet, under en känsla såsom tjänarens gent emot sin herre.

Paul hade under skolåren vistats hos sin farbroder, där han haft jämnåriga. Efter slutade studier hade han utbildat sig några år vid målareakademien, tagit lektioner, gjort resor, sett mycket och icke behöft försaka något, som kunde föra honom framåt. Herr Tissand hade planerat, omärkligt hållit trådarna, hade följt sonens anlag och skrupulöst låtit honom få gå den väg, dit dessa pekade.

Men de hade icke träffats personligen, far och son, och detta kunde icke förklaras på annat sätt, än att Jean Benoît Tissand var behärskad af vissa fixa idéer och var en stackars sjukling, hos hvilken dessa idéer måste respekteras. Han plågades af sin döda hustrus minne till den grad, att han icke förmådde se hennes barn — sin ende son — antog man, och beklagade den stackars gossen. Hans släktingar sökte ersätta honom hemmet och visade honom mycken vänlighet.

De tvänne sista åren hade Paul tillbragt i Italien, studerat konsten och arbetat flitigt. Men därifrån hade han en dag underrättat sin far, att ingenting, ej en gång faderns strängaste förbud, kunde längre hindra honom att återse sitt barnoms hem.

Då Jean Benoît denna eftermiddag läste sin sons bref härom, började hans händer häftigt darra,

hela hans svaga kropp skälfdde — han visste ej själf, om det var af vrede öfver, att sonen trotsade hans önskan eller af glädje däröfver. Héloïse blef bestört öfver sin husbondes blekhet, då han tillsade henne att räcka honom ett glas vatten, under det han vek ihop brefvet och nedlade det i bordlådan.

— Är monsieur sjuk? utbrast hon. Är det plågorna, de vanliga? Eller något annat?

— Det är ingenting, ingenting alls. Känner du inte att luften är tryckande, att här är kväfvande hett! Det är allt. Jag är inte sämre än vanligt. Gå till ditt arbete! sade han, då hon gifvit honom vattnet.

Efter en stund ropade han henne igen. — Héloïse, låt göra i ordning ett rum, det som ser minst gammalt och — — och dystert ut, förstår du!

— Monsieur väntar någon?

— Vädra och sätt dit blommor, friska. Se till att där är sänggardiner och fint linne. Det skall vara i ordning tills i morgon afton.

— Men, monsieur — —

— Minns du Paul?

— Skulle jag inte minnas honom!

— Han kommer då.

Héloïse visste inte heller hon, hur hon skulle taga den nyheten. Gamla tjänare tycka icke om någon sorts förändringar, när det gäller deras herrar. Deras tillgifvenhet och tjänster utgöra till slut en spindelväf, hvarmed de omspinna sina hus-

bönder, och de frukta alla andras tillgifvenhet eller närmande, hvarje ombyte i ett eller annat afseende, hvilket kunde rubba den ömtåliga väfnaden.

Emellertid spred sig nyheten. Och som alla vid gården kommo ihåg 'monsieur Paul', den liffiga och glade gossen, betydde nyheten för dem ungefär detsamma, som att det borde bli sig ganska olik på Manoirn nu en tid, eller också skulle den unge herrn inte trifvas där länge . . .

— Öppna luckorna för fönstren i öfre våningen och låt förstudörrarna stå öppna! Det får inte se så ödsligt ut som vanligt. Och säg till att de hålla sig här framme, förvaltaren och de andra, då kaleschen kör upp! — var sista ordern Jean Benoît gaf, då han skickat att hämta sin son. — Jag stannar ute och tar emot honom här under lindarna.

— Men det blir sent, monsieur, invände Héloïse.

— Desto bättre om skymning faller öfver. Jag menar — ålderdom och skröplighet synas inte då så tydligt. Du begriper inte det där, Héloïse.

— Heliga Jungfru, nog begriper man att åldern kommer, monsieur! sade Héloïse litet stött. Men hur skall man kunna dölja den!

* * *

Mer än en spindelväf sönderslets i vinklar och vrår af det tysta herresätet under de veckor som

följde. Paul ströfvade igenom byggnadens alla rum, uppsökte allt som varit honom kärt, hejdade sig en stund andaktsfullt där hans mor utandats sin sista suck, och fortsatte in i sitt gossrum. Där letade han fram verktyg och redskap, till och med leksaker från sin barndom. Han lät iordningställa det forna lektionsrummet till atelier, »vände upp och ned på huset», enligt Héloïses utsago, störde herr Tissand i hans vanor — men var oemotståndlig och hade inom tjugufyra timmar inlagt fästningen och nästan kommit befälhafvaren att glömma sin taktik att behandla honom såsom fiende.

Det föreföll Jean Benoît Tissand till en början, som hade han blifvit befriad från en fruktansvärd mara. Var det väl möjligt, att han för blott några dagar sedan skulle gjort allt för att hindra denne son att hemkomma? Att han fruktat, ja fruktat ett sammanträffande med sitt eget kött och blod?

Och dock fanns det ibland tillfällen, då han tyckte sig ha förlorat något af sitt jag, då han ville haft sin ensamhet, sin köld, sin fixa idé orubbad, sin försakelse kvar — sin storhet åter. Och lik den, hvars rygg krokmat under bördan, så att han ej kan räta sig, då bördan aflyftes, föredrog han att ha bördan kvar för att skyla sitt lyte.

Då var det en lättnad för fadern, när Pauls snabba, lätta steg aflägsnade sig, eller när han tog

uti med sitt arbete och halfva dagen stannade där nere vid hafvet och målade. Herr Tissand hade också reda på hans besök hos mère Françoise, men fäste ingen vikt vid, att hans son där gjort bekant-
skap med tvänne främlingar.

»Paul skall måla sin tafla färdig och sedan återvända till världen och glädjen, som harmoniera med hans eget väsen. Där väntar honom kanske också ära och rykte. Och en dag skall han återkomma till Manoirn som husbonde — men då är Jean Benoît ändtligen borta,» sade enslingen vid sig själf.

Och det liknade en droppe vällust för hans dystra hjärta, då han kunde tänka, att glädjen aldrig varit till för honom, men att han kunde lefva — och dö — den förutan!

VII.

En månad hade förflutit. Paul Tissand lade sista handen vid sin stora taffla. Under de veckor som gått hade han tillbringat eftermiddagarna vid hafvet och nästan hvarje afton avslutat sitt arbete med att liksom fånga de sista dagrarna i den stora vyen och med färger binda någon af dem vid duken framför sig. Med glädt och friskt mod började han alltid, men var icke alltid rätt nöjd, då han slutade. Vid halfsex-tiden brukade han se några gånger på sitt ur — det var den timme, då hyresgästerna hos mère Françoise vanligen infunno sig i hans närhet för att efter öfverenskommelse se, hur arbetet fortskred.

Ester kände sig emellertid spela en mycket obetydlig roll såsom 'hjälp' i detta arbete. Hon hade ännu inte erfarit något af entusiasm för Paul Tissands taffla, tyckte snarare att det stora intryck, himmel och haf förr gjort, nu liksom stör-

des och profanerades genom att dissekeras i färger och linjer, genom att eftergöras. Hon hade således egentligen ingen uppmuntran kunnat ge honom och förhållit sig tämligen passiv, emedan hon ingenting känt inför hans verk. Och då Paul målade, hade han heller icke mycken uppmärksamhet öfrig hvarken för hennes mor eller henne. De aftnar, de båda damerna uteblefvo, gick han likvisst mer missmodig än eljes från sitt arbete och tyckte sig mer aflägsen från det mål, han föresatt sig.

Morgonen därpå var dock förstämningen bortblåst, och fram på förmiddagen hördes ofta hans muntra skratt och glada röst i samklang med en ung kvinnostämman, jublande nytt lif och ny fröjd omkring mère Françoises stuga.

Men Paul Tissand var icke alltid blott glad och sorglös — han kände ock en allvarlig konstnärslängtan, och skaparhågen fyllde hans sinne. Han icke blott älskade hafvet och njöt af hänförelsen — han älskade också sina färger, det vill säga den bild han med dem skulle kalla fram från sin hembygd. Där låg hans ärelystnad. I detta arbete ville han lägga grunden till sitt anseende som konstnär — och den bilden ville han också att hon, den unga främlingen, som ödet sammanfört honom med, slutligen skulle kunna erkänna för en bit sanning, eröfrad ur den natur, hon tycktes älska liksom han.

Därför hade han de sista aftnarna arbetat i

stor spänning och velat arbeta ensam, utan att störas af någon. Det var först i dag, då han gjort de sista penseldragen, lagt bort paletten och tyckt sig finna *lif* i den döda duken framför sig, som han önskade, att hon skulle vara där och se hans verk.

Och hon var där.

Ester och hennes mor stodo den aftonen nära bakom honom, utan att han märkt deras ankomst. Då han vände sig om och fick se henne, den unga främlingen, voro hennes blickar fästa på hans tafra, och där var något andaktsfullt frånvarande i dem, som han aldrig skådat där förr. Nästan med vördnad såg hon först efter en stund upp till honom, mästaren, och sade:

— Ni tänkte de tankar himmel och haf skänka, när ni målade det där! Det ser jag, ty jag känner igen tankarna. De växa ut ur er tafra som ur själfva dess förebild — — —

— Den är således afslutad — utropade han förtjust — efter den nu ändtligen lyckats uttrycka något! — — A la bonne heure! — Och tack för hjälpen! tillade han därpå, vänd till Ester, i det han liksom bortbläste något af allvarskänslor och högtid, som gripit dem alla tre.

— Jag ber er, skämta inte så! sade hon och vände sig bort för att dölja sina rodnande kinder. — Ni har mera skäl att vara ond på mig, än att

tacka för att jag emellanåt vågat yttra min oförståndiga mening.

— Ni fattar således inte, hvilken nytta ni gjort mig? — Nåja, låt oss inte tala mer därom! Låt oss inte mer tänka på hvarken himmel eller haf! Nu, fröken, ska vi njuta af 'land' och hvad därpå är — där finns också mycket skönt, det undgår mig icke!

Och den skäluska blicken gjorde ett gladt språng in i ett par andra ögon, som också logo.

— Med er tillåtelse kunna vi följas åt vägen tillbaka. Jag ämnar inte stanna här längre, fortsatte han. — Där kommer Jacques och tar hand om taflan och tillbehören!

Och de vandrade tillsammans genom dalen mellan branterna, medan fåglarna slog sina afton-toner och vågskvalpet ännu sakta hördes. De gingo genom lundar och på stigar, medan syrsornas gnisslande läte i stenmurarna blandade sig med det hemvändande slotterfolkets entoniga sång, och Paul Tissand kände sig som en skolpojke på ferier efter väl slutadt arbete, med världen i sol och lycka framför sig.

Då den glade målaren skildes från dem den kvällen, var Esters mor viss om, att hon ej ensam ägde dotterns hjärta, och hon var ej oberedd på den bekännelse, som Ester halft skämtsamt, halft förtroendefullt lät undslippa sig, då de blefvo allena:

— Mor, om *han* och *jag* älskade hvarandra, då
— vore det för alltid.

* * *

Förmiddagsbesöken hos mère Françoise upphörde emellertid efter några dagar. Paul Tissand hade sagt farväl åt både henne och hennes hyresgäster. Hans afsked hade varit ganska kort och hon lade märke till, att ingen hade mycket att säga, inte en gång monsieur Paul.

Françoise hade som vanligt mångahanda att bestyra nu på höstsidan. Margot hjälpte henne, men hon hade ej samma håg för sysslorna som eljes. Det glada humöret fattades. Ty hon gick och var smått ledsen öfver, att hennes kära främlingar skulle resa bort. De skulle ju dit, där apelsinerna växa, sade de, hvilket land också var konstens hemland, »det vill säga, där människorna i allmänhet föddes med mera känsla för det sköna och därför i konstverk kunde återge skönheten», hade Ester förklarat för henne. 'Mademoiselle' såg så glad och intresserad ut vid tanken på att få komma dit, att Françoise började frukta, hon aldrig mer skulle få återse hvarken henne eller 'madame', då de en gång rest.

— Ha de hafvet där borta också? frågade hon, nästan som om hon bad att få nej till svar.

— Ja, Françoise, men *här* är hafvet skönast!
Var viss, vi komma åter — försäkrade Ester.

Och hennes mor tillade:

— Och *er* stuga, Françoise, den är mig kär!
Det skulle kosta på mig att försaka lugnet och
lyckan där.

* * *

De hade rest.

Hösten var förliden. Skördarna voro inbärgade, träden kvistade och det lilla vedförrådet upplagdt till torkning på vinden i *mère* Françoises stuga. Den flammande elden i spiseln vintertid tyckte hennes hyresgäster mer om än kolet, och veden sparades alltid för deras räkning.

Men Françoise tviflade fortfarande på att de skulle komma igen, på samma gång hon till hälften väntade dem, då ett par månader förgått.

Så kom ett bref från 'madame', hvilket hon kunde utantill, så många gånger hade hon låtit Margot läsa det för sig. Det innehöll emellertid i sak, att hon icke kunde vänta dem åter förrän på våren, tidigast, därför att de hade så mycket att se och inhämta, där de nu voro — och äfven funno sig så väl.

Hon fick sin hyra oafkortad, men det tröstade henne icke. Hon saknade dem, och det var ej samma trefnad i stugan, som då de voro där. Hon hade vant sig att ha 'madame' att rådgöra med,

att sätta allt under hennes pröfning, »som hade insikt i så mycket och visste hvad som var det rätta».

Och vintern kom. De häftiga rägnskurarna föllo, hafvet brusade vildt därute. Dimmorna om-töcknade dem och söndersletos af isiga vindar.

— Hur lefver världen med er nu? frågade Jacques, när Françoise och han träffades.

— Ah! pas trop bien. Vi äro ju ensamma, barnen och jag — mina hyresgäster komma inte igen, fick han till svar.

VIII.

Paul Tissand hade återvändt till världen och glädjen, återknutit gamla vänskapsförbindelser, uppvaktat sina släktingar och gjort nya bekantskaper. Han hade fått sin tafla exponerad, var eftersökt och njöt lifvet, allt dock med tankarna esomoftast på de sista månaderna i den stilla hembygden.

Men hvilken ung man bedåras inte af en värld, som ler emot honom? Och allt log. Konsten, erkännandet, vännerna — och ej minst den knappt sjuttonåriga kusin Aglée. Hon var ett barn, när han sist såg henne, och hon hade varit borta ett par år i en klosterschola, under den tid han vistades i hennes hem. Nu var hon en eldig ung kvinna, som redan första gången de träffades öfverraskade honom med ett ystert koketteri. Hon beundrade honom och visade honom det på ett oförbehållsamt sätt. Hon var hänförd af att Paul var artist och att man talade om honom — konsten

brydde hon sig icke om, hvad han målade var henne likgiltigt, bara andra gillade det! För egen del förklarade Aglée, då hon såg hans sista taffa, just den som höll på att ge honom rykte, att hafvet i lugn är någonting förfärligt tråkigt och enformigt, i storm bara kommer henne att tänka på sjösjuka.

Nåja, hvem bryr sig om hvad en vacker sjuttonåring *tänker*? Det fäster en ung man sig vanligen icke vid. Med litet fantasi kan han låta henne tänka just det, som i hans egen smak bäst passar henne. Han blott ser på henne. Och är hans person henne då icke likgiltig, så kan det ej vara annat än behagligt att vara tillsammans med henne.

Och Paul Tissand fann det behagligt och var en uppmärksam kavaljer åt Aglée. Han stod tillreds vid alla tillfällen, och lät den täcka kusinen till och med skämta öfver, att han fått rustika vanor, blifvit landtlig under den långa vistelsen på Manoirn. Hon kunde för öfrigt inte begripa, att han hållit ut så länge där borta! Hvad hade han gjort? Bara målat, bött i de gamla ohyggliga — ty så föreställde hon sig dem — ohyggliga rummen och aldrig haft något roligt?

Han fann icke för godt att tala om sina förströelser under den tiden, eller sin absorption i det motiv, han hämtat därifrån. Det var ämnen, som icke kunde intressera henne. För Aglée Tissand skulle det varit ofattbart, att man kan hämta sina

förströelser från annat än den mondäna världen, och därför talade han med henne om teatern, om den modärnaste sporten och den nyaste toaletten, om de baler, som hon kommande vinter för första gången skulle få vara med på — 'motiv', hvilka på det hela taget intresserade honom obetydligt, men dem han bjöd henne på, liksom man undfägnar ett älskvärdt barn med sötsaker, fastän man själf ej har smak för dem.

De bref, som växlades mellan far och son, hade efter Pauls besök antagit en något hjärtligare ton än förr, men voro alltid fåordiga. Efter vinterns inbrott emottog Paul emellertid ett långt bref, hvilket likt en trollformel förvandlade hans blick för vissa förhållanden, dem han i ungdomligt själfväld helt obekymradt funnit nöje i utan att tänka på, hur de kunde tydas eller hvart de kunde leda.

Han läste:

»Min käre Paul!

»Tiden för öfvergången från de häftiga stormarna till vinterkylan har nu i många år varit särdeles besvärande för min kropp. Så ock i år. Jag har varit nära att duka under för de sista väderväxlingarna. Men därtill kom för ett par dagar sedan en nervattack, hvilken Héloïse, som var den enda närvarande, fann så svår, att hon på eget be-råd sände efter läkaren.

»Det är med anledning af detta läkarens sista

besök, jag nu kommer att vidröra ett ämne, som jag ej hittills talat med dig om — ett ämne, hvilket jag helst undvikit. Mitt hälsotillstånd är nämligen så betänkligt, att jag uppmanats »ställa om mitt hus», i händelse, såsom sannolikt är, ett anfall plötsligt ändrar mitt lif.

»Att ställa om mitt hus betyder för mig endast att tillgodose mina trogna tjänare något litet — och sedan öfverlämna åt dig alltsammans. Om du också ej kan vistas på Manoirn året om, till och med blott någon liten tid, skulle det kosta på mig att icke tänka mig min son såsom blifvande husbonde här. Min förvaltare och mitt folk kunna än en tid sköta det åt dig, och de skola göra det samvetsgrant.

»Men du kommer antagligen också att gifta dig — och härvidlag har jag ej blott en önskan, utan nästan en fordran. Jag vill ej du skall gå utom min släkt. Du — och man kan säga äfven jag — står i stor tacksamhetsskuld till min yngre bror, som varit dig ett godt stöd, som öppnade sitt hem för dig, och där du alltid funnit dig väl. Betala den skulden för dig och mig! Henri Tissand har en dotter — visa din tacksamhet genom att göra henne till din hustru! Du är ung och en man som, *om någon*, icke behöfver frukta att ej kunna kvarhålla en kvinnas kärlek! Fria till den unga Aglée, som lär vara en utomordentligt vacker flicka — och som är en Tissand! Undgår du att

bli olycklig och bedragen i ditt äktenskap, så gör du det säkrast på den väg, jag nu tillråder dig.

»Din farbror är ej främmande för mitt förslag, och ditt frieri kommer ej att möta svårigheter på något håll, det tror jag mig kunna säga. Dina förmögenhetsvillkor äro betryggande och Aglée medför hemgift. Får du därjämte ett namn såsom konstnär, kan detta sätta dig i tillfälle att rikligt tillfredsställa både dina och din blifvande hustrus nycker.

»Jag har med stor ansträngning delgifvit dig detta. Min hand är, som du ser, darrande, och jag kommer nästa gång att begagna en annans, om denna gång kommer.

Med faderlig hälsning

Jean Bénédict Tissand.»

Detta lugna, måttfulla meddelande i en helt naturlig fråga syntes icke ägnadt att väcka annat än angenäma känslor. Det var ju blott beviset på faderlig välvilja, hvilken så godt som kastade i armarna på sonen den unga flicka, han sedan någon tid själf tycktes förälskad uti.

Men Paul kramade i vredesmod ihop brefvet och kastade det ifrån sig. Han for upp och började en promenad på golfvet så häftig, att han höll på att stöta ned hvad som stod i hans väg.

Hvem hade tänkt på att gifta sig? Hvad var det för ett attentat på hans person? Han hade in-

gen lust att binda sig, hade aldrig haft i sinnet att uppge en enda tum af sin härliga frihet. Sina känslor hade han, då de varit som behagligast, alldeles afhållit sig från att analysera, aldrig nämt för sig själf ordet kärlek annat än under en föreställning så vidt skild från äktenskap och tankar på allvarliga förbindelser, att han fann det rent af oförlåtligt komma och föreslå honom frieri och dylikt.

Och var han icke konstnär? Hade han icke andra intressen, såg han icke öfverallt i världen en skynt af skönhetsidealet, detta ideal som understundom väckte en häftig längtan hos honom, men som han ej ville förflytta in i en kvinnoskepnad af kött och blod.

Kvinnor! Unga flickor! Ack, nu hade ju detta galna bref förstört hans glädje vid beröringen med dem! Hans lilla ystra kusin, så kokett och retande, som en hederlig flicka möjligtvis kan ha lof att vara, och till och med så gynnsamt stämd mot honom . . .

. . . Nu skulle han aldrig mer kunna skämta, prata nonsens med henne, ha med sig buketter af hennes favoritblommor, göra henne 'tout doucement' sin kur! Han skulle icke en gång såsom hederlig karl kunna fortsätta att visa sig hos sina släktingar — utan att anse sig en dag förpliktigad att fria.

Fördömda bref, fördömda planläggning! Och

han skulle för öfrigt icke låta öfvertala sig att inrätta sitt lif efter andras planer, de måtte vara hur välmenande som helst! »Betala tacksamhetsskulder med min frihet, det går jag ej in på — då blir jag hellre gäldenär hela mitt lif!»

Han tände en cigarrett och kastade sig på sin soffa. Medan den lätta röken i fantastiska figurer ringlade sig öfver hans hufvud, lugnade han sig något litet, och tankarna började gå i en annan riktning. Så småningom föll en något försonande dager öfver de meddelanden han fått. Först nu erfor han ett intryck af hvad det förhatliga brefvet börjat med att påminna honom om — att han nämligen efter all sannolikhet ganska snart var äfven faderlös, och att gamla Manoirn då stod för hans räkning, väntande på sin herre.

Det var ju knappt rimligt, att han skulle flytta dit ensam, vistas där utan sällskap, utan familj? Han kunde alltså inte undgå kanske att tänka på giftermål! Ett bohémelif helt och hållet, som många hans vänner förde — sådant låg emot traditionerna i hans familj — det låg icke i hans eget blod.

»I själfva verket är ingenting hos oss vanligare, än att föräldrar göra upp passande parti för både söner och döttrar. Detta anses tvärtom så berättigadt, att hvarje annat sätt att skaffa sig en fru nästan stöter på det banala. En man bör väl inte förälska sig som en skolpojke eller en roman-

hjalte? Förälska sig i en uppenbarelse, vore det än en förklädd prinsessa, en huldgudinna, men en okänd, en främling? Dårskaper! Nej, Paul, du förhastade dig!» sade han sig.

Cigarretten var slut. Han tog långsamt upp brevet och slätade ut det. Det var kanske hans fars *sista!* — och han skämdes litet för hvad han gjort.

Om det verkligen vore ett klokt steg att följa faderns önskan? Om han skulle betala denna hederesskuld? Om han skulle kunna bearbeta sig själf att — — Nå! lilla Aglée var honom visst inte motbjudande, tvärtom, och hon beundrade och såg upp till honom. De skulle måhända bli ganska lyckliga där borta vid hafvet, i hans sköna hembygd — —

Men återigen föreföll honom den tanken alldeles osannolik. Aglée, den världsliga, ytliga Aglée, på det dystra fädernegodset, vid ett haf, som hon ingen glädje hade af, som snarare retade henne, därför att det var så 'tråkigt', skulle göra henne nervös, därför att det var så regelbundet; Aglée, utan intressen, ständigt i behof af nya intryck och förströelser, en docka, som inte skulle ha någon att visa sig för eller roa sig med, då han tröttnade — ty naturligtvis skulle han tröttna att beundra och roa henne. Aglée i Manoirns gammalmodiga rum, i dess föråldrade vanor, på det tysta

landet — ah! hans far hade intet begrepp om, hvad en ung kvinna begär af lifvet!

»Bah! nu har jag inte lust att grubbla på allt det där längre!» — Han öppnade hastigt en låda, sköt in brefvet — och tankarna på samma gång, tycktes det, ty den glada sorglösheten kom åter, han klädde sig småsjungande och inom några minuter hade han ilat ned för trapporna och ut i det fria.

Han tog vägen direkt till — sin stora tafla. Den var ännu exponerad och drog, såsom dagens stora succès, alltjämt många åskådare. Men timmen för allmänhetens tillträde var till ända, och Paul återsåg den ensam och ostörd. Han skulle icke kunnat säga, hvarför han just nu längtat till denna duk såsom till ett möte med något lefvande. Men det var som hade alla lyckans genier bildat ring om honom, när han satt där framför sitt eget verk.

Han hörde hafvets brus, kände dess friska fläkt, stirrade in i sommarhimmels glöd långt bort, där jord och himmel mötas. Och han tyckte sig ej vara ensam i sina drömmar. Han visste ju att denna tafla hänfört äfven andra — konstkännare, publik — men det tänkte han icke på. Han påminde sig endast, att det var den unga främlingens bifall han väntat på för att anse sitt arbete afslutadt, och det skymtade nu som många gånger förut för hans tanke, att hon haft stor del i

hvad han målat, och att hon borde delat äran af hans framgång, Hennes mjuka, smärta gestalt stod så tydligt för honom, det djupa, stundom drömmande, litet frånvarande uttrycket i de mörka blå ögonen . . . hennes landtliga dräkt, hennes enkla lefnadssätt, öfver det hela något egendomligt och intressant . . .

Han hade ju föresatt sig att utforska henne redan vid deras första möte. Han visste nu hvem hon var, hvarifrån hon kom. Men det ovanliga, hemlighetsfulla i hennes väsen hade icke skingrats, tvärtom.

Hvar var hon nu? I det solljusa Italien, kanske åter i sitt nordiska fädernesland eller i det enkla hem, som mère Françaises stuga bjöd henne?

Ånej! Dit skulle de sannolikt icke återkomma. Hvarför skulle en ung flicka gräfva ned sig i en ödslig landsända, där hon saknade jämlikar, vänner, glädje? Hon själf såväl som hennes mor skulle inse detta. Eller var hon måhända mindre ung i sitt hjärta än i sitt ljufva, härliga anlete? Visst inte! Paul hade känt att det funnits ungdom i blicken, då den log emot hans — och den blicken ville nu inte lämna honom. Taflan födde den oupphörligt på nytt.

Slutligen måste han gå. Det blef mörkt, och han ströfvade ut igen, men tog vägen åt ett håll,

där han inga bekanta mötte. Det vanliga tankeutbytet roade honom icke nu. Vid sextiden erinrade han sig med en viss känsla af otrefnad, att han just den dagen var väntad till middag hos Henri Tissand och inom en halftimme skulle stå ansikte mot ansikte med sin sköna kusin. Han skyndade genom folkvimlet. Men innan han tryckte på knappen till farbroderns port, hade han klart för sig, att han ingenting borde låta märka, blott undvika att ytterligare afstänga ett tillbaka-trädande — i fall han ej kunde besluta sig för att afstå från sin frihet.

Det är alltid svårt att behålla en position alldeles oförändrad, och att finna läget för den indifferenta jämviktspunkten mellan tvänne unga personer, som äro ämnade för hvarandra, och där den ena blott väntar det afgörande ögonblicket, är i högsta grad kinkigt. Detta erfor Paul så verkligt, att han efter den aftonen bestämde sig för att, om möjligt, undvika sina släktingar. Han hade ej svårt att finna någon förevändning att uteblifva då han var mycket upptagen både af nya pågående arbeten och af en konstnärskrets, som gjorde sina anspråk på honom allt mer och mer gällande.

Ett par veckor hade gått. Han hade ännu icke besvarat det långa brevet.

Skulle han skriva?

Eller borde han kanske resa och se till sin far och tala med honom?

Han beslöt sig för det senare, fastän han fruktade att enslighetskänslan lurade på honom därute, där stormen tjöt och moln och dimma nu svepte dok öfver både sol och haf.

IX.

Kort efter Pauls sommarvistelse på Manoirn hade herr Tissand låtit hämta handverkare, murare och tapetserare för att fullständigt putsa upp boningshuset samt reparera rum och en del möbler. Han gick därvid tillväga med sin regelräta grundlighet trots alla invändningar i synnerhet från Héloïse, som fruktade att 'monsieur' skulle ta döden på sig genom allt bråk och alla omflyttningar. Hon lugnade sig icke, förrän hon åtminstone fick veta, i hvad afsikt allt detta skulle ske.

— Paul skall gifta sig, upplyste herr Tissand en dag.

— Genast, monsieur? Nu, medan monsieur

— —

— Madame Paul kan ej finna sig här såsom vi haft det, afbröt han henne.

— Det förstås. Men, mon Dieu, monsieur —

— Bry dig nu inte mer om saken, Héloïse!

Och hon fick ingen vidare upplysning.

Snart visste alla däromkring att 'monsieur Paul skulle gifta sig', visste det långt innan han själf blifvit underrättad om sin fars planer. Hvem 'madame Paul' skulle bli, hade däremot ingen reda på. Man såg blott att hon väntades, att herr Tissand lät iordningställa för hennes emottagande.

* * *

Det hade icke varit så kallt på många år som denna vinter och denna afton. En bitande nordanvind svepte längs den kala kusten in mellan strandhöjderna. Stjärnorna började tindra från en mörk, hög himmel. Marken var frusen, betäckt af en tunn isskorpa, hvilken gjorde vägen knagglig, där Paul färdades fram helt nära hafvet, som hotfullt rullade in med svarta, tunga vågor. Han var ej väntad och hade tagit plats i postvagnen. Vid stationen steg han af och gick till fots fram till Manoirn.

Det var redan mörkt, och han kunde icke utifrån märka några förändringar. Men då förstudörren öppnats vid hans anrop, och den bestörta Héloïse hunnit tända några ljus, såg Paul till sin förvåning, hvilken förvandling och föryngring hans barndomshem åtminstone delvis undergått. Han behöfde ej fråga om anledningen, han förstod den. Och detta omstående med ens den känsla af behag, hvarmed han nyss trampat marken, som han en

dag skulle kalla sin. Hvad han nu såg, verkade som ett irriterande tvång på honom. Det var som hölle man bojer i beredskap öfver allt! Och då han efter en stund — ty Héloïse förklarade med en viss myndighet, att 'monsieur' skulle få en ny nervattack, om han oförberedd finge se monsieur Paul — efter en god stund alltså stod inför sin far, var deras möte mindre hjärtligt, än deras afsked varit.

Jean Benoît Tissands hjärta hade veknat något under den tid, han sysselsatt sina tankar med sonens 'lycka', i hvilket begrepp han nu inrymde just det, som för honom själf varit allt annat än lycka. Men han hade som vanligt fastnat vid en sjuklig idé, vid den föreställningen, att sonens väl borde befordras just på den väg, han i sitt bref föreslagit. Och lika intensivt, som om han verkat för att förebygga en olycka, hade han sökt genomdrifva sin idé.

Sonens plötsliga närvaro afkyld honom emelertid nu, liksom Paul blifvit afkyld och retad af de nya bevisen på faderns egenmäktighet med hänsyn till hans framtid.

Den vänliga hälsningen stelnade på deras läppar, och Paul såg utan djupare intryck, hur sjukdomen de sista månaderna härjat haus far. Han tänkte blott på, att han så fort som möjligt ville tala om sitt ärende, få fadern att förstå, att han

antagligen icke ännu på länge ämnade tänka på äktenskap.

Sedan de utbytt en stel hälsning och några likgiltiga ord växlats om kölden och resan, började hans far:

— Du borde ej ha kommit utan att ha underrättat mig. Jag tycker inte om öfverraskningar.

— Resan beslöt jag helt hastigt — i går afton.

— Du kunde lika väl ha skrivit. Jag väntade ej annat svar än ett bref.

— Men det förslag ni gjort mig, min far, var jag alldeles oberedd på. Mitt svar var ej färdigt. Jag kom för att vi skulle samtala därom.

— Du har då icke anhållit om din kusins hand?

— Nej.

— Du har inga förbindelser af annan art, som möjligen göra dig tveksam?

— Lyckligtvis inte.

— Du har alltså endast uppskjutit?

— Kanske.

— Ämnar du måhända inte följa mitt råd — och din plikt? Man har dock underrättat mig, att du ifrigt gjorde din kur för Aglée Tissand.

— Jag misshagade inte min lilla kusin, och min lilla kusin roade mig — *innan* jag fick höra er önskan, min far. Men att göra henne till min

hustru — uppriktigt, jag har ingen lust att gifta mig!

— Ett giftermål är ej ett hugskott, en nyck, utan en samhällsplikt — — —

— Och därför bruka vi här i landet låta impulsen leda oss till en älskarinna, men planer och beräkningar ensamt leda in i äktenskapets hamn. Är inte detta det vanliga? Jag har hört mina vänner dryfta den där frågan, själf har jag inte förr tänkt därpå — den har inte intresserat mig.

— En konstnär, för öfrigt, som nyss börjat sin bana — en gift mans plikter förefalla mig olämpliga färger på hans palett! fortsatte Paul såsom till sig själf.

— Det är dock bättre att gifta sig ung än att skjuta upp så länge, som jag gjorde — och sedan välja en sextonåring.

— Aglée Tissand blefve måhända inte lyckligare val för mig — besvarade han faderns anspelning. — Hon tycker inte om landtlif, inte om hafvet och öfverhufvud inte om något, jag kan njuta med henne.

— Men hon tycker om *dig* — och hon kan kanske utvecklas och uppfostras.

— Möjligt. Jag väntar dock och utsätter mig för risken att förlora henne — och jag ämnar ej låta någon i detta afseende bestämma öfver min frihet. Det borde ni ha förutsett, min far, tillade Paul ej utan skärpa.

Jean Bénédict öppnade sina hårdt slutna läppar, men slöt dem åter, hårdare än förut. Han var ej van vid motsägelser eller tillrättavisningar.

Och Paul försökte mildra intrycket af sina ord. Han bytte om ton, berättade om sina framgångar och sin taffla, om lifvet där ute i världen. Och hans far åhörde honom, ehuru utan synbart deltagande.

Efter en timme intog Paul den för honom iordningställda måltiden ensam. 'Monsieur' hade redan blifvit förd i säng, och det var tyst och ödsligt på Manoirn, så att det kröp och ryste i Pauls varma, lifliga själ.

Jacques kom upp med hans lilla packning, och han sökte att förströ sig med att prata några ord med honom.

När han åter blef allena, tycktes honom allting på ett otrefligt sätt förändradt sedan några månader. Han kände sig illa till mods, kände sig som om något afgörande ändå förestod. Faderns tårda, bleka ansikte ingaf honom nu oro, och Paul fylldes af nästan barnslig ånger att ha sårat honom. Han önskade att det skulle bli morgon lika ifrigt, som man efter en ruskig dröm önskar bli riktigt vaken. Det föreföll honom som kunde han hvilken minut som helst kallas till en dödsbädd. Hans far skulle kanske ändå affordra honom ett löfte, som han icke skulle kunna neka att gifva — —

Han skyndade i säng — och sof, trots allt, snart ungdomens sömn.

När han vaknade, stod solen, den bleka decembersolen, högt på himlen och bredde en lugn, sval och mild stämning öfver landskapet, öfver de aflöfvade träden och de stubbade ängarna, där fårhjordarna nyss afbetat de sista grässtråna. Han skulle ut och se sig om, ta en morgonpromenad — hvarför inte den vanliga förbi Françoises stuga? Hon var ensam nu, ensam med Margot och Pierre. De andra hade inte kommit åter, främlingarna, det hade Jacques berättat honom. Men Françoise hade ju haft underrättelse från dem. Han hade i alla fall alltid gärna språkat med den goda kvinnan — —

Och Paul kände sig lättare om hjärtat.

Han knackade dock först på dörren till sin fars rum för att höra, hur natten varit. Héloïse mötte, och bad att 'monsieur' för all del ej måtte bli störd. Han hade haft en dålig natt och kunde ej lämna sängen.

— Då måste vi naturligtvis tvärt skicka efter läkaren! Nej! jag åker genast själf och hämtar honom — sade Paul brådskande.

Morgonpromenaden blef ej den ämnade. Françoise fick ej något besök hvarken då eller sedan.

Under den vecka, som följde, försämrades Jean Benoît Tissand för hvar dag med förfärande hastighet. Och hans son kände sig stundtals ha skuld däruti genom sin ankomst och sina ord, hvarmed

han oroat fadern och rubbat ett ytterst känsligt och försvagadt nervsystem.

Paul fördref tiden med att sätta sig in uti en del af det, som han snart såsom husbonde måste ha reda på. Men det föreföll honom ytterst intresselöst. Han försökte tänka på framtiden. Det roade honom inte heller. Han bjöd till att ropa fram konstnärssinnet. Han hade inte mer något sådant sinne. Eller det var, detta sinne, liksom haf och stränder, nu åter höljdt i töcken. Allt skönt i naturen hade dolt sig för honom, eller han hade förlorat blicken för det.

Han tillbragte långa stunder i sin fars rum, och fastän Jean Benoît inga ömma ord hade på sina läppar, trodde sig dock Paul märka, att hans närvaro gjorde fadern någon glädje. I en på samma gång slapp och vek sinnesstämning tyckte han sig slutligen ej heller ha rättighet beröfva sin far den tillfredsställelse, som hans löfte att göra Aglée till sin hustru skulle skänka den sjuke. Och Paul gaf utan motvilja detta löfte sista aftonen han satt vid faderns säng.

Men när han uttalat det, föreföll honom lifvet — som en skrifven matsedel, hvilken lofvade smakliga rätter och lagradt vin, men ingen andlig undfägnad, ingen skörd i drömlandet. Framtidens hemlighetsfulla synrand var försvunnen, det var som hade han utestängt sig själf från inbillningens skattkammare.

Vinterhimlen låg ännu tung och utan färg, då han, den glade Paul Tissand, med krusflor kring armen en månad därefter skref och anhöll om sin kusins, den lilla glada, koketta Aglée Tissands hand.

X.

'Madame' och hennes dotter hade nu ett par månader vistats i Florens. Ester delade med stor ifver sin tid mellan arbete och njutning. Hon hade fått en så obetvinglig lust att äfven förstå hvad hon hänfördes af, att hon ordentligt började taga undervisning uti såväl landets språk som dess konsthistoria, medan hennes mor hufvudsakligen studerade lifvet omkring dem.

Och så fortgick deras tid. Modern var glad att se sin dotter upptagen och lycklig och — obekymrad. Hon hade nästan fruktat att så icke skulle bli. Dagar och veckor gingo, under hvilka de talade obetydligt med hvarandra om hemvisten där borta vid hafvet. Men bakom allt hvad Ester företog sig och såsom underström uti hvad hon yttrade, lågo dock intrycken från den förflutna sommaren. Hennes intressen målade sig mot denna bakgrund — tyckte sig hennes mor märka — med samma

nödvändighet som ett landskap måste äga en himmel att afteckna sig emot.

De hade naturligtvis aflagt sina landtliga dräkter. Ester var klädd på vanligt 'europeiskt' sätt — och dock var hennes yttre så pass ovanligt, att hon ej kunde undgå att väcka uppmärksamhet — i all sin enkelhet. Hennes enfärgade dräkter utan alla omotiverade prydnader framhäfde den smärta och plastiska växten utan 'vank och lyte', och det rika, enkelt upplagda håret var så skönt, som denna kvinnliga prydnad blott kan bli, då naturen själf danat dess skimrande vågor.

Männen ha visserligen ingenting emot att beundra modernas mest extravaganta slafvinnor, men de kunna också ibland erkänna det enkelt framträdande behaget hos den, som ej anlitar — kanske för att hon icke behöfver dem — de gängse medlen att förhöja sitt yttre. Kvinnorna uppfatta ofta denna enkelhet på annat sätt. Hos en ung flicka blir det i hennes jämnårigas ögon nästan ett fel att vara vacker eller älskvärd eller hänförande på sitt eget vis — likasom att ha intressen, som de icke dela. Det är en ohöflighet mot de andra, och en ohöflighet som de hämnas genom att visa sig likgiltiga för henne. Inom samma kön är i regel blott den öfverlägsne själf mäktig att beundra det öfverlägsna hos andra. Och flickvänskap omfattar i allmänhet toner på tillgifvenhetsskalans mellanregister, hvilket ligger för de minst bety-

dande rösterna. Ingen ung dam tog heller första steget att närma sig Ester, och hon tycktes ej skola få några intimare 'flickvänner'.

Men hon förvärfvade sig en 'flick'vän af annat slag än det vanliga.

I det hôtelpensionat, där de bodde, hade mor och dotter gjort bekantskap med en gammal brittisk dam, som rest omkring i en stor del af världen för att bese och studera kyrkorna — endast och allenast kyrkorna! Så fort hon önskade närma sig någon, skedde det medels — en kyrka! Men hon närmade sig på långt när ej alla. Hennes första samtal med de nordiska damerna tog emellertid följande form:

— Har ni besett S. Maria del Fiore, madame? Och Giottos mästerverk, kampanilen?

— Inte ännu.

— Har ni inte? Åh, förlåt mig, det är ju sant, jag glömde att ni så nyss kommit!

— I går först.

— Ja, ja, och ni har varit trött efter resan kanske? Men ingenting är så intressant som kyrkorna. Det vet ni väl? Jag har anteckningar öfver alla de till ålder och arkitektur mera märkliga bland dem jag sett — flera tusen! — anteckningar som ni inte finner hos Bædeker eller någon annan. Ni skall få låna dem jag gjort öfver kyrkorna här — gärna!

— Vi äro mycket tacksamma för ert anbud —
framdeles; vi ämna stanna en längre tid.

— Sää? Glad att höra det. Jag tänker också stanna. Ni talar engelska så förträffligt! Vi kunna följas åt någon gång, om ni ingenting har emot det?

— Nej, visst inte, svarade 'madame'.

— Ja, jag går inte i museerna — orkar inte med allt — men när ni ämnar besöka kyrkorna, så säg mig till!

'Madame' tackade och drog sig tillbaka.

Allt det där var ju mycket vänligt. Och om de nordiska damerna först föreföllo reserverade gentemot den engelska missens egen ovanliga tillgänglighet, så kröntes dock hennes förnyade försök att vinna deras förtroende med mera framgång. I själfva arten af hennes 'studium' låg ju något förtroendeingifvande, och då de blefvo intimare med henne, funno både Ester och hennes mor, att miss Eliza Hale var en älskvärd gammal dam, af blandad fransk och engelsk börd, som icke allenast hade sinne för gammal arkitektur och stelnade former, utan också tyckte om varma hjärtan och unga mäniskor — af ett visst slag.

— Madame, ni är bra lycklig! utbrast miss Hale en dag, då de sutto tillsammans nere i salongen.

— Hur menar ni?

— Som har en dotter, en ung person hos er. Det är hvad jag ibland saknar.

— Har ni kanske inga unga släktingar heller?

— Åjo, många. Jag har haft än brorsdöttrar än systerdöttrar med mig. Men de passa mig inte. De äro alltid besvärade af sin uppgift att följa mig, preoccuperade af sina egna lappritankar, och i deras närvaro förefaller jag mig själf — och antagligen dem i ännu högre grad! — som en löjlig börda. Tänk er så obehagligt! Och hvad det blir tungt att så att säga dra på sin egen 'onödiga' tillvaro! Då skickar jag af dem — befriar både dem och mig. — För öfrigt reder jag mig ännu godt ensam.

— Man är ändå ibland i behof af sällskap.

— Ja, någon att meddela sina intryck. Just det! Och så ville jag de skulle duga till att kontrollera mina anteckningar. Men där visa de en komplett omöjlighet. De röra ihop S:t Paul och S:t Peter, modärna katedraler och romerska basilikor, moskéer och synagogor, Rouens och Strassburgs dômer — tänk er Strassburgs, som i sitt stympade skick inte *är* lik någon annan i världen! De komma inte ihåg hvarken högkor eller altargestycken, hvarken stil eller ålder, om de också alldeles nyss stigit utom kyrkporten.

— Man behöfver kanske litet förstudier — framkastade 'madame' lugnande.

— Rätt så! Det är hvad som fattas dem allesamman. — Ni ha en vacker, märklig kyrka i Nor-

den, icke sant? Drontheim? Jag har inte hunnit dit upp än.

— Vi ha äfven andra, svenska.

— Jaså, ja, jag ämnar resa dit, se dem — med det snaraste.

— Det kommer ni ej att ångra, hoppas jag.

Efter en liten paus i samtalet, började miss Hale åter:

— Tillåt mig fråga, madame, äro de unga flickorna i ert land i allmänhet som er dotter?

'Madame' kunde inte låta bli att i sitt hjärta le en smula åt den snälla miss Hale's egendomligheter. Ester var inte närvarande.

— Jag vågar inte lofva det. Där som annorstädes äro de nog olika — mycket olika.

— Hon är alldeles förtjusande, er dotter! Vi följdes åt, som ni vet, i går till S. Maria Novella, då ni var trött och ville gå hem.

— Det gläder mig, att ni hade nöje af hvarandra — Ester var också mycket belåten.

— En sådan blick hon hade för dess säregna gotik! Och ögonblickligen iakttog hon också fasadens stilafvikelse. Det skulle ej händt Kate eller Lucy eller Jane! Hon såg allt. Fråga henne, madame! Hon har reda på hvarenda detalj, det garanterar jag.

— Jag kan tyvärr inte kontrollera riktigheten af hennes svar — småskrattade 'madame'.

I alla fall vill jag ha några upplysningar af er — fortsatte miss Hale samtalet, liksom på förhand besvarande 'madames' fråga:

— Ni ämnar ju inte resa er väg, bästa miss Hale? Vi skola ju inte skiljas nu?

— Men jag föredrar att teckna mig till minnes med detsamma! — och hon drog upp en till format och tjocklek ganska aktningssjudande anteckningsbok ur 'piraten'. »Jag vill inte ha några engelskor mer — och fransyskorna lämpa sig icke heller, äro dessutom ännu okunnigare» — sade hon liksom till sig själf och fortsatte högt: Nästa gång jag anser mig behöfva ett resällskap, skall jag låta annonsera i någon af ert lands tidningar. Hvilken tidning kan ni rekommendera?

'Madame' nämde ett namn.

— De förstå ju vanligen engelska, era landsmaninnor?

— Många lära åtminstone språket.

— Och de äro protestanter?

— Ja, alla.

— Nå, det gör ingenting, kan inte hjälpas. Och miss Hale fortfor att anteckna.

— Men, kära miss Hale, det ser absolut ut, som om ni beredde er att lämna oss, och dock ämna vi ju kampera tillsammans ett fjärndels år eller mer! Upplysningar om mitt land och mina

landsmän stå er alltid så gärna till buds. Därmed behöfva vi ju inte brådska.

— Skadar aldrig att begagna tillfället — att genast anteckna. Det har för öfrigt blifvit mig en vana. Jag skall en dag visa er mina samlingar i den vägen, klassificerade, så att jag med lätthet kan återfinna alla slags uppgifter från olika data och olika nationer. Hvad jag kan inhämta af er sätter jag stort värde på — först och främst goda uppgifter, och så hade jag intet af betydelse från er nation bland mina 'kategorier'.

— Jag skall göra mitt bästa, hvad bidragen beträffar.

Middagsklockan afbröt här samtalet, och miss Hale stoppade omsorgsfullt ned sina anteckningar.

— Ester sitter uppe och studerar och glömnar kanske både oss och middagen, framkastade hennes mor.

— Där kommer er intagande dotter, madame! — sade miss Hale, då Ester ett ögonblick senare visade sig i dörren.

Och hennes beundrande 'flickvän' hviskade i 'madames' öra, i det hon reste sig: »She would do for a picture in a church».

* * *

Fram mot jul hade Ester hunnit fördjupa sig i sina studier, och medeltidens konst hade blifvit

hennes en förtrogen storhet, som hon med vördnad och beundran blickade upp till. Hon blef också en allt mer anlitad följeslagarinna åt miss Hale, och den ömsesidiga vänskapen mellan de trenne kvinnorna befastes för hvar dag.

Emellertid erhöll 'madame' just då ett bref från Françoise, det vill säga några rader i ordningsfull skolprant tecknade af Margot. Hon tackades för sitt och mademoiselles långa bref, hon fick veta att hon och Ester voro efterlängtade och saknade i stugan vid hafvet, ehuru Françoise insåg, att det var fördelaktigare för madame att vara riktigt i södern »en vinter så kall som denna». Och brefvet slutade med den enda anmärkningsvärda nyhet hon hade att förtälja: »gamle monsieur Tissand har slutat, monsieur Paul skall gifta sig, och om mesdames komma åter, skola de säkert finna ett gladt och lifligt grannskap på Manoirn.»

Hon lämnade brefvet öppnadt framme på sitt bord och lagade, att hon ej var närvarande, då Ester skulle komma in och läsa det. Hon ville lämna sin dotter ostörd med den underrättelse det innehöll. Ester skulle vara utan vittne, då hennes sommardröm försvann som en bedräglig hägring, antingen hon nu bar denna syn hjältemodigt eller inför densamma göt kvinnans första bittra tårar.

Ester mottog Françoises nyhet såsom få om någon skulle tagit den. Hon hade utvecklat inom

sig ett eget tankelif och ett åskådningssätt så afvikande från det vanliga, att då hon hämtat sig från det för ett ögonblick döfvande slaget, hon egentligen icke längre kände någon smärta. Hon älskade Paul Tissand, det visste hon, efter hon aldrig kunde vara glad eller se något skönt uti världen utan att tänka på honom. Hon lefde i sitt innersta med honom; men detta lif behöfde ej upphöra, denna kärlek behöfde hon ej afstå från — och kunde det ej. Han skulle gifta sig — men hon fann intet brottsligt uti att fortfarande älska honom. Hon hade aldrig stannat vid föreställningen att bli 'madame Tissand', ehuru hon aldrig varit så lycklig, som sedan hon känt, att hon ej skulle kunna tillhöra någon annan, bli en annans maka. Hon hade redan gifvit honom sitt hjärta och sin tro. Det hade skett under de ögonblick, då kärlekens själ sväfvat öfver dem båda, då de delat samma hänförelse och gått upp uti *en* tanke.

»Monsieur Paul skall gifta sig» var visserligen ett moln öfver hennes sol — men solen *skymmes* blott af molnen, hon *finns* där ändock. Hon gjorde ej sig reda för, hur *han* kunde vilja binda sig vid en annan. Men hon var öfvertygad, fortfarande viss, att hon hade del i honom, och denna del ville hon åtminstone nu, i extasens stund — då djup smärta och djup lycka nästan blifva till ett — ej byta mot kyrkans band, därför att

hon ägde det gemensamt med honom, som äktenskapet hvarken kan skänka eller ersätta.

Så ungefär resonerade hon under den timme, hon stannade ensam i sitt rum. Då hon åter visade sig hos sin mor och miss Hale, som sutto nere i salongen, var hon helt lugn och glad, om ock något blek och förströdd. Paul Tissands bild bar hon i sitt hjärta, såsom innan molnet strukit däröfver.

Mor och dotter samtalade snart obesväradt om Françoises bref, och miss Hale fann Ester lika intresserad som vanligt vid deras besök dagen derpå i Baptisteriet. De stodo beundrande framför Andrea Pisanos mästerverk, sydportalen.

— Jag låter aldrig någon inför mig tala om den mörka medeltiden — utbrast miss Hale. Det härligaste man kan få se är just hvad medeltiden skänkt oss.

— Dock ej den 'mörkaste' delen däraf, eller hur? inföll Ester.

— I alla fall en medeltid, som är en bjärt motsats till den modärna tid, vi tillhöra. Har väl den något bättre att bjuda, än det vi här alla dagar beundra?

— Inte af samma slag åtminstone.

— Nej, min söta, inte ett konstverk tillkommer, som öfverträffar hvad man finner i medeltidens kyrkor. Och inte en kyrka grundlägges nu, som kan mäta sig med den tidens härliga tempel. Den

obetydligaste gentleman bor nu ofta i slott, och fångar och dårar likaså, men 'the Lord's house' tvekar man ibland icke att göra enkelt och oansenligt som lador.

— Där hvarje sekt bygger sitt kapell eller sin 'lada', som ni kallar det, tänker man ej mera på att bygga några katedraler.

— Nej, ser ni, inga storverk kunna åstadkommas i ideelt syfte numera!

— Men vi ha ju de gamla att förnöja oss åt. *Vår* tid lämnar annat åt eftervärlden — vetenskapens segrar, naturkrafternas användning!

— Nå, nå, det intresserar mig inte det ringaste — jag talar aldrig i telefon, afskyr den!

— Kom ihåg ångan, miss Hale, som för oss från land till land! *Den* begagnar ni er ändå af.

— Ja — det medgifves!

— Utan den hade ni inte hunnit se så mycket, resa öfverallt — — —

— Men utan dessa präktiga mästerverk hade jag ingenting haft att resa efter, min lilla vän.

— Naturen då, miss Hale? Har ni inte känt makten af naturens omedelbara skönhetsskapelser? Dit hinner dock aldrig — — —

— Tyst — stör mig inte nu! Jag måste anteckna denna grupp — hvilket fält är det? Tre mjuka, älskliga kvinnofigurer — det är Jungfrun välkomnad af sin fränka, och den unga följeslagarinnan, halvesystern — — — gratien hos de två

unga är beundransvärd och lugnet, välviljan hos den äldre likaså — — — — —

* * *

Esters hållning var hennes mor en gåta, och dock vågade hon ingen förklaring begära. Hon skulle blifvit djupt bedröfvad, om hon fått visshet om de farliga tankar, hvilka Ester hade att tacka för sitt lugn och sin nuvarande lycka. Att älska en man, som ej är fri, och skänka honom alla sina tankar, utan att ens en gång *vilja* öfvervinna sina känslor därför att man tror hjärtat kunna tillfredsställas af en kärlek i dess rent andliga tillvaro, blott såsom inbillningens egendom — det är att stiga ut på en lina öfver ett brusande fall, där foten plötsligt kan slinta, skulle hennes mor sagt sig, och hon skulle gjort allt för att varna och tillbakahålla Ester. Hon skulle gjort allt för att visa sitt barn, hur orätt det var att ej söka öfvervinna denna kärlek till en man, som gör en annan kvinna till sin maka. Men nu lät hon i stället invagga sig i den föreställningen, att Esters tycke varit mindre djupt, och att hon tänkligen oskadd skilt sig från detsamma.

I denna tro befastes hon ytterligare, då Ester på inga vilkor ville, att de skulle öfverge sin kära stuga. Med hvarje dag längtade hon mer och mer

åter till sitt älskade haf och dess kommande och gående vid den ensliga kusten.

Så fortgick tiden, under det den bedårande våren skred öfver jorden och ökade himmelens glöd och landskapets prakt, tills 'madame' med sin dotter en aprildag lämnade Florens efter ett rörande farväl till deras vän, miss Hale.

XI.

Henri Tissand hade på öfligt sätt firat sin dotter Agléés bröllop med hennes kusin Paul Tissand.

De nygifta sutto följande morgon i järnvägs-kupén på väg till Pauls fädernegård Manoirn, där deras smekmånad skulle inledas. Aglée hyste visserligen motvilja för 'det dystra stället'; men hon hade betingat sig att slippa stanna där borta alltför länge.

— Paul, du lofvar ju att det inte blir länge?
— ett par veckor på sin höjd?

— Så fort du ledsnar, Aglée, fara vi naturligtvis, svarade Paul med den nyssblifne äkta mannens vanliga hänsyn för sin unga hustrus önskingar.

— Men — fortfor Paul, under det han omsorgsfullt ordnade de små rosafärgade sidenkuddarna omkring Aglée, som med halfslutna ögon liknade en knappt utsprucken ros, hvilken nyss mot-

tagit den första fjärilskyssen och ännu ville drömma om den — du kanske kommer att finna dig väl därborta, bättre än du tror.

— Det vore för din skull, Paul, endast för din — därför att jag dyrkar dig! sade hon utan att se upp.

— Aglée, min lilla vackra hustru!

Och han lät sin hand smekande följa hennes panna, kind och axlar, tills han böjde sig ned och hastigt kysste henne.

— Paul, vi resa ju sedan till hafsbaden i H.? Där är säsongen lysande, säges det. Och nu, när jag är min egen — inte behöver chaperonneras! Hvad det skall bli roligt att uppträda som nygift! *Madame* Paul Tissand! Det låter förtjusande, säg?

Hon hade åter satt sig upp och fortsatte:

— Och där kan du ju måla, Paul! Så förträffligt!

Paul ryckte till.

Han hade under vintern börjat fyra taflor och inte slutat någon af dem! Han hade ingenting dugligt målat sedan förra sommaren! Han hade gjort allt annat — tagit emot sitt arf, sett igenom räkenskaper, adderat och subtraherat som en simpel bokhållare, klarerat sina ungarlsaffärer, gjort inköp af allehanda slag, talat med emballörer och kommissionärer, och slutligen gift sig — men målat hade han ej! Färgerna torkade i sina kapslar,

och de uppspända dukarna ville han inte återse. Hans atelier stod låst, och det var med en viss lättnad han vridit om nyckeln och lämnat den ifrån sig.

— Du behöfver sofva nu, Aglée, och vara ostörd en stund, sade han. Jag går in i en rök-kupé. Kommer sedan och väcker dig. Au revoir!

— Men låt mig ej sofva för länge! Kom snart! ropade hon, då han sköt igen dörren.

* * *

Paul Tissand var alltså gift, hade undertecknat sitt äktenskapskontrakt och omfamnat Aglée såsom sin hustru. Han hade ägt henne såsom en del af sig själf under samma känslor som vanligen fylla en ung man, då kan sluter till sitt hjärta en ung älskande kvinna. Han hade icke därunder upprörts af några störande tankar, men icke heller af någon stormande lycka. 'L'amour passion' hade icke upptändt hans fantasi eller gjort hans åtrå till en härjande eld, men han hade lugnt njutit behaget af sina nya rättigheter.

Mannen ger sällan stor del af sitt jag åt kärleken, eller åtminstone gör han det ej länge. Blott då ett annat själsbegär förbinder sig med hans kärlek, kan den hos honom intaga en plats, jämförlig med den kvinnan ger däråt, utan att han därför blir en känsl sjukling, som verkar oharmoniskt — liksom allt sjukt

— till och med på föremålet för sin lidelse. En filosof har sagt: »När jag åt min maka och mina barn gifvit allt hvad dem tillhör, och när jag gifvit kejsaren hvad kejsaren tillhör, så återstår ännu att gifva Gudi hvad Gudi tillhör!» Det vill säga, den egentliga människan står kvar för de eviga idealen. Och denna människa blir således oberörd af kärleken, så vida intet idealt ingått i densamma.

Paul Tissand hörde till den klass af män, som ofta brukar tänka: när jag gifvit min hustru den del af kärlekskänslor, som henne tillkommer, står mig dock åter en annan del, som jag har fri dispositionsrätt öfver.

Kärleken är ej mannen, och kärleken till hustrun är ej ens alltid hela kärleken!

Detta var dock icke nu Pauls tankegång. Tvärtom. Han var ej samvetlös, var mindre 'frigjord' än de unga män, han dagligen umgicks med. Han hade icke gift sig utan en sorts allvarlig föresats att vara en oklanderlig äkta man, och han hade sökt förjaga tanken på alla andra kvinnor, sedan han i Aglée såg sin blifvande maka.

Men han märkte nu åter, på sitt äktenskaps första morgon, hur litet hon ingrep i själfva hans lif. Han kände för första gången med förfäran, att hon aldrig skulle fylla mer än en obetydlig del af hans intresse, och hvad värre var, han började frukta att hon, den lilla på rosenkuddar slumrande Aglée, det lilla koketta hustrubarnet, med tiden

skulle i hans ögon bli den, som kommit konstens genius att vika från honom. Hvad var det som släckt elden i hans själ och grumlat inspirationens heliga djup? Hvad var det som omdanat hans lif? Hvarför hade hennes enkla ord: »där kan du måla, Paul», kunnat så uppröra honom?

Frågorna skymtade förbi honom utan svar, men han kände, att han skulle kunna sluta med att *hata* henne — bli en andre Jean Benoît och lika orättvis som han.

Paul ryste vid denna hågkomst. Och han sökte bli kvitt sina tankar genom att fästa sin uppmärksamhet vid det, som omgaf honom. Han blandade sig slutligen i samtalet mellan tvänne jordägare, som vid åsynen af de bördiga åkrarna diskuterade de bästa teorierna för ett rationellt jordbruk. »Jag är ju nu mer jordbrukare än konstnär», sade han sig bittert — och så kastade han sig in i diskussionen samt fortfor att röka och prata, ända tills det var tid för den äkta mannen att väcka sin lilla hustru.

Då var också hans mörka stund förbi, och i lätt och glad stämning visade han Aglée sitt hemlands vackra dalar och höjder och började tala med henne om sitt gamla fädernegods, dit de närmade sig.

Den första veckan var redan gången, och Aglée hade ännu ej börjat tala om, att det var ledsamt. Hon hade varit fullt upptagen med att förundras öfver allt gammalt och uttrycka sin förtjusning öfver allt nytt. Ty Manoirn hade iklädt sig ej blott den nya, härliga vårskruden utanför sina åldriga murar, utan i dess öfre våning, som 'monsieur och madame' skulle bebo, var också allt fraïcht och ungt.

Glycinierna blommade och fruktträden utbredde sin prakt för henne. Ängarnas många blomster hälsade henne välkommen, och sångarskarorna i luften uppstämde försommarsymfonien för henne. Aglée kunde inte låta bli att beundra och lyssna. Det var så ovanligt alltsammans.

'Madames' egen landtliga salong var också någonting 'genomtänkt' i sin originella utstyrel. Paul hade själf valt färgerna och styrt om det hela! I rosa och ljusgrönt var allt hållet — väggar, möbler och draperier, och tygerna voro lätta och genomskinliga som sommarens aftonskyar och vårens grönska. Små modärna bibelots prydde den gamla spiseln och allt var valdt med hänsyn till hennes smak! Agléés färg var rosa — den klädde henne bäst. Hennes ramsvarta hår och hela lilla figur togo sig aldrig så väl ut som emot rosens färg. Hon hade skämtande sagt Paul att hon helst velat 'bo uti en ros' — och Paul, hade sökt så mycket som möjligt tillfredsställa hennes önskan.

Trädde hon ner i bottenvåningen, så mötte henne däremot en annan värld. Där stodo rummen ännu i sitt gamla skick, med sina mörknade porträtt och antika möbler med urblekta öfverdrag. Där funnos också soffan, bordet och rullstolen, sängen och allt som användts af Pauls far — Aglée närmade sig dessa föremål nästan med spökrädsla, och hon skyndade sig fort därifrån. Men i det gamla köket roade det henne att stanna och se på hur Barbette, som icke kunde lära nya vanor, tillredde allt på samma sätt och med samma hjälpmedel som i 'fars och farfars tid'. Öfver den stora öppna spiseln voro uppradade genom flitigt användande blankslitna stekspett i alla storlekar, och där funnos djupa, dubbelbottnade grytor och kastruller af en underlig form. Hela köksattiraljen var till den nutida att likna vid musköter och kärrebysor jämförda med våra dagars salongsgevär och kulsprutor. Barbettes skicklighet att röra sig med den klumpiga materielen roade hennes unga matmor ofantligt.

Och dagligen körde Paul fram med den lilla korgvagnen, som var Agléés bröllopgåfva och drogs af den finaste hästen på stallet. Hon lärde sig att sköta tyglarna — det gick för öfrigt som af sig själfvt — och de unga gjorde turer åt hafvet eller i omgifningarna. Paul lät henne som ett själfsväldigt barn få sina nycker tillfredsställda och be-

gagna sig af allt, som i hans gamla hem kunde tjäna detta ändamål.

Hon tycktes verkligen också ingenting sakna, men då och då fyllde hon tiden med att tala om förströelserna, som väntade dem i H., och undrade ibland *hvad* man skulle hitta på att göra, om man vore tvungen att stanna hela sommaren på Manoirn.

En morgon kom så Aglée helt strålande mot sin man och utropade:

— Hör på, Paul, jag har fått en idé, som genast måste utföras!

— Låt höra idén, härskarinna! sade han skämtsamt och kastade ifrån sig den nyss anlända tidningen, 'sambandet med den öfriga världen', hvilken han en stund fördjupat sig uti.

— Jag har varit och sett om Rex, som haltade litet, då jag i går körde honom —

— Men i dag åter är kry och kan erbjuda sina tjänster?

— Jo, Paul, jag kom att prata med Jacques, och han berättade, att vi ha grannar, Paul, grannar hos *mère Françoise*, sade han — en ung fröken, utländska, och hennes mor. Visste du inte om det, Paul?

— Nej — svarade Paul, i det han tog emot parasollen, som Aglée räckte honom och gick längst bort i den stora förstugan och lade den ifrån sig — nej, jag visste inte att de kommit.

— De ha ju varit här förr?

— Ja, åtskilliga år.

— Jacques sade att du känner dem, Paul?

— Jag känner dem — — sedan förra sommaren.

— Och det har du inte talat om! — Är hon vacker, den unga?

— Inte som du, Aglée — på ett annat sätt kanske. Men hvart vill du komma, min vän, med dina frågor?

— Jo, min idé är, att vi ska skicka bud på dem redan i dag och etablera ett litet umgänge. Tänk, Paul, ingen har ännu varit hos oss!

— Det beredde jag dig på. Här har man så länge lefvat för sig själf, att ingen hittar vägen hit.

— Men nu ska vi ha hit de där märkvärdiga damerna, som Jacques påstod komma direkt från Italien.

— Göra de?

— Ja, Paul, och så när Alfred och Victor komma, som de ju ämna göra, så kunna vi improvisera en liten fest. Om jag bara visste några flera att inbjuda! Hvad de gamla hustomtarna skulle förvånas, Paul, att se folk och munter ungdom på Manoirn!

— Men tror du, att de 'märkvärdiga' damerna komma, om du skickar efter dem?

— Hur så? Är jag tvungen göra visit hos dem, fara till stugan där de bo?

— Du får kanske inte något nöje af bekantskapen. Afstå alldeles! — föreslog Paul.

— Nej, jag vill ha dem hit. Men, Paul, efter du känner dem, så skrif ett par ord, som jag skickar Jacques med!

— Nej, Aglée, det där får du sköta själf.

— Som du vill — då far jag dit!

Ett par timmar senare stod Aglée verkligen utanför Françoises stuga och skickade sitt kort in till hennes hyresgäster.

'Madame' kom genast ut och ursäktade sig, att hon ej kunde taga emot inne — »vi ha nyligen kommit 'hem' kallar jag det,» sade hon, »emedan vi redan äro gamla vänner till Françoise och bott hos henne många år,» — hennes dotter mådde för tillfället inte riktigt väl och hvilade där inne.

Françoise stod strax bredvid henne i sin dörr alldeles bländad af 'madame Paul', som hade kommit likt ett fladdrande litet sommarväsen, en kvittrande fågel i lätt, fin fjäderskrud, modärn och elegant såsom Françoise aldrig sett någon tillförene. Agléés små fötter rörde knappt vid marken — det var blott ett frasande ljud, ett hastigt frou-frou som förnams, då hon närmade sig, och hennes ord voro lika lätta och behagliga, de foro lika lekande fram, som om hennes ungdomsglädje aldrig grumlats af en allvarlig — eller djup — tanke.

— Jag skall framföra er vänliga hälsning, ma-

dame, sade Esters mor, och vi skola ha nöjet besvara er visit.

— Redan i morgon, madame, jag ber er där-om! Här på landet tar man ju lifvet helt enkelt, — och ni stanna kvar och dinera hos oss, icke sant? Paul skall bli så glad att få återse eder, och jag är otålig att träffa er dotter.

— Jag vågar ingenting säkert lofva. Min dotter blir måhända ej frisk, svarade 'madame' litet tvekande.

— Åh, hon blir nog kry, hoppas jag. Alltså: tills i morgon! — Får jag kanske skicka min vagn och hämta er?

— Nej tack, vi promenera helst, försäkrade 'madame'.

Och det lilla ekipaget rullade bort med sin lätta börda.

När Aglée kom hem och triumferande berättade sin man, att de dagen därpå skulle ha sin första middag och att de inbjudna voro hyresgästerna från mère Françoises stuga, såg Aglée att han mottog underrättelsen nästan med misshag.

— Men Paul, kan du verkligen tycka illa om, att vi åtminstone se *någon* hos oss? Har *du* också blifvit människoskygg?

— Ingalunda. Vi resa ju snart härifrån för att kasta oss i nöjenas hvirvel, så fort vi komma till H.

— Men här på Manoirn vill du bara ha det dukadt för två?

— Nej, gärna för fyra — eller flera — om du har lämpligt sällskap att bjuda på. Men det förtroliga fyra-talet bildar man inte gärna med *främlingar* vid ett middagsbord hos nygifta.

— Äro de icke 'comme il faut', dessa damer?

— Till den grad comme il faut möjligen, att Françoise kommer med deras artiga afböjande innan morgondagen. Det skulle inte förvåna mig.

— Men det skulle reta mig!

— Det vore nog i alla fall det bästa — sade Paul, kanske inte nog högt för att höras.

I detsamma leddes hans häst fram, och Paul tillade:

— Jag tänkte rida bort på ett par timmar — kanske ända in till G—ville i affärer. Blif inte orolig, Aglée, om jag ej återvänder förrän i morgon. Jag blir kanske uppehållen — — — Under tiden skall jag söka värfva ett par gamla kamrater till 'vår första middag', så att vi undvika fyra-talet!

— Åh, så förtjusande, Paul! Då blir det verkligen en middag! Jag skall bereda Barbette. Du skall få se, att det blir en utsökt middag!

Castor stod otålig och tuggade betset.

Paul kysste hastigt Aglée på båda kinderna och skyndade upp i sadeln.

Det var honom likgiltigt hvad väg han tog

Han ville endast ha luft och känna vinden susa omkring sig, se hafvets skummande yta, vara fri och liksom löst ifrån allt som band honom — såsom ryttaren känner sig på en god trafvare! Ju längre bort han red från maka och förpliktelser, ju friare började han räkna ut, med hvad sannolikhet han hade något att frukta af ett sammanträffande — ett återseende?

Han behöfde inte längre vara oviss om sina egna känslor. Han visste nu, ehuru midt uti sin smekmånad, att han inte älskade den lilla dockan han lämnat därborta mer än västan älskar flickans kind och fjäriln älskar rosen. En annan bild föresväfvade honom. Han hade trotsat kärleken, men de intryck, han trott sig kväfva, vaknade nu till lif med lidelsefull styrka och hotade att bli honom öfvermäktiga.

Hade hon glömt honom? Föraktade hon honom?

Det vore det enda, som kunde rädda honom!

Hvad var det som tillbakahållit honom, som gjort att han ej följt sin dragning mot hennes underbara väsen, förklarat henne sin dyrkan och gjort henne till sin?

Omständigheterna. Futtiga hänsyn, dumma fördomar hade kommit honom att förspilla sin lycka — och ej nog med lyckan! — sin lifsuppgift också.

Ty hon stod som ett outplånligt minne mellan

honom och hans arbete. Henne hade han tänkt på vid hvarje penseldrag. Plågsamt och ljuft hade hon stått för honom, tills hans unga blod sjöd som forsen öfver ett bråddjup. Han flydde från sina färger för att fly från sin svaghet, sin ånger, sitt själförakt . . .

Nu hade han i ett visst lugnt välbefinnande lefvat sina första åtta dagar på sin kära gård — och så var det genom hans egen hustrus infall som lugnet blifvit stördt. Hon ville sammanföra dem, som hädanefter borde vara skilda för alltid!

Den blinda slumpen eller — en frestelse!

Men *om* hon verkligen älskade honom än, denna drömmande, underliga kvinna, så olik honom själf och dock den enda, som i sitt väsen ägde det djup och den stämning, hvilka tilltalat hans hjärta och eldat hans konstnärssjäl — om hon älskade honom?

Då kände han — och en brusande, vild kärlek uppfyllde honom — att striden skulle slutas med seger, men ej en seger lika med öfvervinnelse utan lika med — fall. Spelet gällde hans heder, men han var besluten att offra den, offra den utan tvekan.

Skulle väl hon vara beredd till ett lika stort offer?

Paul sporrade sin häst och red in på vägen till G—ville.

»Jag skall försöka samla gäster till middagen — jag skall söka förekomma en tête-à-tête — jag skall sluta mina ögon och glömma hvad som varit — jag skall ännu i dag handla som en hederlig man — få se om jag efter morgondagen blir i stånd därtill!»

XII.

— Jag har hört ert samtal, mor — sade Ester som kände sig bättre och gått upp, under det m:me Tissand aflagt sitt besök — och vi gå naturligtvis i morgon!

— Men du är ju inte frisk! Jag har förberedt på att vi . . . att du kan vara hindrad, illamående . . .

— Det är redan öfver! Jag är bra och jag längtar att riktigt få se Manoirn, träffa dem båda, de nygifta. Så oartigt det skulle vara att ej besvara visiten!

— Nåja, om så är, har *jag* ingenting emot den vänliga inbjudningen. Jag bara fruktade, att du möjligen på senare tid ej varit fullt uppriktig mot dig själf, min Ester, ej riktigt satt dig in uti det nuvarande?

Och hon lade sin hand ömt smekande på dotterns axel, medan hon fortsatte:

— Eller också har jag alldeles misstagit mig

på dig, mitt barn — till min stora innerliga glädje misstagit mig!

— Det har du nog, lilla mor — och ändå vill jag inte inviga dig uti mina tankar nu! Dem måste jag ha för mig själf. Men vi skicka inte återbud, det är alldeles säkert!

Ester tycktes fullkomligt kry och tillbragte hela aftonen vid hafvet. Hennes mor var sysselsatt och lät henne gå dit ned ensam. Och hvad Ester i ensamheten tänkte, det förtrodde hon blott åt hafvet. Om tankarna följde med ned i djupet till död och glömska, följde de ock åter upp till den solglänsande ytan, där vågkammarnas skum bröto ljuset i skimrande färger. Skyar uppstego på hennes kinder och längtan jagade hennes hjärtas slag, längtan att åter få se honom, som hon ej önskade glömma. Hon hade visserligen icke än pröfvat hvad det ville säga att se honom vid en annans sida, men hon förskräcktes ej af tanken, att det som återstod för henne nu blott var en kärlek lika ömtålig som såpbubblan och lik denna glänsande och skön, då den sväfvar oberörd, men förbytt i en klubbig, vämjelig droppe vid minsta beröring eller närmande — — —

Följande dag var en strålande sommardag, med flygande, surrande, sjudande lif öfver allt i naturen.

Ester klädde sig i en hvit klädning af mjukt ylle, som förvandlade hennes gestalt nästan till en

marmorstaty, där den tätt slöt sig kring hennes smärta växt. Såsom enda prydnad bar hon ett bredt halsgarnityr i florentinsk mosaik — äkta 'pietra dura' af konstnärshand — en gåfva af miss Hale.

Nu var hon helt lady och kvinna i ungdomens zenit. Det barnsliga uttrycket, den långa nordiska 'våren' hade försvunnit, liksom vårens späda blommor dö för solens glöd och sommarens första orkan.

När hon var klädd och utträdde i den leende omgifningen kring Françoises stuga, föreföll hennes dräkt ängsligt allvarlig, den väckte nästan tanken på en, den där skulle gå till en offerhandling. Men Ester ville ej utbyta den mot en annan, och kindernas rodnad skänkte marmorn lif, hennes mjuka rörelser gåfvo behag åt figurens rena linjer. Miss Hale's en gång uttalade omdöme om dotterns utseende kom ovilkorligt Esters mor i sinnet, och Françoise uttryckte *sin* beundran nästan i form af förebråelse.

— Oh! mon Dieu, mademoiselle — utropade hon, när Ester stod där bredvid hennes brokiga blomsterland — på det där sättet, så där enkel och hvit är ni *för* vacker! Fäst åtminstone några röda blommor i ert hår och på bröstet!

Men Ester ville denna gång ej ha andra blommor än den kalla krans af liflösa rosor, hon redan bar.

* * *

Aglée mottog de båda damerna med allt det lediga behag, som är unga kvinnor i hennes ställning och af hennes nation nästan medfödt, och hon var den dagen som alla dagar samma lilla yra, obekymrade väsen, i band och blomster och lätta garneringar fjärilslikt fladdrande omkring sina gäster.

Hennes man hade hemkommit på förmiddagen, åtföljd af två glada unga vänner, som med nöje antagit inbjudningen och lofvat stanna på Manoirn ett par dagar, samt en äldre herre, öfverste B., väl bibehållen ungtkarl, som hörde orten till. För många år sedan hade han haft något litet umgänge med Jean Benoît Tissand. Han återknöt nu med vida större nöje bekantskapen med familjen, då den representerades af den lefnadsfriske Paul och hans unga förtjusande fru — ty öfversten hade ännu icke upphört att kunna njuta af en god middag, ett godt vin och ungdom och behag i kvinno-skepnad.

Efter déjeunern hade emellertid herrarna begifvit sig ut tillsammans, och Aglée underhöll Ester och hennes mor med att visa dem omkring i sin egen 'tidsenliga' våning och sedan orientera dem i den vidsträckta trädgården med dess yppiga blomsterrabatter och spalierade fruktträd men för öfrigt gammalmodiga anordningar. Hennes samspråk med sina gäster var därunder lifligt, och hon var smickrad af sin nya ställning, till och med då det gäll-

de att göra les honneurs inför dessa 'främlingar'. Men det dröjde icke länge, förrän hon märkte att det var hon själf, som var främling i landskapet och de, som voro förtrogna med alla traktens egendomligheter — Aglée blef den frågande och de bägge främlingarna de svarande.

Slutligen fortsatte Aglée och Ester sin promenad allena, medan 'madame' föredrog att sätta sig ned. De båda unga pratade om ett och annat, tills Ester fick tillfälle säga, att det skulle vara bra roligt få se den del af boningshuset, som gamle herr Tissand bebott — hon hade hört talas om, att han var en konservativ gammal herre och haft allt oförändrad sedan förfädrens tid.

— Ett sådant där gammalt hem måtte vara ofantligt intressant! Vill ni visa oss det?

— Hjärtans gärna! Men har ni verkligen aldrig varit här framme förut, fröken? utbrast Aglée.

— Så ogrannlaga kunde vi naturligtvis inte vara, när vi visste att herr Tissand ej tyckte om besök. Vi hade ingen anledning att falla honom besvärliga.

— Men förra sommaren, då Paul var här? Bad han er inte hälsa på?

— Då träffade vi — — er man vid hans vandringar på väg till hafvet, eller där nere — medan han målade.

— A propos, är det inte underligt! Paul må-

lar så litet nu. Han målar aldrig! Han har inte tagit fram sina färger ännu. Men han måste snart komma med något nytt, inte sant? något storartadt, som man talar om, liksom den där taflan han målade för ett år sedan!

Ester sträckte just ut sin hand till hviloplats åt en glänsande Maria-nyckelpiga, som kom flygande emot henne — med någon kär hälsning, säges det.

— Har ni sett den taflan, fröken? fortsatte Aglée. Ja, det har ni naturligtvis, efter han målade den här! — skyndade hon att tillägga.

— Ja, naturligtvis.

— Nå, hvad tycker ni om den?

Ester svarade inte genast. De hade kommit in på ett område, där hennes läppar slöto sig för ett meddelande lika ovillkorligt, som sensitivan sluter sina blad för beröring. Hon letade efter ett ord, som skulle säga mindre än intet.

— Säg hvad ni tycker!

— Jag finner den — — och Ester tystnade åter.

— Ah, ni tycker kanske som jag — *att den icke alls är så märkvärdig!* Tyst, tyst! Det är i förtroende sagdt! Det vill säga att *jag* skulle tycka så, om någon annan målat den, men nu finner jag den oöfverträfflig, är stolt öfver den, efter Paul är mästaren och hela världen beundrat hans

himmel och hans haf. — Säg mig, tycker ni kanske i allmänhet om taflor?

— Somliga ofantligt.

— Inte de gamla mästarna ändå?

— Också dem.

— Är ni kanske till och med konstkännare, fröken? O, hvilken respekt jag måste ha för er! Jag förstår mig ännu inte ett dugg på taflor, det erkänner jag. Hvar har ni kunnat inhämta den talangen?

— Jag *är* ingen kännare, svarade Ester undvikande.

— Jo, jo, det är sant, ni kommer ju nu från konststaden par excellence! Det är ej underligt!

— Fann ni er annars väl i Florens? Var där trefligt?

— Båda delarna.

— Men ni kom ändå hit åter? Tror ni att ni nu skall kunna finna er här? Tänker ni verkligen stanna öfver hösten och vintern också?

Frågorna följde så hastigt på hvarandra. Ester hade inte hunnit besvara någon af dem.

— Ack, madame, inföll Esters mor, som bibehållit sin plats, tills de båda unga efter promenaden åter slogo sig ned hos henne — tillåt mig besvara de där frågorna! Det är *jag* som finner mig så väl i stugan, där ni i går gjorde oss besök, och min dotter är där för min skull. Men vi veta ej för huru länge. Möjligen — —

— Hvad säger du, mor? Skulle vi — — af-

bröt Ester öfverraskad, men bejdade sin fråga och fortsatte — skulle vi inte nu be att få se den 'gamla' våningen? Fru Tissand har varit älskvärd nog att lofva visa oss den — det skall bli så roligt att lära känna, hur man hade det här förr!

— Ja, då gå vi in och 'bese' den nu genast, mina damer. Det hinna vi nätt och jämt tills middagstimmen slår — sade Aglée ej utan en viss nyförfärfvad värdighet, i tanken på att det var *hon*, som skulle presidera såsom värdinna vid middagsbordet.

*   *   *

Då klockan slog half sju, förde Paul Tissand Esters mor till bordet. Han hade blifvit synlig helt kort förut, då han inträdt i salongen med sina vänner samt i deras närvaro hälsat välkomna både henne och Ester. Hans hälsning var glad och obesvärad, och äfven inför en noggrann granskare tedde sig återseendet mellan honom och Ester icke på något vis anmärkningsvärdt. Men han föreföll redan från början af middagen upprymd, och vid desserten skulle hans forcerade skämt och munterhet möjligen ha blifvit mer i ögonen fallande, om icke både hans unga fru och hans vänner varit nästan lika skämtsamma och glada som han.

Det bästa vinet i Jean Benoïts välförsedda källare hade druckits och därtill den pärlande cham-

pagnen, som icke på ett tiotal år serverats på Ma-noirn. Den höga stämningen var allmän — med undantag för de båda 'främlingarna', hvilka vid detta tillfälle verkligen kände sig såsom främlingar. I de öfrigas lätta, lekande samspråk, som å Agléés sida uteslutande rörde sig om sista årets intryck från världsstaden, hade den spirituella tonen en viss utpräglad lokalfärg, hvadan 'madame' med mycken försiktighet deltog i detsamma och Ester på sin höjd med ett leende eller ett enstaka ord uttalade sin mening.

Ju lifvigare Paul Tissand blef, ju mera ensam och främmande kände sig Ester, tills hon med verklig lättnad steg upp från bordet, där Aglée innan de reste sig mottagit en entusiastisk hyllning af herrarna för den utmärkta middagen och dess yppersta krydda, en tjusande och oöfverträfflig värdinna, »så ung och dock så fulländad».

Paul hade åtskilliga gånger pratat med Ester och dock var det, som om hon icke existerat för honom. Han hade vändt sig mot henne och dock icke en enda gång sett henne. Han hade skickligt undvikit att möta hennes blick.

De återinträdde i Agléés salong, hennes 'rosenbo', där lamporna, tända men djupt beslöjade, förvandlade dagern till en obestämd skymning, en strid mellan det röda ljus, de spredo, och bleka strålar, dem den nu uppgående månen samtidigt ka-

stade dit in genom de öppna fönstren. Kaffet serverades.

Öfversten slog sig emellertid ned hos damerna, där han snart tycktes ha kommit in på något i synnerhet för främlingarna behagligt ämne, ty både mor och dotter började lifligt underhålla sig med honom, hvarunder det förut trötta, oroliga uttrycket i Esters ansikte småningom löste sig i en återvändande harmonisk glädtighet.

Värdinnan lämnade dem efter en stund och fladdrade lätt in i sin mans rum, där herrarna hade lof att röka, och där Paul och hans vänner genast begagnat sig af denna frihet, okänsliga för allt annat än att så bekvämt som möjligt njuta sitt dolce far niente.

— Hvad tänka ni på, mina herrar — började hon lekfullt förebrående, ehuru med dämpad röst för att inte höras i nästa rum — hvad tänka ni på, som inte längre tillbedja skönheten?

— Om förlåtelse, hur så? — utbrusto på en gång Pauls vänner förvånade.

— Jo, som förhålla er så passiva gent emot vår unga, vackra gäst? Ni lämna henne nu åt öfversten, efter det ni under middagen bestämdt varit uppmärksamma mot henne — i minsta möjliga grad!

— Ah, madame — genmälde den ene af de unga herrarna — det bör trösta ert ädelmodiga

hjärta, att den sköna fröken såg ut, som hade hon ej stora fordringar på oss.

— Hade hon haft det, skulle hon aldrig förlåta er! — Paul, jag vänder mig till dig — du som är artist — är hon inte värd tribut?

— Låt mina vänner besvara den frågan — jag kan ju inte vara opartisk — inte nu! — svarade han.

Och Aglée tydde undermeningen såsom det var naturligt att tyda den — i smekmånaden.

— Då skall jag — inföll den andre af Pauls vänner — be att få framföra min mening. Er protégées skönhet, min fru — äfven om man kunde ge akt på den, då *ni* är närvarande — är ej sådan att den väcker lifligare känslor. Inför en Venus från Milo — vore den högresta nordiskan också så fulländadt skön som denna kalla dam — tänder man inga rökverk. Man vet inte en gång rätt hvad man skall säga till ett kvinnligt 'n'y touchez pas'!

— Åh prat! Men öfversten tyckes veta det, han! Se bara så lifigt de samtala!

Hon böjde sig fram mot draperiöppningen och visade med en gest ditut.

— Och hennes mor — fortsatte Aglée.

— En mycket distinguerad dam, utan tvifvel, men —

— Ja, men dessutom ganska underhållande. Försök bara, skall ni få höra! Hon har reda på

allt möjligt. — — Sluta nu att röka och kom in till oss! — efter ni har lyckan att tillåtas träda in i rosenboet! tillade hon kokett och räckte fram cigarrkoppen åt sin man, såsom tecken att hon ville se sig ögonblickligen åtlydd.

När herrarna alltså kort därpå stego ut i salongen, hade öfversten just konstaterat sitt sannolika ursprung från samma folk, som de främmande damerna tillhörde, och klargjort, mer än behöfligt var för hans åhörarinnor, att nordmännen först utbredd sig just i den del af landskapet, där de samtalande nu befunno sig. »Och vi ha ännu något af Rollons blod i våra ådror,» framhöll öfversten själfmedvetet. Då han fick höra, att de båda damerna bebott trakten så länge och funnit sig så väl, solverade han orsaken därtill ligga uti, att de äfven där voro på sina fäders jord!

— Ja, hvem vet, kanske har ni rätt, herr öfverste — biföll Ester.

— Härvid närmade sig en af de unga männen i akt och mening att enligt värdinnans önskan tända rökoffer åt Venus-från-Milo-fågringen.

— Öfversten räknar ut släktskap med er, min fröken, tycker jag mig höra?

— Öfversten har varit så vänlig att erinra sig våra 'gemensamma' förfäder.

— Det vore angenämt att kunna göra som

han, men förmätet att söka denna beröringspunkt, när man inte är 'fullblodig' normand.

— Går man riktigt, riktigt långt tillbaka, så lyckas det kanske ändå. I detta fall tilltager möjligen sannolikheten med afståndet — invände Ester skämtsamt.

— Etnografien är inte min sak — jag föredrar att söka en beröringspunkt på närmare håll — med er tillåtelse. Fröken kommer från Italien, Florens senast, inte sant?

— Ja, för blott ett par veckor sedan.

— Där har jag också varit, i konstens Arkadien, samtidigt med vår värd.

Paul Tissand hade nu också satt sig ned, helt nära Ester.

— Verkligen — svarade hon tankspriddt.

— Jag beredde mig visserligen inte för ett stort namn, såsom han — jag hade bara rest för att se mig om — liksom ni, min fröken, gissar jag?

— Ja visst.

Hon svarade utan att veta hvarpå.

— Men jag hade en person med mig, som välvilligt åtog sig min 'uppfostran' under tiden — man behöfver en sådan vän där! — och gjorde mig uppmärksam på en hel del. Det skulle vara roligt höra er smak, fröken — hvad beundrade ni mest i Florens?

Esters intresse vaknade åter vid denna fråga.

— Jag såg och beundrade så mycket, mycket!

Jag har svårt att säga hvad jag mest beundrade — men jag känner kanske bäst några af kyrkorna — svarade hon — och ofta uppehöll vi oss i Baptisteriet, som med sina konstverk ju är som en underbar illustration till bibeln. Medeltidens konstnärer voro alla präster.

— Ett ganska märkvärdigt påstående!

— Inte alls märkvärdigt, efter den religiösa föreställningen alltid var ämnet för deras utläggning. Deras idealbild var ju gudsmodern och människosonen. Och den heliga historiens enkla berättelser ha de allesammans förevigat i konstverk, som säkert ännu skola bibehållas genom sekler.

— Visserligen.

— Men det är underligt att jämföra dessa förhållanden med hvad jag tror nu äger rum.

— Konsten tillhörde då nästan uteslutande kyrkan — liksom allt annat — var dess tjänare.

— Och nu kan man kanske säga, att den i många land *flyr* kyrkorna.

— Que voulez-vous! Ämnet är uttömdt för behandling, fröken! — svarade han med en axelryckning. Konstnärerna syssla ej mer med »portar, värdiga de gamles paradis».

— Konsten gör sig i vår tid hemmastadd på ett annat område — i själfva naturen — — och dess uppgift är att träffa lifvet — sanningen! utlät sig nu Paul Tissand, som hittills suttit tyst.

— Den förklaringen från en konstnärs egen

mun måste vi taga till godo, sade Esters interlokutör, under det hon själf, tyst och förväntande, hade sin blick fäst på Paul.

Hon jublade i sitt hjärta öfver, att han nu ändtligen talat och att han yttrat sig i en annan ton, än den hon hört honom begagna förut. Det hade varit något af aktör öfver honom under middagen — nu var han åter sig själf, och själfva rösten kände hon igen.

— Jag vill till och med påstå — fortfor han efter ett ögonblicks tystnad — att konsten, den heliga och verkliga konsten är till den grad ett med sanningen, att den höga gudinnan vänder oss ryggen, om vi varit osanna också blott mot oss själfva.

För första gången möttes hans och Esters blickar, och i en bäfvande lyckominut förnam hon, att *han* också såg *henne*, såg in i hennes hjärtas djup kanske.

— Det där måste du ändå förklara närmare, Paul! bad hans vän.

Med ett oändligt vemod, som han sökte dölja under ett litet tunnt skratt, hörsammade Paul uppmaningen genom att utropa:

— Enfin! Hvad vet jag! Jag är ingen konstnär längre. Jag har slutat att måla!

— I sanning ett egendomligt skämt!

Och herrarna förenade sig alla i ett muntert skratt, hvartill anledningen rimligtvis ej var att

söka uti hvad som blifvit sagdt, utan uti den glada stämning, middagen efterlämnat. Öfversten tyckte förmodligen också, att de talat nog om konsten, och att munterheten borde slå bryggan till ett annat samtalsämne.

Men Pauls unge vän fortfor:

— A propos, det var taktfullt mot din hembygd, Paul, att du valde dess strand för din första stora seger, d. v. s. tog motivet därifrån! Och din unga fru har naturligtvis vallfärdat till platsen?

Aglée, som några minuter varit frånvarande och just nu inkom, lagom att höra den sista meningen, svarade lifligt:

— Nej, nej, jag har visst inte varit där — vi ha inte en enda gång gått till fots till hafvet! Men det vill jag, Paul, det vill jag visst! Vi ska 'vallfärda' dit, hvilken god idé! Vänta litet... och hon eftertänkte ett ögonblick — vägen går just förbi våra gästers bostad, det har fröken Ester sagt. 'Madame' har lofvat mig att få bestyra om deras hemfärd — —

— Naturligtvis! Vår vagn — afbröt Paul.

— Alltså föreslår jag — fortfor Aglée — att vi allesammans taga en promenad till hafvet *i afton* och på samma gång ledsaga dem. Vi åka naturligtvis till Françoises stuga, men därifrån gå vi vidare.

— Aglée, hvad tänker du på? Så här sent?

— Däruti ligger just det pikanta!

— Och du som ännu är rädd för troll och gastar och nattrån och — lyktgubbar! — påminde han gäckande.

— Visst inte! Inte i sällskap åtminstone, inte med min man! Nej, låt oss gå! Det är ju fullmåne, och hafvet lär nu vara som högst. Det kommer att visa sig briljant i natt-toalett!

Paul kämpade ännu några ögonblick en inre strid. Därpå utbrast han med hastigt omslag i tonen:

— Som du önskar då! — såvida våra gäster vilja vara med om vallfärden? vädjade han. — Gif då signal till uppbrott, när vi skola bege oss af!

»Ce que femme veut, Dieu le veut», tillade han mumlande, medan något vildt, otämmdt fyllde hans bröst och blicken än en gång sökte Esters.

Men hon hade just rest sig och gått bort till sin mor.

XIII.

Då sällskapet kommit till Françoises stuga, lät Esters mor öfvertala sig att följa de andra på vallfärden. Det hade varit hennes afsikt, att hon och dottern där skulle skiljas från dem. Men Ester ville gå med och kunde naturligtvis ej gå utan henne.

Natten var bedårande skön.

Så länge fantasien lefver och man är mottaglig för intryck, ej blott i livets vår, kanske lika ofta i dess senhöst, är det i nattens stillhet röster ljuda, om än svaga som ett bortdöende eko, från den fantasivärld, där man ägt och äger medborgarrätt. Under natten får det förgångna lif, det tillkommande tager form, skuggor och hägringar skymta för oss, de fylla själen, och hvarifrån de än bära budskap, de komma oss att glömma det närvarande.

Esters mor gaf ej heller så mycket akt på de andra. Hon försjönk i egna tankar.

Än vandrade de under ett löfhvalf på trånga stigar, lysta blott af bleka, dallrande små ljusfläckar, än trädde de fram öfver den öppna höjden under bländande månsken och en hög, glindrande stjärnhimmel. Det regelbundna böljesvallet hördes allt starkare och starkare och invaggade känslorna i ett rytmiskt välbehag, som icke en gång den yngsta och muntraste af sällskapet vågade för mycket störa med sitt glam.

Paul gick först för att visa vägen, och närmast honom följde — Ester. Aglée omgafs af de båda ungherrarna. 'Madame' och öfversten kommo sist.

Då och då svarade Paul med ett par ord på någon fråga eller något tillrop från sin hustru. Men efter en stund började den ene af hennes följeslagare berätta en gammal mystisk tilldragelse från trakten, hvartill hon intresserad lyssnade.

Den täta lunden hade många stigar, och Paul kände dem alla. När de stodo framför en af dem, stannade han ett ögonblick och lät Aglée med sina ledsagare gå först, då ingen vägvisare där behöfdes. Men han själf vek strax därpå in på en annan stig — följd af henne, den hvita gestalten, som han liksom magnetiskt ledde. De föregående märkte det ej, de efterföljande trodde dem vara långt framför.

Hvarför följde hon honom, hvarför gick hon ej vägen med de andra? Hvarför handlade hon i

detta ögonblick så, som en samvetsöm kvinna ej skulle tillåtit sig att handla?

Därför att hon i den stunden ej hade förmåelse af något annat i världen än honom och sig själf, därför att han sett på henne med en blick, som öfverfört hans eget hjärtas eld och gjort henne för ett ögonblick till hans slafvinna. Hon skulle följt honom genom snår och öfver tistel ända ut i hafvets djup, under månens förtrollande strålar, om intet ord stört deras färd.

Paul var man, och den storm, som rasade i hans bröst, kunde han ej längre stänga därinne. Han bröt tystnaden.

Men med ordet bröts hans välde, väcktes hon till besinning, hennes vilja ur sin domning.

— Säg, att ni föraktar mig! sade han häftigt, vände sig mot henne och såg ångestfullt in i hennes bleka ansikte — af nåd, stanna ett ögonblick! hejdade han henne — vi hinna på genvägen lika fort som de andra — stanna, och låt mig få höra från er mun att ni föraktar mig . . .

— Nej — — jag älskar dig Paul, hviskade hon flämtande — jag älskar dig — jag vill ej upphöra att göra det — och jag vet att du älskar mig . . .

— Älskar! O, jag dyrkar dig, jag nedfaller som en eländig till dina fötter, ljufvaste af kvinnor, hulda väsen, som stått för mig vid hvarje tanke, mäktig att fylla mitt hjärta med lycka!

Och du älskar mig, älskar mig ännu? Är det möjligt — —? O, detta gör mig nästan vansinnigt att tänka! Du hade kunnat bli min, som min maka stått vid min sida och gifvit åt lifvet himmelsk sällhet — — —

Han hade knäfallit, han hade framräckt sina händer för att fatta hennes, men hon trädde skälfvande tillbaka och sade bäfvande:

— Men *nu* kan jag det ej — och därför hör mig! Jag hade ej haft rättighet att låta min be-känneelse störa nattens rena stillhet, störa naturens oskuld, om jag ej trott mig kunna visa, hur den kärlek måste bäras, som ingen plats har på jorden.

Och hon ändrade plötsligt ansiktsuttryck. Det blef strängt allvarligt och rösten fast.

— Paul, var stark som jag! fortsatte hon — jag fordrar det! Jag kunde bära, att ni ej lydde ert hjärtas röst, men jag skulle ej kunna bära att ej längre våga ha min kärlek kvar, att se er svika henne, den oskyldiga, som nu är er hustru. Det är Agléés lycka jag begär — såsom ersättning för min egen.

— Och du fordrar, höga varelse, att jag skall afstå ifrån, för alltid afstå ifrån dig, taga upp de kedjor, hvarmed jag låtit mig binda, linda dem om min hals och låta mig kväfvas, afstå från min lifsuppgift, allt hvad jag hoppats af framtiden —?

— En man har ingen uppgift som går framför

hedern — och icke kvinnan heller. Därför, Paul, måste vi fly hvarandra i lifvet.

— Då är det ute med Paul Tissand! Lifvet kommer ej mer att tala till mitt innersta, och konstens genius skall ej hjälpa mig att begråta min förlorade lycka — — —

— Paul, ni skall dock bära som en man hvad ej kan göras om! Och jag skall bevara som en kvinna — blott *ett* minne och *en* bild genom lifvet. Och nu framåt! Kärlekens själ har sväfvat öfver oss — Gud vare lof att vi ej ryckt dess vingar af, ej bjudit kärleken en ovärdig tillvaro!

Och hon trädde först vägen framåt, ren och hög och skön gick hon före honom pliktens stig, ledde honom åter till henne, som han velat frigöra sig ifrån, fly för alltid.

Han följde — dröjande — och det skymde för hans ögon — följde ett par steg — och nästa ögonblick kände han sig färdig att rusa fram, gripa henne, den älskade åtrådda, taga hvad som var hans! Så vände hon sina bleka, allvarliga drag mot honom — och han tyckte sig ha varit i begrepp att begå helgerån. Han ryste och följde i blygsel för sig själf . . .

* * *

— Oh! mon Dieu! Är ni ändtligen där? utbrast Aglée med ett glädjerop. Ja, där äro de! . . . fröken Ester — — och Paul med! Vägen var ju

så slingrande och tät och mörk, att man ingenting såg, och så hörde jag på monsieur Armands besynnerliga historier! Se'n, när det blef ljusare och jag vände mig om, voro ni borta!

— Vi togo en annan liten väg, sade Ester med tillkämpadt lugn.

— Jag blef så rädd — jag började tro ni skulle försvinna allesamman, den ene efter den andre, och jag befinna mig ensam här, öfvergifven, — träd och buskar skulle kanske börja hviska omkring mig i natten och skuggorna taga lif — — Sådant där läser man om ibland. Hu, det var hemskt ett ögonblick! Paul har rätt — jag är nästan spökrädd än! Kom hit, Paul, älskade! Nu vågar jag inte gå utan att hålla dig under armen. Så där, ja!

Paul och Aglée gingo nu först.

Den smärta, hvita gestalten smög sig till sin mors sida. Hennes steg voro ej mer så stadiga, men det märkte ingen. Ingen såg de röda feberfläckar, som så småningom uppstego på marmor-kinderna.

Men några dagar därpå, då Aglée skickade bud till Françoises stuga med förnyad bjudning, emedan många främmande oförmodadt anländt till Manoirn och där åter skulle bli fest, fick hon till svar, att fröken Ester allvarsamt insjuknat.

XIV.

Ester låg i feber, och den tillkallade läkaren förklarade, att hon ådragit sig en hjärninflammation genom förkylning eller öfverhettning tillika med någon häftig sinnesrörelse, möjligen, — och han hade sett frågande på hennes mor.

Som Ester varit illamående redan innan midnatten på Manoirn, hänfördes hennes sjukdom utslutande till förkylning under den ovanliga promenaden — och ingen annan förklaring behöfdes.

Men med hvarje timme växte ångesten hos hennes mor. *Hon* förstod klart hela sammanhanget. Och att förstå det, var detsamma som att begrafva hvad hon anade sig till så djupt, att det aldrig mer blefve nämndt eller syftadt åt.

Françoise var förtviflad öfver att 'mademoiselle' låg så där feberhet, och att hon under sömnen talade så underligt. Hvarför skulle detta komma nu? De hade så nyss vändt åter till henne, knappt hunnit bli riktigt hemmastadda igen! Och

den varmhjärtade kvinnan nästan knotade öfver, att deras beräknade glädje och trefnad blifvit störd. Hon blomsterpryde den heliga Jungfruns bild flitigare än vanligt och bad sina böner inför henne med fördubblad ifver.

På Manoirn var för länge sedan tyst och stilla. Henri Tissand med familj hade oväntadt gjort sin svärson och unga dotter ett kort besök i deras hem, och efter några dagar hade de alla lämnat det gamla godset. Aglée skref genast ett vänligt deltagande bref till 'madame'. Hon hoppades, att fröken Ester snart skulle bli återställd och beklagade, att de ej denna gång kunde få återse »mère Françaises älskvärda hyresgäster».

Dagar och veckor gingo, under hvilka de båda kvinnorna, modern och den enkla, moderliga väninnan delade omsorgen om den sjuka. Françoise ansåg sig därjämte ha missionen att trösta och uppmuntra den kära 'madame'. Ty Esters mor greps stundtals af förtviflan vid tanken på, att hon skulle förlora sin unga dotter, sitt allt. Hon tyckte sig ha del uti hvad som händt, och därför gjorde hon sig marterande förebråelser. Hon borde ju ha förutsett och förekommit det — hon kunde åtminstone möjligen ha hindrat hvad som passerat mellan hennes dotter och Paul Tissand den olycksaliga natten! — plågade hon sig oupphörligt med att tänka. Ja, hon gick längre tillbaka och hänförde allt hvad af bitter erfarenhet drabbat hennes

älskade barn till sig själf — hon hade varit skulden till alltsammans, det var genom henne, som Ester förts till dessa händelser.

Åter sökte hon säga sig, att 'händelsernas gång' icke har sina rötter, sin första orsak i *ett* människohjärta, i *en* handling. Allt smått och allt stort i lifvet äro maskor, som gripa in i hvarandra, tillflöden, som bilda det förrådiska haf, på hvilket våra öden segla. De flesta följa sorglöst framåt, låta sig föras in i hvirflarna. Någon gång under färden kan det hända, att man skulle vilja vända om; men ej många äga mod att på viljans räddningsboj söka taga annat land än det, dit 'hafvet' ämnar vräka dem.

Ester hade haft detta mod, och i den afgörande stunden hade hon af sin vilja burits tillbaka förbi de hotande bränningarna. Ansträngningen hade dock varit henne så stor, att hon kanske kroppsligt utmattad ej skulle hinna i land?

Men ungdomen segrade.

Pulsarna började åter slå lugnt, förnimmelsen af lifvet kom tillbaka. Hon log åter med en kärleksfull blick mot sin mor, som lidit med och för henne, hon gladdes åter att se Françoises vänligt strålände ansikte. Sommaren susade åter emot henne genom de öppna fönstren, och genom rosenhvalfvet öfver stugans dörr kom den friska luften mättad af blomsterdoft, med hälsning från himmel och haf.

Esters första oroliga fråga hade varit:

— Ha de rest? Alla?

— Ja, älskade barn.

— Ingen har varit här, ingen hälsning?

— Ingen — *till dig ensamt.*

Och Esters ansikte klarnade upp.

Hon hade åter erinrat sig allt från 'vallfärden' i mänskensnatten. *Ingen — intet —* var hvad hon begärt. Han hade gått vägen, hon visat.

»Aglée skall ej bli olycklig. Hvad hon kan fordra, skall han ge henne, och han skall ge henne det *för min skull*», sade hon sig tyst.

Ester tillfrisknade därefter hastigt, och lifvet återtog sin lugna gång. Allt blef sig tämligen likt till det yttre, men utan att öfverlägga därom kände både mor och dotter, att detta var sista året i Françoises stuga.

Den hade upphört att vara en fristad för dem.

Det uppbrott, hvarom de knappt talat, föll sig alldeles naturligt, när tiden kom för detsamma. Till och med Françoise insåg, då den vackra årstiden var förbi, att de åter måste skiljas, alldenstund läkaren förklarar, att 'mademoiselle' behöfde särskildt vårdas efter sin sjukdom, och utrymmet i stugan blifvit knappt.

Hennes egna barn hade ju också vuxit upp. Margot var konfirmerad och skulle kanske snart reda hemgift, och Pierre var om ett par år fullvuxen — redan nu en kraftigt byggd, stor pojke,

en duktig arbetare med solbränd hy och röda kinder, ett typiskt exemplar af folket vid ebb och flod med nordmannablod i sina ådror. De skulle behöfva stugan för sig själfva.

Hon sade sig detta. Men ändå hade hennes lilla hem aldrig förefallit henne mer öde, än då hon sagt de båda främlingarna på allvar farväl och visste, att hon och de aldrig mer på samma sätt som hittills skulle komma att deltaga i hvarandras glädje och sorg.

XV.

Miss Hale var i feberaktig oro. Hon hade för några dagar sedan anländt till Villa Bijou vid Montreux. Nu sysslade hon med att efter bästa förmåga förvandla de 'möblerade rummen', som blott bjödo på det konventionellt nödvändiga, till något inbjudande och hjärtvärmande. Men hon var ovan att praktiskt åstadkomma denna förvandling, hvilket så ofta är en medfödd talang hos hennes kön. Och därför gjorde hon sina anordningar mycket nervöst och osäkert.

De bekväma stolar hon låtit anskaffa flyttade hon än hit, än dit, oviss, om hvar de skulle passa bäst. Ett toalettbord, klädt i skärt och hvitt, gaf henne hufvudbry att finna lämplig plats åt, och blommorna, som hon låtit inbära, var ingen lätt sak för henne att ordna. Men hon tillät ingen annan att göra det.

Miss Hale hade kommit ifrån vissa kvinnliga

instinkter, medan hon lefvat ensam och rest världen öfver.

Montreux var ingenting nytt för henne. Sina anteckningar hade hon icke heller sedan sin ankomst sysselsatt sig med. Hon hade ej kommit dit för att öka dem och fullfölja sitt stora lifsintresse — hon kände af gammalt, hvad den lilla staden hade att bjuda på i den vägen.

Men hon hade sedan en föregående vistelse haft reda på den lilla härliga villan på bergsslutningen, där man hade framför sig Dent du Midi med sin eviga snö, omkring sig vingårdarna och vid sina fötter den himmelsblå sjön, det leende, spegelblanka vattnet med sina lifliga, fredliga stränder, den glada Lac Léman, där hela världen känner sig 'at home'.

»Där» — hade miss Hale tänkt, — »där skola vi åter träffas, om möjligt.» Och till villan på slutningen hade nu hon först af de mötande ankommit.

»Min unga vän har framför allt nöje af naturens stora taflor, tror jag, och här skall hon finna en af dem, här midtför sitt fönster,» hördes hon säga för sig själf, förtjust öfver, hur bra hon ställt det. Och dock så opåräknadt, då de skildes sist!

Den goda damen hade lämnat Florens en liten tid efter sina nordiska vänners afresa och begifvit sig upp till Tyrolen, där hon ämnade tillbringa sommaren ensam och arbeta — med sina papper! Men hon hade knappt hunnit dit, då hon fick bref

från 'madame' med underrättelse att Ester insjuknat.

I miss Hale's hjärta och intresse var 'the charming girl' numera nästan likställd med S. Sernin, S. Front, La Merveille, Peterboroughdömen — hade fått en plats vid sidan af hennes allra heligaste, stod där så att säga bland katedraler och odödliga verk, hvaraf de beundrat så många tillsammans. Idéassociationen var icke mindre smickrande, därför att den var mer än vanligt egendomlig!

Hon hade alltså blifvit häftigt upprörd af den fara Ester sväfvade uti, och knappt någon dag hade förgått, utan att hon ägnat sina vänner en del däraf i form af skriftligt meddelande. Det behöfs icke stor anledning, nästan icke någon anledning alls, för att en väluppfostrad engelska skall vara en flitig korrespondent, ty brefskrifning står på dagordningen för hennes tillvaro. Hur mycket mer skulle deras ömma vän nu fylla sida efter sida med uttryck af oro och deltagande!

Då Ester ändtligen tillfrisknade, dikterade miss Hale's välmening åtskilliga förslag för den kommande vintern. Hon ville ej höra talas om, att de skulle stanna där ute vid det blåsiga hafvet, och bad dem lyda hennes råd och slå sig ned anorstädes. Det var också från henne slutligen planen utgick, att de gemensamt skulle för vintern hyra villan vid Montreux. Hon hade en dag kom-

mit att tänka på, att där skulle klimatet vara allra lämpligast för konvalescenten.

Miss Hale visste ingenting om anledningen till, att hon fann både mor och dotter så beredvilligt lyssna till henne. Hon bara var förnöjd öfver, att det skulle bli som hon önskade, och hade inte på mången dag känt sig så tillfredsställd med någon uppgörelse som denna.

Hon hade till och med helt fintligt räknat ut, hur hon skulle skingra 'madames' betänkligheter — ifall några sådana skulle uppstå — betänkligheter vid att låta henne själf taga lejonparten af deras blifvande utgifter. Hon skulle genast engagera Ester som sin hjälp vid ordnandet af de sista anteckningarna och omredigering af de gamla! Sedan fram på våren skulle Ester bli hennes resällskap, då hon ämnade samla nya anteckningar. Men mellan den tiden och den närvarande, sade hon sig, låg en hel vinter med sympati och hemlif och vänskap och poesi — 'the poetry of that charming girl herself!'

Och hennes gamla flickhjärta slog hastigare än vanligt vid dessa tankar, som sedan länge varit vilсна fåglar i hennes lefnad.

De skulle ha sitt eget hushåll, lefva som familj, och hon skulle ha någon att älska, någon som hon kunde riktigt hålla af och som hade känsla för henne, därför att de hade något gemensamt, att det fanns samklang — — —

Och hon fortfor att reflektera:

»Det är underligt; vi äro ju egentligen främlingar för hvarandra — men vi ha kommit i hvarandras väg, och då är det, som de 'urspårade' sluta sig tillsammans — ty vi *ha* urspårat på ett eller annat vis, om ej i annan mening, så därför att vi gått vår egen väg — ha vår egen smak, våra missräkningar att bära, kanske, vårt tomrum — — nåja, låt oss inte tänka på det! »Eliza Hale, ett gammalt original, som fått den idén att resa världen kring,» säger min släkt. Ingen bland dem kan uppskatta det sköna jag rest efter! — — — — —»

— Vagnen, som madame beställt, kommer nu, ser jag — steg bonnen brådslande in och medelade.

— Ja minsann, klockan är verkligen fem! De äro här om en kvart. Hjälp mig fort på med kappan, Louise! Och piraten tar jag väl också. Spring efter den därinne!

Den var denna gång tom. Anteckningsboken fanns där ej, men hon trädde den dock försiktigt på armen — det hade blifvit en vana! — och steg upp i vagnen för att möta sina kära vänner.

* * *

De första hälsningarna voro utbytta. Miss Hale hade öppnat sina bräckliga små armar och

både mor och dotter hade ett ögonblick hvilat i dem.

Men Ester var blek, mycket blek och mer förändrad, än miss Hale var beredd på att finna henne. Hennes mor skyndade därför att med några ord lugna deras vän, då de väl inkommit i den gemensamma lilla salongen.

— Ester är kryare, kära vän, än hon nu ser ut, — det är resan som tröttat henne, sade hon.

Miss Hale lät sig knappt öfvertyga af den förklaringen, och nästa lilla famntag blef uttrycket för en fördubblad känsla af ömhet för den unga flickan.

— Ni misstycker ju inte, att jag håller af henne, jag också? — vädjade hon nästan blygt till Esters mor.

— Nej, långt därifrån! Ester behöfver nog oss båda. Ni är bara alltför god och omtänksam — hon såg sig omkring — alltför vänlig . . .

— Åh prat! Ni misstar er. Var säker om, att det är bara egoism — — *e-go-ism!*

Och med den förklaringen visste hon att be-
mantla alla sina generösa mått och steg, genom-
drifva alla sina planer för deras gemensamma
trefnad.

Deras lilla enkla men behagliga villa låg nå-
got afskild från staden, ett stycke bort från de
eftersökta och luxiösa bostäder, där rikedomens
bortskämda skötebarn företrädesvis välja att slå sig

ned. Vid Villa Bijou var det lugnt och stilla och nu dock ett annat slags lif rundt omkring dem än det artificiella nöjets, som orkestrarna och Casinos bjödo på. Vinskörden hade nyss börjat. På vinfälten arbetade alla åldrar under prat och glam och sång, och dessa glada toner fyllde luften såsom sommarens sista efterklang, under det de ädla drufvorna öfverallt insamlades. Hösten var härlig och luften mild och ren. Ester sköttes omsorgsfullt och blef också friskare och starkare med hvar dag.

Sedan följde en mild vinter och en hemlifstillvaro, som både upptogs af praktiska omsorger — därifrån miss Hale dock befriades — och gemensamma hvilotimmar samt — såsom pièce de résistance — Esters arbete med anteckningarna under 'samlarens och författarinnans' egen ledning!

Och Ester fann icke detta arbete utan intresse. Den som under trettio år lefvat på resor, som träffat otaliga personer samt sett det förnämsta af åtminstone en viss kulturart, kan ha varit i tillfälle att 'anteckna' mycket; och ej sällan voro miss Hale's iakttagelser öfver orter och personer åtföljda af aforistiska små anmärkningar, som höllo minnet vaket och voro originella som hon själf. Dessutom blef det *i sitt slag* en konsthistoria af dessa hågkomster från besök under hvälfda murar, där hvarje båge, hvarje prydnad af ett för linjer skärpt öga hänfördes till *sin* tid och öfversattes till uttryck för tankar och rörelser i själen.

Men ingen hade någonsin sett miss Hale sentimental — det hoppades hon. Och ingen kände kanske heller så mycket om henne, som den, hvilken redigerade hennes 'anteckningar'!

Ester arbetade alltså med nöje — och var till en ovärderlig hjälp! Hon var också i allmänhet glad. Men icke på samma sätt som i Florens vintern förut, tyckte hennes gamla vän, och en afton hade miss Hale öfverraskat Ester i tårar. Ester hade velat dölja dem, men det var för sent.

— Barn, det gör ingenting! Eliza Hale har redan gissat sig till allt. *Hvarje hjärta har sin roman* — säges det, tillade hon, rädd för sina egna ord.

— O, miss Hale! Goda, snälla, kära Eliza!

Och sedan den dagen förstodo de hvarandra ändå bättre än förr — den unga och den gamla flickan.

* * *

Tiden gick, och då våren nalkades, blef det fråga om att bryta upp från Villa Bijou. Miss Hale talade om att göra en långresa, och 'madame' sade sig ämna lämna Montreux, nu när Ester var stark igen och kunde vistas hvar som helst. Kanske skulle de vända om till sitt fosterland — för Esters skull.

Men när våren kom, kände miss Hale, att hon

borde skjuta upp sin långresa, och att hon inte alls kunde resa någonstans ensam. 'Madame' fick lof att afstå från sina planer — hennes vänner *måste* följa henne denna gång!

»Ser ni,» kunde hon ibland säga, »jag erkänner att jag ännu har mycket att taga reda på, och jag längtar att fylla luckorna först och främst med en resa till Norden, er höga Nord — men jag blir kanske mer hågad ett annat år! Resan är så lång! — Sådant tänkte jag inte på förr, när jag ströfvade där borta i Orienten, for uppför Nilen, såg en skymt af Indien — — — — men nu börjar Eliza bli gammal och trött. Nej, låt oss vara tillsammans ännu en tid!

Och när vintern kom, återvände de till sin lilla villa alla tre.

Mor och dotter förstodo, att de verkligen voro den gamla resenärens till glädje, och att de skulle smärtat henne genom ett uppbrott, hvartill de egentligen ej hade annan anledning än att detta vore enda möjligheten att undandraga sig hennes uppoffringar för dem.

Men miss Hale hade träffat på sympatiserande hjärtan och en ung kvinna, som kunde dela intresse med den gamla — — hon hade ändtligen mött tillgifvenhet och ville nu, om det var möjligt, till tack därför skingra alla störande minnen. Hon sökte åtminstone göra dem det närvarande så behagligt hon kunde.

De voro dock icke utan bekymmer. Ester stod tvekande inför framtiden. Hon ville ha något mål för sitt lif, och detta mål, sväfvande och formlöst från början, fick genom förhållandena så småningom mera bestämdhet.

Hennes första ungdomsår hade tagit ett outplånligt intryck af den glada, hjärtliga dyrkan, hon sett omkring sig. Den protestantiska ståndpunkten gaf, tyckte hon, ej den innerlighet åt det religiösa lifvet, som den olärda Françoise till exempel förmått inlägga i sin enkla uppfattning af ställningen till Gud — och detta utan att draga ned läran, göra Gud till en tarflig människa och sedan umgås med honom såsom med en kamrat! Någonting så oskönt skulle afskräckt henne, redan innan hennes skönhetsbegrepp hade kommit till den utveckling de nu ägde.

Hon hade många gånger talat vid sin mor i detta ämne, och de hade tillsammans med sin vän talat därom vid lampan under vinteraftnarna, då nya skrifter och böcker, som fyllde deras bord, väckte frågor och ofta gafvo uppslag till ganska lifliga diskussioner. Hennes mor och miss Hale voro vid dessa tillfällen egentligen de debatterande — Ester satt tyst och åhörde.

Miss Hale var katolik, och hon var det icke allenast därför, att det var hennes mors och mormors bekännelse, uti hvilken hon blifvit uppfostrad. Hon var det, emedan hon till stor del mottog sin reli-

gion genom *ögat*, därför att hon tyckte gudsdyrkan borde taga sitt uttryck uti hvad som åstadkommits skönast på jorden, därför att hon i den medeltida arkitekturen kände sig andaktsfull såsom eljes ingenstädes, med ödmjukare känsla nedföll på sina knän i ett tempel värdigt den hon dyrkade. Arkitekturens mission, dess inflytande på den religiösa stämningen, står ej att förneka; men för miss Hale hade den varit af så afgörande betydelse, att på henne nästan kunde tillämpas Laboulayes ord om myttolkaren Creuzer: »Le monde n'a été pour lui que Sainte-Elisabeth agrandie, une suite de symboles religieux, dont il a toujours cherché le secret.» 'Sainte-Elisabeth' var den gotiska katedralen i hans födelsestad Marburg.

Mer än en gång hade åsynen af de slötna, kala kyrkorna i det annars så härliga lilla landet obehagligt berört henne, och de torra gudstjänsterna ville hon ej vara med om. Det plågade henne.

»Denne Calvin, som aflägsnat allt skönt, som sträng och kärf ville, att religionen skulle intränga till människan blott genom hufvudet, att man skulle gå i en ständig fasta för både öga och öra» — nej, det kunde hon inte förlåta honom! Och er Luther» — fortfor hon — »han var en nästan lika opoetisk själ! Ni stänga edra kyrkor, icke sant? Den trötte får ej stiga dit in i förbigående, hämta en tröstande tanke på 'the gracious Lord', ett upplyftande intryck från hvalf, som stän-

digt bära åtminstone ett svagt eko af lof och tacksägelse — — en andakt som med rökelsen stiger uppåt — — —»

Miss Hale blef varm, då hon kom in på detta kapitel. När hennes vän gjorde invändningar, framställde det berättigade i reformationens syften, dess arbete såsom en strid för sanning och andlig frigörelse, påminde om, att dess hjältar varit kämpar mot afskyvärda missbruk och djupa förvillelser — svarade hon:

— Sanningen är ej och kan ej bli fullt densamma för två. Hvar och en intelligens måste i själfva verket ha sin. Och ingen bekännelse motsvarar i alla delar hjärtats behof eller den enskildes öfvertygelse. Men om religionen kommer från hjärtat, väckt af den religiösa känslan, och inte från hufvudet, bli dogmerna — de mänskliga utanverken — tämligen oväsentliga, och dem lämnar en förständig katolik gärna åt den helige fadern och koncilierna att handskas med. Det finns ju tusen bland oss, som ej tro en enda dogm, men ingenting ha emot att ändå gå in i en kyrka, hvars gudstjänst är *tacksägelse*, då de däremot ginge förbi den kyrka, där man söker *förstå* Gud. Vi äro 'barn' i vår bekännelse, anspråkslösa — — — —

— Och vi måhända alltför anspråksfulla, medgaf 'madame'. Beklagligtvis sakna vi därför den fasta sammanslutning, som är *er* styrka. Denna

brist hos oss blir en naturlig följd af individens betydelse.

— Individens, ja, som ofta öfverskattar sin egen uppfattning — eller inte är nog intelligent att skilja hufvudsak och bisak, mina kära vänner!

— Ja, småsinnet skadar öfverallt.

— Och bisaker afgöra stora frågor.

— Just därför är det stora och det lilla olyckligtvis så svårt att skilja!

Ester satt och tänkte på landet därborta vid hafvet, på bykyrkan, där hon sent och tidigt sett lampan brinna, visste att den brann hela natten, dit hon med Françoise många gånger tittat in 'pour remercier le bon Dieu'. Hon tänkte på allt detta lefvande, varma, som kommit emot henne, doften, blommorna, som till de heliga döda alltjämt, sekel efter sekel, lika trofast framburo de lefvandes tillbedjan, poesien som låg öfver hela deras uppfattning och spred en fläkt af klassicitetens skönhetsförstånd öfver deras barnatro.

Och målet klarnade för henne.

Hon ville i en framtid — ja, hvarför icke i en ej alltför aflägsen framtid? — söka sig en uppgift i denna kyrkas tjänst, kanske i en klosterskola undervisa i de ämnen hon själf mest studerat och alltjämt sysslade med. Hon ville bli till någon nytta, forma ut sitt lif, söka en verksamhet under kyrkans skydd, inom murar, där hon

sedan i sin ordning skulle skyddas och föra sin ensamma tillvaro — — — —

Skulle det fordras att glömma *allt*? Nej, då vore hon ej ännu färdig att dit inträda — hon hade *ingenting* glömt. Kunde detta verkligen fordras — då blefve hon kanske aldrig skicklig därtill!

Och hon tvekade åter. Hon undvek att tänka på framtiden.

Hon hade knappt vågat framkasta sina funderingar af fruktan att måhända bedröfva den, som stod henne närmast. Det var ju en ömtålig fråga på många sätt. Men hennes mor mottog de svaga antydningar, hon då och då hörde, utan motvilja. Då Ester märkte detta, föll det sig naturligt, att hon en dag talade uppriktigt med sina två vänner.

— Skulle du känna dig verkligen kallad till ett sådant steg, Ester, så må du ju taga det — sade hennes mor tämligen resigneradt. Där ligger kanske din uppgift, när tiden blir — men inte än! *Nu* skulle du hvarken kunna — eller vilja? Säg, Ester, det vore ju inte din mening — nu genast?

— Nu *kan* jag inte — och vill inte lämna dig, mor!

— Och *får* inte — tillade miss Hale ifrigt.

Hon hade tagit Esters meddelande mindre lugnt. Hon hade ej kunnat dölja sin glädje öfver att finna ännu ett ackord gemensamt med sin favorit — nämligen den religiösa förståelsen. Hvad

däremot beträffade Esters plan på en verksamhet under annat skydd än hennes mors och hennes väns, så förklarade miss Hale med den myndighet, en varm välvilja berättigar till, att den planen ämnade hon bestämdt motarbete. *Hon* hade arbete för henne ännu länge, länge, och det var hos dem, Ester borde finna sin 'lifsuppgift' — tills vidare.

— Och dessutom — tillade hon med en viss betoning och vänd till Ester särskildt — för oss, som 'blanda ihop' det goda och det sköna, gäller det att närma oss *försiktigt* just det, som tilltalar oss allra mest — ty fullkomlighet våga vi ej tänka oss någonstädes, ej ens inom det 'ofelbaras' område! — Men nästa vinter slå vi oss ned i Rom. Där får ni arbete nog för er gamla vän, I dare say! — och för er själf!

Miss Hale genomförde äfven denna gång sin vilja.

XVI.

Blad ur Paul Tissands skrifbordslåda.

Maj 1891.

»D'elle, hélas! tout s'efface,
Tout hors le souvenir!»

Ett år har gått — det första!

Ett helt år har jag burit på vissheten att ohjälpligt ha förstört lifvet för mig, och förspillt mitt mödernearf — glädjen. Återstår fädernearfvet — och med detta en viss ordningskänsla, hvars maning jag nu följer. Det tyckes mig, som om jag borde göra bikt och behöfde absolution.

Jag biktar icke för någon annan än mig själf. Jag har ingen annan förtrogen än dessa blad. Och hvarför har jag ens dem?

Därför att det fordras mod att se ett grymt öde rakt i ögonen, att nämna det vid namn, att skrifva ned just det, som är bittrast att tänka, och dit tankarna ändå ständigt återgå. Men en modig

handling ger lugn. Jag skall sålunda måhända afvåpna mina plågoandar, som hviska: du har förfe-
lat ditt lif, gått miste om din kallelse . . . Det
omanliga vemodet, som icke griper med hvassa klor,
men omslingrar och kväfver, skall jag söka för-
jaga — och sedan skall jag kanske känna mig har-
monisk, tillfredsställd, aktningsvärd . . . Ma foi! Du
är ju fortfarande en hederlig karl, min gode Paul!
Din maka är Aglée Tissand, född Tissand, som du
erbjudit dig och åtagit dig att älska såsom din
hustru.

Nåväl! Den betyder icke så mycket, denna för-
bindelse att älska, efter den måttstock, hvarmed de
äktenskapliga förpliktelserna i detta afseende oftast
mätas. Och kvinnan, som blifvit min, hör till
det slag af kvinnor, hvars »sinne är en yta, en
rörlig och orolig hinna på ett grundt vatten.» De
flesta äro som hon, säges det.

Men hon, den andra, med det härliga djupet,
hon som hade månstrålar och hafsbrus till vittne
på sina ord — äfven hon har fordrat, att jag skall
vaka öfver Agléés lycka.

Så länge du icke är en usling, Paul, infriar du
hennes fordran!

Eller var det blott en dröm alltsammans? Slum-
rade jag ett ögonblick, vaggad af vågornas sång,
medan drottning Mab i månstrimman körde sitt
spindelväfslätta spann öfver mina ögonlock! Var
det ej i det vakna lifvet jag såg den gudomliga

synen, hörde rösten: Paul, jag älskar dig och skall alltid älska dig — — — ?

Men ditt lif tillhör din hustru, bjöd hon ock. Som om båda dessa tankar kunde rymmas bredvid hvarandra!

Kvinnan med det djupa sinnet skulle således kunna lefva sin kärlekslycka i fantasien, i minnet, i själen? Ah, jag afundas dig, men jag kan ej likna dig! Mannen kan ej nöja sig därmed, vill ej! — han fordrar lyckan *i själfva lifvet.*

Därför är lyckan död för mig — och himlen finns ej — ty jag vill ingen annan himmel lära känna än lifvet med denna lycka!

Död skall du vara för mig, död — utom då hafvets drottning åter uppsöker mig och i drömmen ställer din bild framför mig. Död — och ändå så lefvande! Alltså ingen kvinna — men mer än kvinna! Du är det sköna, det rena, min själs åtrå — — — — —

Men hur har jag lefvat det lif, som ej är drömmens — som tillhör min hustru?

Låt höra!

Vi ha roat oss som alla andra.

Aglée har varit tillfredsställd, väckt uppmärksamhet ej för min, utan för sin egen skull. Hon är visserligen lik tusen andra, men oskyldigare och kanske lyckligare än de flesta. Uti detta senare ligger en af anledningarna till hennes framgång i sällskapslifvet. Hon är eftersökt och sätter ofant-

ligt värde på att vara det. »Madame Tissand, så kokett och dock så förälskad i sin man,» heter det, och redan däruti ligger något anmärkningsvärdt. Jag är föremålet numro ett för hennes koketteri, och det klär henne lika mycket, som det plågar mig. Jag känner därvid stundom ett verkligt äckel. Det har funnits ögonblick, då jag önskat att hon skulle finna ett annat föremål, önskat att hon ej längre i mig skulle se en älskare — — —

Men det gör hon dock fortfarande, och jag får ej afkyla henne, ej säga henne att det är just från denna roll, jag ville känna mig befriad. Jag ville säga henne — men nej! Jag får ej! Hon skall vara lycklig, ostörd. — — —

Såsom helgon lefver jag icke ändå. En man kan göra så mycket, utan att det anses ohederligt och utan att det stör »äktenskapslyckan!» Jag ville försöka komma ur mina grubberier, min malaise — och jag har ibland tvungit mig till utsväfningar, som jag sedan afskydde. Malaisen står kvar! Hvilken dårskap att tro sig kunna förjaga den på det sättet!

Emellertid ha våra vanor blifvit tämligen dyrbara. Vår våning, våra nöjen, Agléés toaletter — — det blir för drygt lass för våra räntor, för stora hål att fylla för Manoirns åkrar. Det prosaiska debet och kredit talar sitt språk, manar mig att vända om i tid och äfven söka begränsa Agléés anspråk. Det är min föresats att vi skola börja ett nytt lefnadssätt.

Min fars ord: »vill du bli en förständig man — för bok öfver dina utgifter!» har jag nu en stund tillämpat i vidsträckt bemärkelse. Få se med hvilket resultat!

Jag har »skrifvit upp» dårskaperna! Måne det skall göra mig förständigare?

Och jag förvarar min bikt för att läsa om den kanske — och fortsätta min bokföring, mitt konto med mig själf. — — — —

Maj 1892.

Åter ett år!

'Ett nytt lefnadssätt' — hvad har blifvit af den tanken? I ett afseende har jag dock följt min föresats.

Jag har dragit mig ifrån klubben — konstnärernas — egentligen förr än jag ämnat, ty det gick vida lättare än jag anade. Jag var ju blott så godt som nyupptagen i kretsen. Min tafla hade lancerat mig, gjort mig på modet under en säsong. Men när jag intet vidare producerade, hade man lika lätt att också anse mig ha slutat måla, att glömma mig. Mitt tillbakarådande rönte intet motstånd bland mina konstbröder! Alltid en mindre på vädjobanan!

Den som däremot icke ville gäckas i sina förhoppningar på mig, var min hustru. Ha! dessa

små kvinnor, hur fåfänga de äro! Aglée brydde sig icke det minsta om taflorna, endast om bifallet! Hon kunde icke finna sig uti mitt försvinnande i privatlivet så att säga. Paul Tissand, rätt och slätt, ägare till ett gods! — därtill var icke godset stort nog, räntorna höga nog!

Hennes ifriga uppmaningar förmådde mig ju slutligen att återgå till mina ännu ofullbordade dukar. Jag har gjort ett försök — nej! jag kastade åter penslarna. Det var när jag hemkom och sade henne, att jag ej vidare ämnade ha min atelier kvar, som jag för första gången såg henne häftigt missnöjd. Jag hade desillusionerat henne, och ibland förefaller det mig, som om hon på något sätt ämnade hämnas.

Efter denna tilldragelse, som egentligen icke borde stört vårt förhållande, emedan den icke hörde dit, har hon emellanåt, antagligen endast för att reta mig, visat sig ganska likgiltig för hvad jag företager, däremot vändt sig med ökad intresse till andra.

Vi äro fortfarande mycket ute i världen och Aglée är nu ofantligt road af de unga män, som trängas omkring henne i foyererna och på balerna. Jag missunnar henne på intet vis detta nöje — jag har ju också »roat» mig. Jag till och med befrämjar tillfredsställandet af hennes lilla svaghet för flirt och koketteri, särskildt genom att återknyta ett flitigt umgänge med min gamle vän Armand B.

Han har lämnat provinsen och bor nu här ej långt ifrån oss.

Armand besitter en synnerlig förmåga att vara underhållande för personer som min hustru. Detta visade sig ju redan den där månskensaftonen där borta på väg till hafvet — — — — —

O, gamla hederliga Le Manoir vid Atlantens kust! Hvad jag stundom längtar åter till dig! Du är mig som en förtrogen vän. Hos dig har jag haft mina barndomslekar, där har jag älskat min mor! Dina lundar ha hört den friska, härliga glädjen jubla ur mitt bröst. Där har jag känt lifvet öppna sin stora, varma famn mot mig — och värmen kom från henne, perspektivet, den aningsfyllda synranden, det var hon — den andra — den döda! Allt är mig där kärt, allt talar till mig, väcker hågkomster — träden, skuggorna, stigarna, hafvets entoniga, rogifvande sång. De gamla tjänaerna, folket i sin nationaldräkt — denna dräkt, som jag såg idealiserad en gång bäras af en främling! Där känner jag stundtals ännu, som lefde jag ett fullt lif — som vore ej allt förloradt, som kunde än en gång inspirationen göra mig ett flyktigt besök — men alltid i förening med minnet af *henne*. Där står hon på nytt för mig, ej såsom något dödt, nej, såsom lifvet, den friska verkligheten, hvilken jag ville gripa, sätta allt på spel för att uppnå, återfinna — — — — —

Min hustru och jag tillbringa ju hvarje sommar ett par veckor tillsammans på Manoirn, och då lefva vi Agléés lif där. Men dessemellan, då jag under höststormarna och midt i vintersäsongen någon tid flyr undan dit ut, då lefver jag ett annat lif. Hvilket underligt behag uti att lägga bort all lyx, vara midt ibland mitt folk, följa deras arbete och dricka deras cider, känna mig som en äkta landets son! Jag förstår, att man understundom väljer att bo i en stuga.

Min svärfar låter mig någon gång veta, att man i familjen undrar öfver min overksamhet såsom konstnär, men honom själf är det dess bättre lika kärt, att jag tyckes intresserad af godset och dess skötsel. Möjligen tror han, att det inbringar lika mycket som mina taflor skulle gjort — eller mer! Han är nämligen en mycket nykter embetsman, en byråkrat, men med aktning för 'källanden' och som hvarken estetiserar eller sätter skön konst särdeles högt, »Ett tidsfördrif på sin höjd, både för artisten och publiken,» menar han. Någon annan konstens uppgift tror han icke på.

Men Aglée har min svärmor på sin sida. De båda tänka på bifallet, äran, namnet.

Om några dagar resa vi till landet. Jag har inbjudit Armand att följa oss. Han är ju ett angenämt sällskap för oss båda — och jag har min hustru att tacka för den goda idén.

Min hustru har undergått en märkbar förändring eller rättare: hon har utvecklat sig i sin egen riktning.

Ibland frågar jag mig: hvad är hennes lif? En tillvaro utan mål och mening. Och mitt eget? Knappast något mera.

Min fars ord: »du kan kanske uppfostra henne», skulle det kunna vara ett mål för mig kanske? Möjligt. Men jag duger inte till skolmästare. Det enda, som allvarligt sysselsätter mig själf någon gång, är mitt landtbruk — *mirabile dictu!* — är frågor och öfverläggningar, som jag har med min gamle hederlige förvaltare. Skulle jag uppfostra Aglée till *une jeune fermière*? Skulle jag föreslå henne: vi flytta dit ut på allvar, för hela året! Åh! det vore förgäfves! För hvem skulle hon visa sina toaletter, hvem skulle hon smickra sig med att öfverglänsa, med hvem skulle hon dansa?

Man måste ha något annat intresse att lefva på därborta!

Armand är förträfflig. Han gör mig stor nytta. Armand dansar gärna, och när vi gå bort tillsammans — hvilket inträffar ofta — låter jag honom tjänstgöra i balsalen, uppvakta Aglée, stå till hennes förfogande, medan jag själf drar mig undan med någon bekant för att spela.

Jag kan nog, tyvärr, icke sägas uppfostra hvarken henne eller mig själf — i synnerhet som det ju inträffat, att jag suttit kvar vid baccarabordet och

låt it Armand se till, att Aglée kom säkert hem! Det händer att jag går enkom bort för att förströ mig med spel, och jag återvänder då oftast mycket sent. Skulle jag vara på väg att bli spelare?

Det förvånar mig, att Aglée aldrig är missnöjd öfver dylika oordningar.

Men det är sant, vi äro ju unga båda två — hon icke ännu tjugu och jag nyss tjugusex! — då har man fribref på att njuta af lifvet, spela om man vill, dansa om man vill, så resonerar hon antagligen. Och hvarför har hon inte rätt?

Hon generar mig mindre och mindre. Hon är ej längre så barnslig — eller så förälskad. Hon har visserligen aldrig gjort annat än *lekt* med kärleken, men nu har hon förmodligen tröttnat på leksaken. Och det är jag henne tacksam för. Vi ha nu också varit gifta redan två år. Vi äro förståndigt folk, lugna och icke sentimentala.

Aglée är emellertid lycklig och glad.

XVII.

Blad ur Paul Tissands skrifbordslåda.

Le Manoir, Juni 1892.

Det är blott en vecka sedan vi kommo hit, och det var i förrgår jag reste in till G—ville. Jag hade sagt mig ämna stanna till följande dag, men — hvad var det, som gjorde att jag *icke* stannade? Det minns jag ej nu — en tillfällighet säkerligen.

Ah! det är upprörande det som skett! Hur vågade han? Hur kunde jag lämna dem ständigt allena. Hur länge har detta fortgått? Hvad *har* skett?

Nej! Jag vill inte ha något svar, vill inte fråga, vill inte höra hennes förklaringar — — —

Armand har rest och troligen ses vi ej åter.

Nå, Paul, är du ej fri nu? Har hon ej själf löst dina band? Hvad hindrar dig *nu* att lämna henne, söka skilsmässa, börja lefva på nytt?

Det vore ej längre ett brott — det är din rättighet!

Och likväl?

Hvilken var den starkaste känslan, den första tanken hos dig, då du i ditt hem såg 'vännen' vara din makas älskare?

Var det den äkta mannens kränkta heder, eller var det hoppet om friheten, om *den andras* kärlek, som sköt första blixten i ditt hjärta — — ?

Bedrag dig ej själf!

Kom ej, moralist, med dina anklagelser! Vi ha varit hvarandra lika otrogna, hon och jag! Därför har jag ingen rättighet att blotta henne, som jag lofvat skydda. Därför har jag ej utmanat honom, skjutit ned honom, den uslingen, som dristat sig så förolämpa mig i mitt eget hus — — —

Något säger mig att jag själf har skuld i hennes förvillelse. Aglée är ej danad för en stor kärlek, men hon trånar efter hänförelsens fyrverkeripjäser. Af sländenatur äro hennes känslor — de skola beständigt väckas på nytt. Hade jag kunnat offra åt hennes natur, så hade hon måhända ej lyssnat till hvad de andra hviskat henne.

Det måtte vara ödets lag, så vrång den tyckes mig, att en skall förbryta och en annan försona. De mörka misstankar, min far orättvist riktade mot *en* kvinna, dem måste jag kanske godtgöra genom att förlåta *en annan* — om jag ens vågar säga mig ha något att förlåta!

Nu äro äktenskapets portar öppna — men nu vore det mig omöjligt att träda öfver dem, ut —

Nu vill jag ej lämna Aglée.

Hennes oförstånd måste begrafvas. Hennes vanära skulle kasta skugga öfver mitt fädernehem, öfver mitt namn, min fars ande skulle blifva fredlös på hans gård.

I detta nu är hon olycklig, förkrossad. Om jag öppnar min famn för henne, skall hon gömma sig i den och glömma både sin smärta, sin blygsel och — sin sista kärlek — — —

Sådan är hon — — —!

Om jag *skall* öppna mina armar — — —

Vi lämna sedan Manoirn. Jag vill föreslå Aglée att tillbringa några veckor med sin familj, under det tiden mildrar intrycken af hvad som passerat oss emellan.

Sedan skall jag försöka taga itu med hennes 'uppfostran' — och min egen på samma gång.

Ah! hvad lifvet är bittert! Hvad det har be dragit mig.

April 1893.

Nu sitter jag här på nytt.

Jag sitter här lika ensam som min stackars far för några år sedan, lika glädjefattig som han.

I min skrifbordslåda här ute återsåg jag de blad, hvars sista sidor jag nedskref för snart ett år sedan, efter den förhatliga tilldragelsen. När mina ögon först föllo på dem, tänkte jag offra åt lågorna de tankar och känslor, jag där återfann. Egentligen föreföll det mig eländigt att numera ihågkomma alltsammans — ja, jag borde förinta hvad där stod! Och ändå sitter jag nu med papperen framför mig, kan ej förmå mig att förstöra dem. Jag kan ju i alla fall ej göra tankarna otänkta! De äro *jag*, ha varit *jag* — i ett visst ögonblick. Cogito, ergo sum, lärde Descartes, och den tillvaron kan man således icke utplåna, komma ifrån. Jag fortsätter därför att skriva. Med hvem skulle jag eljes meddela mig — — —?

Jag måtte ha förändrat mig mycket till mitt yttre. Héloïse höll på att inte känna igen mig, när jag kom i går! Hon såg häpen och deltagande på mig och utropade: »Jésus-Marie, så sjuk monsieur ser ut! Som om Ni ämnade följa madame i grafven!»

Jag sade henne, att jag icke var sjuk.

»Men så ni sörjer då, stackars monsieur!» fortsatte hon, ömkande mig, som om jag ännu varit ett barn, och nickade förstående med sitt grånade hufvud. »Den förskräckliga sorgen tar, den! Också tänka sig, så ung och så lycklig som hon — och behöfva dö från allt! Heliga moder, hur kan det vara den gode Gudens vilja?» mumlade hon.

Ja, *hvarför* skedde det? tänkte jag för mig själf, och tänker än. Eller *skedde* det endast —?

Stackars lilla Aglée, så du darrade, när jag inträdde till dig! Du väntade dig förebräelser — och såsom en vän sade jag dig, att jag var beredd glömma hvad som skett. Männe du kanske i det ögonblicket förstod, att om jag verkligen *älskat* dig, skulle jag *icke* förlåtit dig? Nu önskar jag, att den reflexionen icke förbittrade ditt korta lif!

Och hur ångestfull var du inte, då du ett par månader efter den aftonen på Manoirn hviskade till mig, att du skulle skänka mig ett barn!

»Du får ej tvifla på att det är ditt» sade blicken, och ögonen bönföllo.

Jag förstod henne — och trodde henne.

Jag slöt henne också varmt till mitt hjärta i den stunden, ty jag hade redan en känsla för detta, som var *mitt* uti hennes väsen.

Nu borde det ju gå lättare att stadga mitt lilla hustrubarn, uppfostra henne, söka förändra hennes ytliga lif, tänkte jag. De moderliga omsorgerna skulle mogna henne och tvinga henne att draga sig från sällskapslifvet, som jag själf så grundligt tröttnat på, men där erfarenheten lärt mig, att jag ej borde lämna henne åt sig själf. Det finns män, tyvärr, som lefva parasitlif på unga gifta kvinnor!

Ja, jag började göra den ena planen efter den

andra, hur vi skulle omgestalta vårt lefnadssätt. Jag skulle rätt snart sysselsätta mig med min *son*, lära honom företa sina pojklekar där jag haft mina, göra honom förtrogen med Manoirn såsom jag själf var det — vi skulle ströfva omkring tillsammans. Han skulle få sin uppfostran vid den gamla skolan i provinsstaden — han skulle inte dragas in i storstadslifvet om möjligt — — —

Det hände mig till och med att i tanken på honom så godt som i smyg leta fram några färger och skissera ett barnhufvud. Men jag förstörde den halffärdiga bilden, som inte tillfredsställde mig, för att åter börja en annan, när mina faderskänslor på nytt svällde inom mig.

Så gingo månaderna, tills dagen kom.

Det vill säga — dagen kom aldrig! — jag fick aldrig se lif i det barnets ögon, och ett par andra ögon slocknade kort därefter. En ung, späd liten moder famnar nu i grafvens stilla ro det barn, hon ej förmådde föda till världen — — —

»Så ung och så lycklig» säger Héloïse. Vågar jag väl tro att så var? Jag ville det åtminstone. Och de förebräelser jag har att göra mig själf, mildras af ingenting så mycket som af Aglées egna ord, då hon förstod att hon skulle dö:

»Jag har alltid varit så lycklig, utom då, när jag bedrog dig, Paul.»

Är det verkligen så, att den obetydligaste

kvinna ej undgår att känna blygsel öfver hvad den
'hederligaste' man ej rodnar för?

Hvem vågar då se ned på kvinnan? — — —

— — — — —

— — — — —

Aglée, du har lämnat mig och tagit min son
med! Hvad är nu den gode Gudens mening?

Hvarför står jag nu åter ensam — —?

XVIII.

Då Paul efter sin unga hustrus död återvändt till sitt hem vid hafvet, hvilket nu skulle bli hans enda, hade han gjort sig af med allt, som ännu band honom vid någon annan plats, det vill säga bostad, möbler, prydnader och betjäning. Han hade skilt sig från alltsammans, såsom man lägger af en dräkt, uti hvilken man aldrig rätt kunnat trivas.

Men hvad han lämnat bakom sig, hade han dock icke burit utan att däraf ha emottagit intryck, som till en början gjorde honom okänslig för alla andra, ärr, där blodet ej mer ville cirkulera. Han kom ej åter med lätt hjärta. Han kom, trött på lifvet, trött på själsstrider, med ovilja mötande sitt eget ansikte, som bar så tydliga tecken af dem.

Månad efter månad förgick, utan att safven i hans lifsträd tycktes vilja stiga och komma glädjen att skjuta nya skott.

Han sörjde — ej en maka, men ett ungt människolif och sina tillintetvordna förhoppningar.

Han sörjde sina första döda ungdomsår, den lycka han aldrig ägt.

Och han vågade knappt lyfta sitt öga mot solen, uppåt eller utåt. Döden, som gripit in, kastade själfpröfningens ängsliga ljus öfver hans egen lefnad, gjorde honom tvekande inför sin frihet. Han visste icke, om han gjort sig värd att få börja på nytt, ej om friheten — därför att han nu verkligen ägde den! — var en snara eller en guda-gåfva.

»Är då blott sorgen dygd? Kan ej också lycka vara det?» sade han sig slutligen en dag.

Det var den första vårdagen. Alla flyttfåglarna hade kommit åter, allt vårlif börjat. Stararna sökte ifrigt sitt bo under takåsen, då han steg ut på trappan, svalorna jagade högt i luften, grågässen flögo skrämnda upp i tropp bortåt hafvet, då han styrde sina steg utåt fälten, och den som gifvit akt därpå, skulle kunnat för första gången sedan mycket länge höra Paul gnola på en munter melodi — alldeles som han brukade förr, när han var glad.

* * *

— Oh! mon Dieu, så roligt att 'monsieur' börjar måla igen! Han har i dag sagt till mig, att rummet skall göras i ordning, där han hölls med sina färger förr — berättade Héloïse en morgon.

Det var Jacques hon vändt sig till, han som alltid varit med och burit för 'monsieur'.

— Ja, jag har inte tyckt om att se en ung herre så där trumpen, fortsatte hon. Mycket väsen och bråk längtar jag då inte efter, gammal som jag nu är, men i vinter har här inte varit stort annorlunda än i salig monsieurs tid! Och det var en annan sak — han var sjuk, han!

— Ah! dame, är det inte hyggligt att 'monsieur' sörjer 'sa petite madame'?

— Det förstås! Men efter hon nu varit så länge död, så — — —

— Så vill ni, att 'monsieur' skall gifta om sig! skrattade Jacques. Somliga två — och andra ingen gång! mamzelle Héloïse!

— Nej, tyst nu! Bara 'monsieur' målar, så är det bra, menar jag, för då blir han vid humör igen.

— Ja, fasligt munter var han ibland, när han höll på med den där stora tafan, det minns jag — men det är länge sedan nu! Den tiden tittade han alltid in till Françoise. Och hvad han pratade mycket med hennes hyresgäster, ni vet!

— Tänk att Françoise ännu hvart år har bref från dem, och vackra saker skicka de henne också!

— Och saknar dem gör hon »precis som när de nyss farit ifrån oss» — sa' hon här om dagen.

I det samma kom 'monsieur' åter från sin promenad och ropade till Jacques, då han gick förbi:

— Gör dig i ordning, Jacques! Vi ska ut och måla vårhimmel, vårskyar och den första vårgrönskan.

Och lärkan ackompanjerade med sin drill.

Det var vid Françoises stuga det först grönskade. Det var i lunden där bakom anemoner, scillor och violer stucko upp och visade vårens första, lätta fjät.

* * *

Paul målade alla dagar efter den vårdagen. Hans färger fångade de vårliga skyarna, medan vårliga tankar gjorde honom lika jublande som sångarna öfver hans hufvud, tills han slutligen glömt allt utom sin vårfröjd, allt som förflutit, sedan han sist målade vid samma strand, gjorde sina vandringar öfver samma höjder, in på samma stigar — — — — —

De ranka almarnas sakta susning sade honom: Lyckan är också dygd.

Hafvet i sin glittrande yra sade honom: Glädjen är också himmelens skänk.

Öfverallt skyntade den bild, han ej längre behöfde sluta sitt öga för, som han vaken kunde våga bedja: Stanna kvar, blif hos mig!

Och vårsången hade icke tystnat omkring honom, då Paul en afton skref följande rader:

»Paul Tissand är åter ensam efter att ha sökt

göra sin plikt. Nu kommer han för att hämta sin brud till vårt land, vårt haf, vårt hem.»

Det var ingen fråga. Han behöfde intet svar. Han visste att hvar hon var, var hon hans. Och han stod nästan lika fort, som det bref han afsändt, ansikte mot ansikte med henne, som han älskat innan han själf förstod det, sedan han första gången såg henne, tills hans första hårstrån gränat, genom grämelse, ånger, förnedring, sorg — — —

Och först nu slöt han henne i sin famn. Nu först fick »kärlekens själ» i dessa tvänne reda sig en jordisk verklighet.

* * *

Och vi båda — hvad skall det blifva af oss? stammade miss Hale, glad och bekymrad på samma gång, då 'the delightful girl' lämnat dem.

— Vi resa efter om någon tid — vi skola låta *deras* lycka återställa vår tro på att denna lycka finns — fastän hon ej är för de många, kanske, och har, som allt annat, sina förutsättningar. Vi skola besöka min vän Françoise, och ni skall få lära känna en förträfflig kvinna och se den lilla fläck på jorden, där jag sökte och fann en fristad — —

— Men Ester?

— Hon skall räcka till för er och för mig, fast hon inte mer är *vår* — låt oss hoppas det!

— Och så har jag ju mitt lufsintresse — mina kära kyrkor och mina anteckningar, erinrade hon sig.

Ett ögonblick hade miss Hale glömt sina kyrkor!

— Och en tacksam och trofast vän, som aldrig öfverger er, om ni så önskar — tillade Esters mor.

* * *

Ett år har förflutit. En beundrande skara står åter framför en stor duk af Paul Tissand. Mästaren har kallat den Inspirationen — en högväxt smärt kvinnofigur af ädel skönhet med detta frånvarande i blicken, som påminner om att hon stannar från andra världar, att hennes ursprung och hennes mål gå utanför tidens gräns. Hon lutar sig i kärlek mot konstnären, som, sittande vid sitt arbete, blickar upp i hennes öga, medan hon pekar framåt mot en fjärran synrand.

Den väckte ett oerhördt uppseende.

— Hvad har han haft för modell? sade hans f. d. kamrater sins emellan.

— Det lär vara hans egen hustru — nordisk typ, upplyste någon. Han har gift om sig med en utländska — lefver för öfrigt numera skild från hela världen på sitt gamla gods i Normandie.

* * *

När Eliza Hale första gången såg Pauls taffla och därunder tänkte på Esters lycka, var det som

om hon fått förklaring på något, hon länge undrat öfver.

»Ah! jag förstår!» undföll det henne, och hon fullföljde tyst sin tankegång:

»Ödet har aldrig förbarmande med kvinnohjärtat — men konsten hade ej råd att förlora en sådan arbetare! Därför — — —! Annars hade din roman, charming girl, blifvit som de flestas!

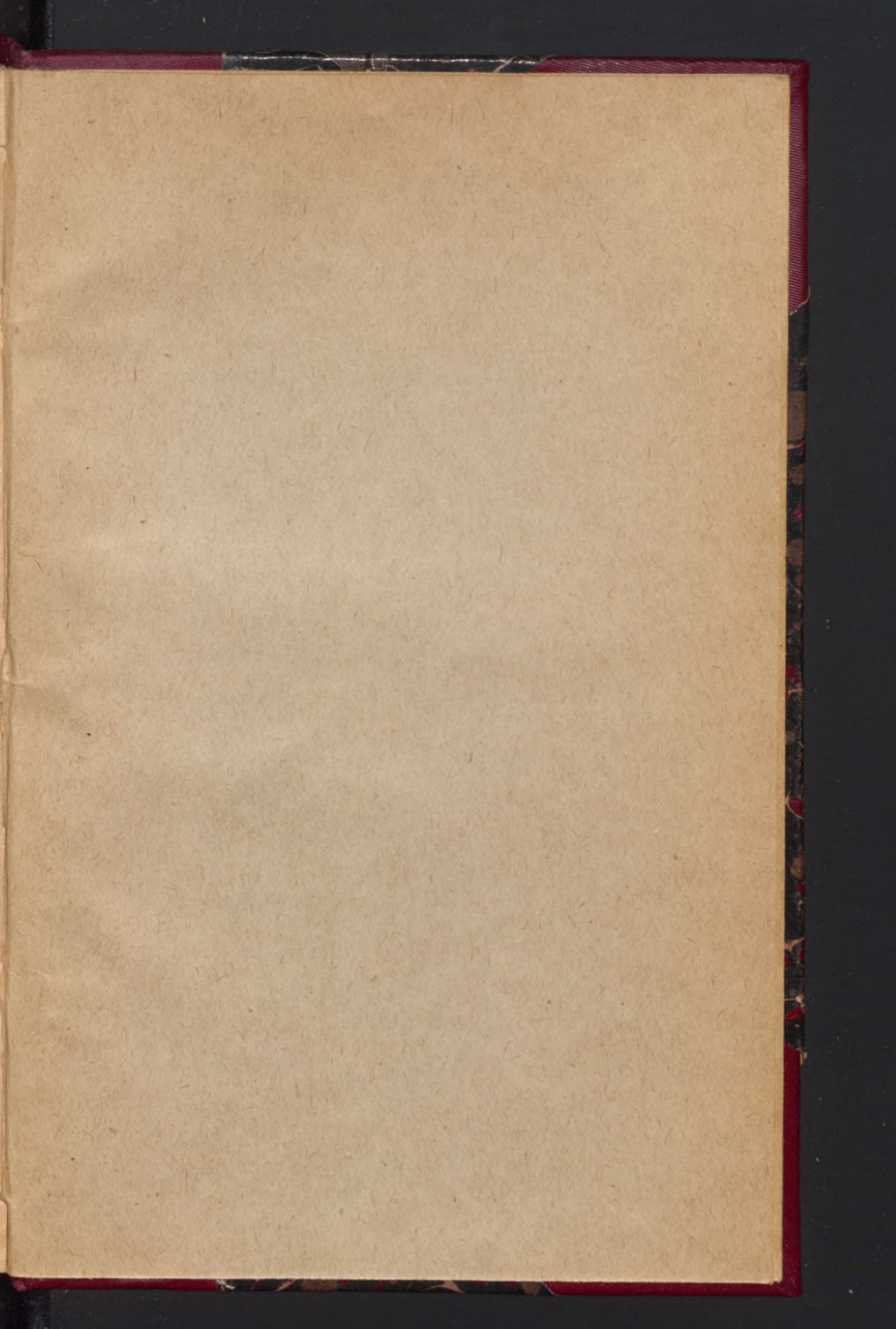
Inspirationen skulle komma genom dig — —

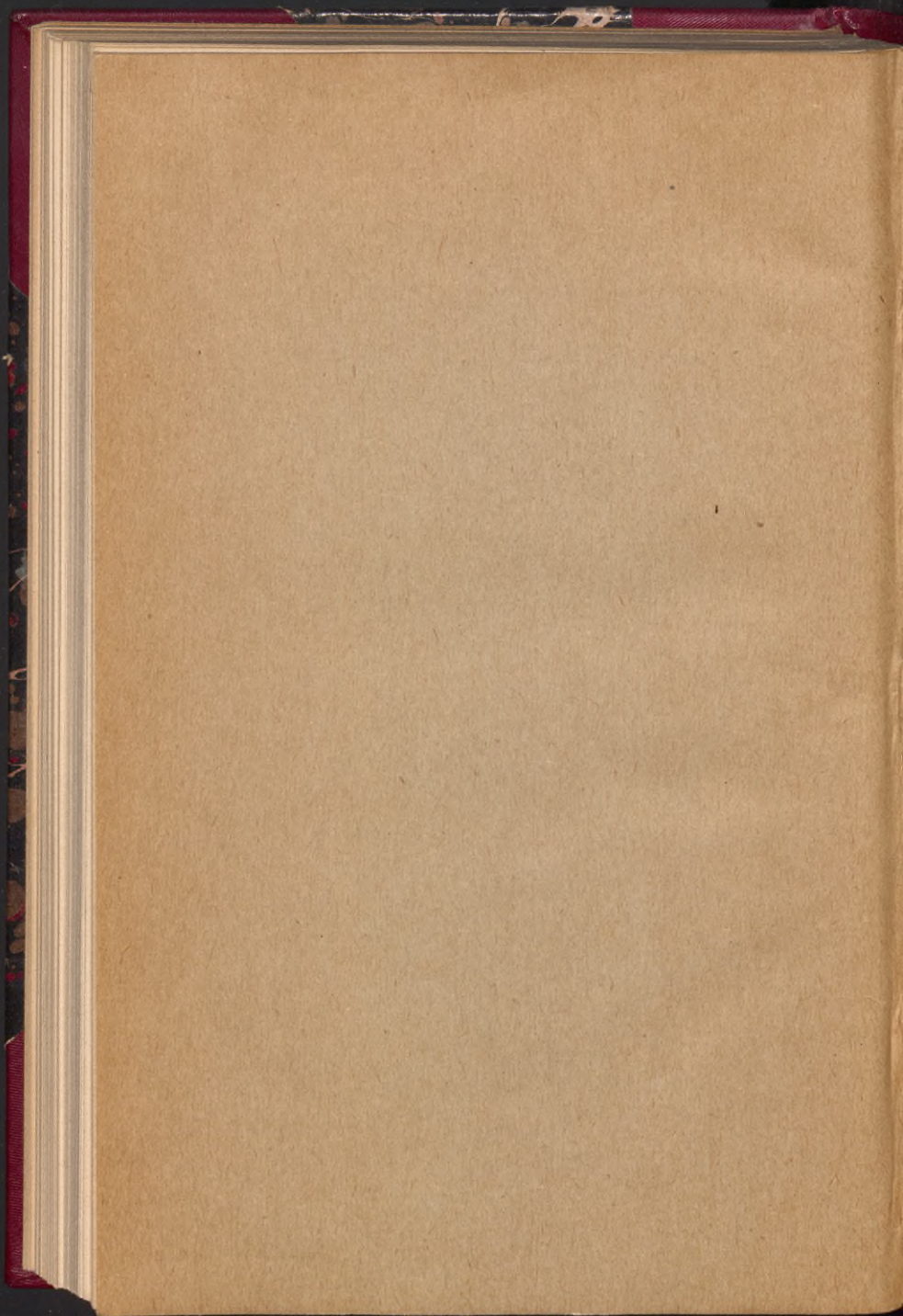

122

6000222137

Göteborgs universitetsbibliotek

